EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 19.6.2024
SWD(2024) 626 final

ARBETSDOKUMENT FRÅN KOMMISSIONENS AVDELNINGAR

Landsrapport 2024 – Finland

Följedokument till

Rekommendation till

RÅDETS REKOMMENDATION

om Finlands ekonomiska politik, socialpolitik, sysselsättningspolitik, strukturpolitik och budgetpolitik

{COM(2024) 626 final} - {SWD(2024) 600 final}

European Commission

Finland

2024 Country Report

#EURO at 25

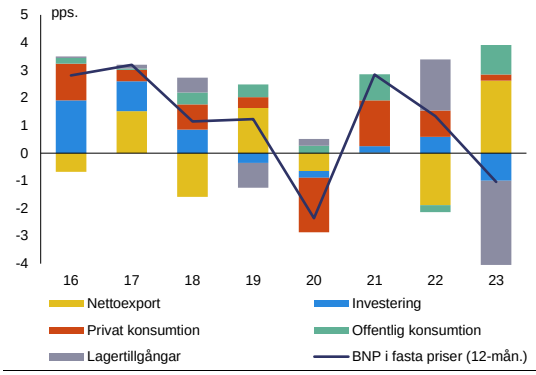
LÄGESRAPPORT ÖVER EKONOMI OCH SYSSELSÄTTNING

Flera utmaningar för finsk ekonomi

Under 2023 gick Finland in i en recession, och BNP i fasta priser minskade med 1 % ([1]). Detta berodde framför allt på högre lånekostnader och den höga inflationens inverkan på den inhemska efterfrågan. Den svaga framtidstron hos konsumenter drog ner den privata konsumtionen, och högre räntor och mer osäkra utsikter för efterfrågan hämmade investeringar, främst inom bostadsbyggandet (se diagram 1.1). Exporttillväxten var också negativ, med en minskad utländsk efterfrågan på finska varor och tjänster. Inledningen av 2024 har präglats av svag framtidstro hos företag och konsumenter, vilket inte pekar mot en snabb återhämtning. Den privata konsumtionen kommer dock att gynnas av flera positiva trender 2024, bland annat sjunkande inflation, skattesänkningar som stöder den reala disponibla inkomsten och en förväntad förbättring av finansieringsvillkoren. En snabbare exporttillväxt och ökade investeringar förväntas bidra till en återgång till tillväxt för den finska ekonomin 2025 (se bilaga 20).

Inflationstrycket minskar tack vare de sjunkande energipriserna. Under 2023 sjönk HIKP-inflationen (det harmoniserade indexet för konsumentpriser) till 4,3 %, efter att ha legat på i genomsnitt 7,2 % under 2022. De sjunkande energipriserna var den främsta orsaken till disinflationen, men även den ökade användningen av förnybara energikällor och kärnkraft och den begränsade löneökningen spelade roll. Under 2024 väntas den blygsamma ekonomiska tillväxten och de sjunkande energipriserna leda till en HIKP-nivå på under 2 %. En höjning av normalskattesatsen för mervärdesskatt, som planeras till september 2024, kommer dock i viss grad att pressa upp priserna, framför allt under 2025.

Diagram 1.1: **Real tillväxt i BNP och bidrag till BNP-tillväxten**

Källa: Europeiska kommissionen.

Den finanspolitiska situationen har förvärrats, vilket har lett till ett större budgetunderskott och högre skuldsättning. Budgetunderskottet minskade från 0,4 % av BNP under 2022 till 2,7 % under 2023. Den inbromsade tillväxttakten innebar minskade skatteintäkter, samtidigt som lönehöjningarna och de generella prisökningarna medförde en betydande ökning av de offentliga utgifterna. Dessutom har välfärdsområdena ([2]), som inrättades för att ge effektivitetsvinster, hittills överskridit sina utgiftsmål. Vidare ledde de högre räntorna till en ökad kostnad för offentlig finansiering. Den

([1]) Stoppdatum för de uppgifter som använts som underlag för de 27 landsrapporterna var den 15 maj 2024.

([2]) Genom en administrativ reform i början av 2023 överfördes ansvaret för att ordna social- och hälsovården och räddningsväsendet från kommunerna till de 21 nybildade s.k. välfärdsområdena och Helsingfors stad.

sänkning av skatten på arbete som infördes 2024 kommer att öka trycket ytterligare på skatteintäkterna i år. Med tanke på att de löpande utgifterna väntas fortsätta att öka stadigt uppskattas underskottet i de offentliga finanserna överstiga 3 % av BNP 2024. I april 2024 presenterade dock regeringen ett konsolideringspaket bestående av skattehöjningar och utgiftsminskningar på nästan 1 % av BNP. Planen är att paketet framför allt ska genomföras 2025 och att det ska hålla underskottskvoten under 3 %. På grund av ett större underskott förväntas den offentliga skulden därför öka snabbare 2024 och ligga strax över 82 % av BNP 2025.

Sysselsättningen har visat sig motståndskraftig, men utmaningarna på arbetsmarknaden kvarstår

Sysselsättningen under 2023 visade sig motståndskraftig, trots en försvagad ekonomi. Sysselsättningsgraden uppgick till 78,2 % under året. Arbetslösheten ökade dock till 7,2 %, jämfört med EU-genomsnittet på 6 %. En stor del av arbetslöshetssiffran uppskattas vara strukturell, vilket delvis återspeglar ett bestående glapp mellan arbetstagarnas nuvarande kompetens och de färdigheter som arbetsgivarna söker. Att se till att utbudet av arbetstagare som står till arbetsmarknadens förfogande har de färdigheter som arbetsgivarna eftertraktar är därför en stor utmaning ([3]). Under 2024 avskaffade Finland vuxenutbildningsstödet, och inverkan av detta på omskolning och kompetensutveckling för arbetstagare på den föränderliga arbetsmarknaden återstår att se. Finland har antagit arbetsmarknadsåtgärder som syftar till att övervinna den s.k. välfärdsfällan ([4]) genom att öka flexibiliteten på arbetsmarknaden och uppmuntra heltidsanställningar, med målet att öka sysselsättningen med 100 0000 personer fram till 2027.

Kvinnor missgynnas fortfarande inkomstmässigt. Finland fortsätter att göra bra ifrån sig i fråga om de flesta komponenterna av den sociala resultattavla som åtföljer den europeiska pelaren för sociala rättigheter (bilaga 14), även när det gäller skillnaden i sysselsättning mellan kvinnor och män. En stor andel kvinnor i Finland arbetar dock inom sektorer med låg inkomstpotential, t.ex. utbildning, hälso- och sjukvård och socialt arbete (38 % jämfört med EU-genomsnittet på 30 %) ([5]). Detta kan delvis förklara de ihållande löneskillnaderna mellan kvinnor och män i Finland, som fortfarande ligger långt över EU-genomsnittet (15,5 % jämfört med 12,7 % under 2022) ([6]).

Den åldrande befolkningen är redan en tung börda för ekonomin

Den demografiska omställningen är en belastning för den finska ekonomin. Under 2013–2023 ökade andelen personer som är 65 år eller äldre med 4,5 procentenheter till 23,3 %, vilket är den femte snabbaste ökningen i EU ([7]). Utan nettomigrationen skulle befolkningen ha minskat sedan 2015 ([8]). År 2022 uppgick Finlands demografiska försörjningskvot för äldre (antalet personer som är 65 år eller äldre som andel av antalet personer i åldrarna 20–64) till 41,2 %, vilket är den högsta i EU ([9]). Dessa demografiska trender varierar kraftigt mellan olika regioner, där huvudstadsregionen gynnas av befolkningstillväxt, medan vissa andra regioner löper risk att avfolkas (bilaga 17).

([3]) Analys från arbets- och näringsministeriet: *Työvoiman saatavuus ja kohtaanto 1/2024* (Tillgång och matchning av arbetskraft).

([4]) En ”välfärdsfälla” uppstår när övergången från bidrag till förvärvsarbete inte lönar sig för en enskild person om indragningen av bidraget medför en mycket hög marginalskatt, ibland upp till 100 %.

([5]) Källa: Eurostat (onlinedatakod: lfsa_egan2).

([6]) Källa: Eurostat (onlinedatakod: sdg_05_20).

([7]) Källa: Eurostat (onlinedatakod: demo_pjanind)

([8]) Rådet för utvärdering av den ekonomiska politiken, Översikt av den ekonomiska politiken 2023, Helsingfors, januari 2024.

([9]) Europeiska kommissionen, *2024 Ageing Report*.

Faktaru

Finlands konkurrenskraft i korthet

Finlands konkurrenskraft har sin grund i ett bra företagsklimat, tillgång till privat kapital och energiförsörjning från förnybara energikällor (se även bilaga 12). I Finlands återhämtnings- och resiliensplan berörs dessutom på ett genomgående sätt flera utmaningar kopplade till energi, bland annat utfärdandet av tillstånd.

Följande konkurrensutmaningar kvarstår dock:

- **För att öka produktiviteten bör Finland sträva efter större handelsintegration**, särskilt på den inre marknaden, eftersom den finska exporten står för en mindre andel av BNP än i andra små, öppna ekonomier.
- **Det behövs mer investeringar i forskning och innovation**. Utgifterna på detta område är nu lägre än för tio år sedan och omsätts inte i större produktivitetsvinster.
- **Bristen på kvalificerad arbetskraft, delvis på grund av att färre personer genomgår högre utbildning**, hämmar produktivitetstillväxten.

Under det senaste årtiondet har reformer och en stark arbetsmarknad bidragit till fortsatt ökad sysselsättning för åldersgruppen 55–64 ([10]). Med tanke på den minskande befolkningen i arbetsför ålder kommer tillgången till kvalificerad arbetskraft att vara en viktig prioritering ([11]).

Högre produktivitet är avgörande för att upprätthålla konkurrenskraften

En produktivitetsinriktad lönepolitik främjar kostnadskonkurrenskraften. Det samordnade löneförhandlingssystemet på två nivåer tenderar att begränsa löneökningen och därmed öka de nominella enhetsarbetskostnaderna. Det gjordes även betydande insatser för att anpassa löne- och produktivitetstillväxten under det föregående årtiondet inom ramen för konkurrenskraftsavtalet från 2016. Den HIKP-baserade reala effektiva växelkursen har sjunkit under de senaste åren, vilket tyder på att konkurrenskraften inom handeln har bibehållits ([12]). Finlands långsiktiga konkurrenskraft gynnas dessutom av ett bra övergripande företagsklimat, inklusive få rättsliga hinder, god tillgång till finansiering och ansträngningar för att påskynda den gröna omställningen (se även faktaruta 1).

Den svaga produktivitetsökningen minskar ekonomins tillväxtpotential. Strukturförändringar i ekonomin gynnar inte en stark produktivitetsökning. Under de senaste årtiondena har den finska ekonomin drabbats av två samtidiga chocker på efterfrågesidan: krisen inom elektroniksektorn och en handelskollaps till följd av den stora finanskrisen ([13]). Dessa chocker har förstärkts genom inhemska och internationella värdekedjor, vilket har lett till minskad konkurrenskraft. Arbetsproduktiviteten har sjunkit till följd av ett skifte av ekonomin till tjänstesektorn och en minskning av tillverkningssektorn (särskilt av de delsektorer inom tillverkningsindustrin som har en högre produktivitetsökning – se bilaga 12). IKT-sektorn stöder ökad arbetsproduktivitet, även

([10]) År 2022 låg sysselsättningen på 71,5 %, vilket ligger betydligt över EU-genomsnittet (62,3 %), men under de nordiska grannländerna (källa: Europeiska kommissionen, *2024 Ageing Report*).

([11]) En tredjedel av de anställda i välfärdsområdena förväntas gå i pension under de kommande tio åren, däribland 33 % av närvårdarna och 25 % av sjuksköterskorna, som det kommer att finnas ett stort behov av i det åldrande samhället, men där det råder brist (källa: Kevas pensionsprognos 2023).

([12]) Europeiska kommissionen. Rapport om förvarningsmekanismen 2024.

([13]) OECD, *The slowdown in Finnish productivity growth*, OECD Science, Technology and Industry Policy Papers, nr 139, februari 2023.

om den fortsätter att tyngas av bristen på högkvalificerad arbetskraft.

Ökningen av den totala faktorproduktiviteten ligger under EU-genomsnittet. Utgifterna för forskning och utveckling (FoU), som är en av de viktigaste drivkrafterna för total faktorproduktivitet, har ännu inte nått tillbaka till nivåerna före finanskrisen 2008–2009. Trenden har dock varit på uppåtgående sedan 2017, i och med regeringens strävan att få upp FoU-utgifterna till 4 % av BNP genom att öka de offentliga utgifterna för FoU (upp till 1,2 % av BNP fram till 2030), vilket har stimulerat den privata finansieringen. Samordnade gemensamma insatser och utbudet av kvalificerad arbetskraft är avgörande för att detta mål ska uppnås ([14] ([15]). Finland betraktas som en av innovationsledarna i Europa (se bilaga 11), men antalet inlämnade patentansökningar i landet verkar bli allt färre och inte leda till någon konkurrensfördel ([16]) ([17]).

Riskerna kopplade till privat skuldsättning och finansiell stabilitet begränsas

Den finska banksektorn är välkapitaliserad och lönsam, och hushållen förväntas klara av högre finansieringskostnader. Trots hushållens skuldsättning och den utbredda förekomsten av lån med rörlig ränta har de lokala hushållen lyckats uppfylla sina finansiella skyldigheter under de senaste åren. Samtidigt beviljades färre nya hypotekslån och bostadspriserna började sjunka. Denna minskning uppskattas bli måttlig, eftersom nedgången i bostadsbyggandet väntas begränsa utbudet på kort sikt, samtidigt som marknadens förväntningar tyder på en potentiell lättnad av finansieringsvillkoren senare under 2024. Den kommersiella fastighetssektorn står däremot inför utmaningar, delvis på grund av en strukturellt lägre efterfrågan på kontorsutrymmen efter covid-19-pandemin (se även bilaga 18).

Finland gör framsteg med ambitiös grön agenda

Finlands mål att bli koldioxidneutralt senast 2035 är det mest ambitiösa klimatmålet i EU. Finland har lagstiftat om både målet om koldioxidneutralitet senast 2035 och utfasningen av kol senast 2029. Arbetet pågår inom var och en av de främsta sektorer som bidrar till de totala utsläppen, däribland energi, industri, transport och byggnader. Syftet är att minska utsläppen för att uppfylla Finlands klimatmål för 2030, 2035 och på ännu längre sikt. Den ökade ekonomiska osäkerheten och högre räntor har dock lett till att många projekt har skjutits upp, särskilt inom energi- och industrisektorerna, vilket skapar frågetecken kring Finlands möjligheter att ytterligare minska koldioxidutsläppen. Finlands ekonomi är fortfarande en av de mest energiintensiva i EU, delvis på grund av det kalla klimatet och de långa avstånden mellan landets tätorter.

Finland har den näst största andelen förnybara energikällor i sin energimix av alla EU-medlemsstater. En ökning av kapaciteten för förnybar energi förväntas under de kommande åren, främst i (havsbaserad) vindkraft och andra förnybara energikällor som solenergi (se bilaga 7). Finland har inlett en ambitiös och långtgående reform av tillståndsförfarandena för att underlätta investeringar i förnybara energikällor.

([14]) Produktivitetsnämnden (2023). *Skilled people create productivity: Skills shortage threatens to slow down the effectiveness of R&D investments and productivity growth* (Kompetenta människor skapar produktivitet – Kompetensbrist kan hämma FoU-investeringarnas effekt och bromsa produktivitetstillväxten) (inte översatt till svenska).

([15]) Business Finland. *Foreign Direct Investment (FDI) Barometer 2023*.

([16]) Världsbanken. Patentansökningar.

([17]) Produktivitetsnämnden (2022). *Wages and Competitiveness Depend on Productivity. How Can We Foster Productivity Growth?* (Produktivitet som grund för löner och konkurrenskraft – Hur kan man främja produktivitetstillväxt?) (inte översatt till svenska).

Faktaru

FN:s mål för hållbar utveckling

Finland gör bra ifrån sig när det gäller de flesta av indikatorerna för miljömässig hållbarhet och alla indikatorer som rör rättvisa. Landet har dock börjat prestera sämre vad gäller indikatorerna för mål 1 (ingen fattigdom), mål 4 (god utbildning för alla), mål 11 (hållbara städer och samhällen) och mål 15 (ekosystem och biologisk mångfald), även om det fortfarande ligger över EU-genomsnittet för alla dessa mål.

Beträffande målen kopplade till produktivitet och makroekonomisk stabilitet ligger Finland över EU-genomsnittet, om än med sämre resultat än tidigare, och landet står inför större utmaningar än sina nordiska grannländer.

Sammantaget uppvisar Finland bättre resultat än EU-genomsnittet för 13 av de 17 målen för hållbar utveckling. Bäst har man lyckats med mål 6 (rent vatten och sanitet), och landet har även gjort stora och anmärkningsvärda framsteg inom mål 5 (jämställdhet) under de senaste fem åren. Klyftan till EU-genomsnittet när det gäller mål 12 (hållbar konsumtion och produktion) och mål 14 (hav och marina resurser) är dock fortsatt stor.

GENOMFÖRANDE AV VIKTIGA REFORMER OCH INVESTERINGAR MED HJÄLP AV EU-INSTRUMENT

Finansiering från faciliteten för återhämtning och resiliens och sammanhållningspolitiska medel stärker ömsesidigt Finlands insatser för att öka sin konkurrenskraft och främja hållbar tillväxt. Utöver de 1,9 miljarder EUR från faciliteten för återhämtning och resiliens som nämns i bilaga 3 får Finland även sammanhållningspolitiska medel på motsvarande 1,9 miljarder EUR för perioden 2021–2027. Stödet från dessa två instrument utgör tillsammans omkring 1,40 % av landets BNP 2023, jämfört med EU-genomsnittet på 5,38 % av BNP (se bilaga 4).

Inom ramen för sin återhämtnings- och resiliensplan har Finland vidtagit viktiga politiska åtgärder som väntas förbättra landets konkurrenskraft. Planen innehåller i synnerhet omfattande reformer för en aktiv arbetsmarknadspolitik, utökade tjänster för kontinuerligt lärande och utveckling av färdigheter samt mer flexibla tillståndsförfaranden för förnybar energi i syfte att påskynda utfasningen av fossila bränslen i ekonomin. Dessa reformer stöds av betydande investeringar i Finlands gröna och digitala omställning, fler högskoleplatser och ökade utgifter för forskning, utveckling och innovation.

Genomförandet av Finlands återhämtnings- och resiliensplan är försenat. Finland lämnade in en betalningsansökan, som motsvarar 20 delmål i planen och resulterade i en total utbetalning på 202 miljoner EUR den 1 mars 2024 (se bilaga 3). Den första betalningsansökan gällde dock endast delmål som uppnåtts fram till 2021, vilket visar på behovet av att komma ikapp med den överenskomna betalningsplanen.

De sammanhållningspolitiska medlen hjälper Finland att ta itu med utmaningar kopplade till tillväxt och konkurrenskraft och stöder landets territoriella och sociala sammanhållning. Under sammanhållningspolitikens programperiod 2014–2020 inriktades stödet på forskning, innovation, sysselsättning, social inkludering och utbildning. Medlen bidrog exempelvis till 12 610 nya arbetstillfällen och 584 nya företag i Finland. Under den nuvarande programperioden 2021–2027 kommer sammanhållningspolitiken att ytterligare stödja Finlands konkurrenskraft, hållbara tillväxt och sociala sammanhållning. Den kommer att främja bättre levnads- och arbetsvillkor genom program inom forskning, utveckling och innovation, digitalisering samt tillväxt för små och medelstora företag, samtidigt som den hjälper till att påskynda den gröna omställningen och bidrar till utbildning, kompetensutveckling och omskolning av arbetskraften.

Återhämtnings- och resiliensplanen stöder Finlands gröna omställning

Finlands återhämtnings- och resiliensplan hjälper landet att uppnå sitt ambitiösa mål att bli koldioxidneutralt senast 2035. Inbegripet REPowerEU bidrar mer än hälften av planens finansiering till investeringar i den gröna omställningen. Åtgärderna i planen syftar till att minska koldioxidutsläppen från energisektorn, industriproduktion, transporter och byggnader, samtidigt som stöd ges till forskning, utveckling och innovation för den gröna omställningen. Målet med åtgärderna är även att öka produktionen av förnybar energi, fasa ut fossila bränslen i industrin, minska utsläppen från byggnader och främja utsläppssnåla och utsläppsfria fordon i transportsektorn.

REPowerEU-kapitlet innefattar en stor ny reform för att se över Finlands system för miljötillståndsförfaranden som går ut på att effektivisera de befintliga förfarandena och centralisera dem under en enda nationell myndighet. Kapitlet omfattar dessutom ytterligare investeringar i ren energi samt i forskning och utveckling för den gröna omställningen och för vindkraft på Åland.

Finland får även betydande stöd för sin gröna omställning via andra EU-fonder. Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf) är till exempel inriktad på innovation och på att påskynda den gröna omställningen i Finland, medan Fonden för en rättvis omställning (FRO) ger stöd till regionala ekonomier som behöver fasa ut ekonomisk verksamhet baserad på fossila bränslen. Det har konstaterats att det finns synergier mellan finansieringen från återhämtnings- och resiliensplanen och de sammanhållningspolitiska medlen i form av liknande mål, men att stödmottagarna är olika.

Öka konkurrenskraften genom investeringar i forskning och innovation

Att främja den digitala omställningen är ett övergripande tema i Finlands återhämtnings- och resiliensplan. Sedan 2021 har Business Finland och Finlands Akademi utlyst ansökningsomgångar för att tilldela medel från faciliteten för återhämtning och resiliens till företag och forskningsinfrastrukturer. Stödet kommer att gå till projekt som främjar investeringar i infrastruktur för forskning, utveckling och innovation samt den gröna omställningen för hållbar tillväxt och digitalisering. Särskilda åtgärder i återhämtnings- och resiliensplanen fokuserar på den digitala infrastrukturen, på att påskynda dataekonomin och digitaliseringen samt på den digitala säkerheten (se bilaga 13). Syftet med Finlands Digispår-projekt är att digitalisera järnvägssystemet och göra det kompatibelt med det europeiska trafikstyrningssystemet för tåg. I slutet av 2023 hade Finlands återhämtnings- och resiliensplan dessutom bidragit till anläggningen av fiberoptiska nät i elva landskap och 32 kommuner, vilket bidrog till EU:s mål att tillhandahålla höghastighetsanslutningar till internet för alla senast 2030. Denna investering kompletterar finansieringen av bynätverken från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling 2023–2027. Finlands program för realtidsekonomi utvecklar en nationell digital miljö för företag som gör det möjligt att i realtid och på ett säkert sätt överföra beställningar, e-fakturor, digitala kvitton och affärsuppgifter mellan olika parter. E-faktureringsfunktionen är nu i drift.

Investering i kompetens, utbildning och sociala tjänster

Arbetsmarknadsåtgärderna i Finlands återhämtnings- och resiliensplan bygger på stöd från Europeiska socialfonden (ESF) för att öka deltagandet på arbetsmarknaden mellan 2014–2020. ESF-stödet inriktades på ungdomar, arbetslösa och äldre samt marginaliserade grupper som migranter och personer med funktionsnedsättning.

Återhämtnings- och resiliensplanen bidrar till att hantera stora utmaningar på Finlands arbetsmarknad. Åtgärderna i Finlands återhämtnings- och resiliensplan syftar till att ta itu med bristen på kompetens och arbetskraft inom nyckelsektorer och uppmuntra arbetslösa att hitta jobb. Planen främjar kontaktpunkter för ungdomar i hela Finland, vilka ger stöd till personer under 30 år i frågor som rör arbete, utbildning och vardag. Finland såg över sina regler för sysselsättningsstöd i maj 2022 i och med landets lansering av sin så kallade nordiska modell för arbetskraftsservice. En del av modellen inbegriper ett nytt digitalt informationssystem för offentliga arbetsförmedlingar, medan en annan del omfattar rekrytering av ytterligare personal för att kunna ge mer stöd åt de arbetssökande. Samtidigt kräver modellen att de arbetslösa ska vara mer aktiva i sitt

Faktaru

Kombinerade åtgärder för att ge EU-medlen större verkan

För att öka den ekonomiska tillväxten och maximera effekterna av EU-finansieringen innehåller Finlands återhämtnings- och resiliensplan åtgärder som stöder investeringar inom ramen för andra EU-instrument och skapar viktiga synergier och komplementaritet mellan de olika fonderna. Fonden för en rättvis omställning och återhämtnings- och resiliensplanen samspelar med varandra för att stödja Finlands utfasning av energiproduktion med fossila bränslen. Fonden för en rättvis omställning bidrar till att minska Finlands beroende av torv till förmån för rena energikällor, med investeringar för att diversifiera och gjuta nytt liv i de lokala ekonomierna i de hårdast drabbade regionerna. Återhämtnings- och resiliensplanen hjälper i sin tur till att påskynda utfasningen av kol i energiproduktionen genom finansiering av gröna alternativ, samtidigt som ekonomisk verksamhet stimuleras. Båda instrumenten bidrar till den gröna omställningen av energisektorn genom att fokusera på olika bränslekällor (torv respektive kol) och stödja investeringar som gynnar de aktörer som påverkas av omställningen.

jobbsökande. Planen innehåller även programmet för arbetsförmåga, vars syfte var att avveckla hinder för partiellt arbetsföras sysselsättning och utveckla tjänster som stöder partiellt arbetsföras arbetsförmåga. För att locka utländska talanger till landet och komma till rätta med bristen på kompetens och arbetskraft inom vissa sektorer ändrades utlänningslagen i februari 2023 genom att tillståndsförfarandena för arbets- och utbildningsbaserad invandring effektiviserades. Dessutom trädde lagen om utfasning av den s.k. pensionsslussen (rätt till ytterligare dagars utkomstskydd för personer som befinner sig nära pensionsåldern) i kraft i början av 2023 och förväntas minska arbetslösheten före pensioneringen. Återhämtnings- och resiliensplanen bidrar även till att stärka den psykiska hälsan och arbetsförmågan genom att uppmuntra användningen av effektiva medel och metoder som främjar psykisk hälsa på arbetsplatser och i företagshälsovården.

EU-medel stöder utbildning och kompetensutveckling av arbetskraften. Europeiska socialfonden+ (ESF+) kommer att fortsätta att stödja initiativ för omskolning, kompetensutveckling och vuxenutbildning under 2021–2027. Återhämtnings- och resiliensplanen kompletterar detta stöd genom reformer och investeringar i kontinuerligt lärande. Finland har inom ramen för återhämtnings- och resiliensplanen inrättat Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning, vars syfte är att ta itu med kompetensglappet genom att erbjuda nya möjligheter till omskolning och kompetensutveckling. En rad investeringar inom planen går även till att digitalisera det kontinuerliga lärandet för att göra det mer tillgängligt online.

Den omfattande översynen av social- och hälsovården och räddningsväsendet är en viktig reform inom ramen för Finlands återhämtnings- och resiliensplan. Reformen syftar till att förbättra resiliensen och ge lika tillgång till vård, samtidigt som systemet blir mer kostnadseffektivt. Ansvaret för att ordna social- och hälsovården och räddningsväsendet överfördes i början av 2023 från kommunerna till de 22 ([18]) nyligen inrättade välfärdsområdena. Investeringarna för att stödja denna överföring förbättrar kunskapsbasen för social- och hälsovården genom att i) utveckla övervaknings- och analysmetoder och ii) utöka de digitala social- och hälsovårdstjänsterna. Förseningarna i tillhandahållandet av tjänster, som ackumulerades ytterligare under pandemin, förväntas därmed minska.

([18]) Det rör sig om 21 välfärdsområden samt Helsingfors stad, som ansvarar för att organisera social- och hälsovården och räddningsväsendet inom sina respektive områden.

KOMMANDE PRIORITERINGAR

Finland står inför utmaningar när det gäller offentliga finanser, hälso- och sjukvård, långvarig vård och omsorg och arbetsmarknaden. Finanspolitiken måste säkerställa en hållbar utveckling av de offentliga finanserna, vilket skulle bidra till att öka de sociala tjänsternas allmänna produktivitet och effektivitet. Att ta itu med kompetensglappen och bristen på arbetskraft är avgörande för att förbättra resultaten. En enklare och mer jämlik tillgång till omsorgstjänster skulle stärka den sociala resiliensen. Genom att komma till rätta med dessa utmaningar, både på nationell och regional nivå, kan Finland öka sin långsiktiga konkurrenskraft och säkerställa ekonomins resiliens.

De offentliga finanserna kräver ytterligare konsolidering

Det krävs en konsolidering av de offentliga finanserna för att säkerställa en hållbar offentligfinansiell utveckling i Finland ([19]). Sådana justeringar skulle kunna underlättas av ökade skatteintäkter. Den svaga ekonomiska tillväxten och det begränsade utrymmet för löneökningar i Finland under det senaste årtiondet har hållit nere ökningarna av skatteintäkterna. Skattekvoten har minskat från 43,5 % under 2013 till 43,0 % under 2022 (se även bilaga 19), delvis på grund av sänkta socialförsäkringsavgifter. I Finland har intäkterna från skatten på arbete legat nära EU-nivån (21,0 % i Finland jämfört med 20,3 % i EU 2022), trots att landet behöver finansiera ett ganska omfattande och generöst socialt trygghetssystem. Alternativa skatteintäkter som tenderar att vara mindre snedvridande och mindre skadliga för tillväxten (däribland skatt på föroreningar och fastighetsskatt) står dock för en relativt sett mindre andel av de totala skatteintäkterna, även jämfört med den aggregerade EU-nivån. Ökade kapitalskatter och minskade skatteutgifter skulle också kunna ge ytterligare intäkter.

Den senaste tidens nedskärningar av inkomstskatten och socialförsäkringsavgifterna kommer att kompenseras med fördröjning. Dessa nedskärningar har en positiv inverkan när det gäller att minska skattekilen. Budgetplanen för 2024 innehöll dock inga motsvarande kompensationsåtgärder för att öka intäkterna. Intäktsförlusterna till följd av nedskärningarna av inkomstskatten och socialförsäkringsavgifterna uppskattas till 1,5 miljarder EUR eller 0,5 % av BNP 2024. Indexeringen av skatteskikten förväntas också minska inkomstskatteintäkterna med cirka 0,6 miljarder EUR varje år. Mot bakgrund av de försämrade offentliga finanserna tillkännagav regeringen skattehöjningar i april 2024, framför allt en höjning av normalskattesatsen för mervärdesskatt från 24 % till 25,5 %, vilket förväntas ge cirka 1 miljard EUR i extra intäkter. Regeringen föreslog dessutom ett ytterligare paket med permanenta utgiftsminskningar på ungefär 1,4 miljarder EUR eller 0,4 % av BNP, som till största delen kommer att träda i kraft 2025. Vidare förväntar sig regeringen att den planerade minskningen av arbetslöshetsförmånerna ska uppmuntra omkring 100 000 personer som för närvarande inte arbetar att hitta ett jobb, vilket minskar de sociala utgifterna samtidigt som intäkterna från inkomstskatt ökar. Finland beräknar att dessa följdeffekter kommer att generera runt 2 miljarder EUR fram till 2027. Dessutom har regeringen fryst beloppen för flera av de förmåner som betalas ut av FPA

([19]) Finansministeriets tjänstemannainlägg: *Ett reformvänligt och hållbart Finland*, 2022.

(den finska socialförsäkringsinstitutionen) på 2023 års nivå fram till 2027 ([20]).

Reformen av social- och hälsovården uppfyller ännu inte förväntningarna på att begränsa utgifterna genom effektivitetsvinster. På grund av högre utgifter än väntat för löner och allmänna prisökningar på varor och tjänster uppvisade nästan alla nyetablerade välfärdsområden underskott 2023. Det totala underskottet var 1,6 miljarder EUR, vilket är 1,0 miljarder EUR högre än den ursprungliga prognosen ([21]) ([22]). För att täcka merkostnaderna för 2023 kommer välfärdsområdena 2024 att få ytterligare 0,55 miljarder EUR. För 2024 beräknas välfärdsområdena få cirka 1,5 miljarder EUR mer statlig finansiering än vad som först budgeterades. Det totala underskottet beräknas uppgå till 1,6 miljarder EUR. Regeringen förväntar sig att ändringarna av välfärdsområdenas uppgifter kommer att göra det möjligt att spara upp till 0,9 miljarder EUR till 2027, men enligt den finanspolitiska planen för 2025–2028 kommer välfärdsområdena att ha ett fortsatt underskott under den period som omfattas av planen. Sammanfattningsvis finns en risk att de aktuella insatserna för att begränsa utgifterna är otillräckliga för att minska trycket på de offentliga finanserna på kort sikt. Samtidigt behövs ytterligare intäkter för att finansiera andra prioriteringar, såsom FoU-utgifter och utbildningsresultat.

Den åldrande befolkningen kommer att fortsätta att sätta press på Finlands offentliga finanser. Den totala kostnaden för åldrande, inklusive utgifter för pension, hälso- och sjukvård, långvarig vård och omsorg samt utbildning, förväntas öka från 26,4 % av BNP 2022 till 27,1 % av BNP 2035. De beräknade kostnadsökningarna avser tre huvudsakliga utgiftskategorier: hälso- och sjukvård, långvarig vård och omsorg och pensioner. I Europeiska kommissionens bedömning klassificeras hållbarhetsrisker till följd av en åldrande befolkning som höga på medellång sikt, vilket är en försämring av riskbedömningen jämfört med 2023 (se även bilaga 21). För att täcka de ökande kostnaderna för pensioner planerar regeringen förändringar av det finska inkomstgrundade pensionssystemet i syfte att garantera systemets offentligfinansiella hållbarhet.

Att ta itu med bristen på arbetskraft och kompetens är en brådskande prioritering

Bristen på arbetskraft och kompetens är utbredd, särskilt inom sektorer som hälso- och sjukvård och utbildning. Åldrande och undersysselsättning gör att andelen i arbetskraften minskar. Finlands ekonomi kräver högkvalificerad arbetskraft för att driva på innovation och den digitala och den gröna omställningen (bilaga 8). Landets ansträngningar för att säkerställa utbildning och hälso- och sjukvård av god kvalitet kräver dessutom arbetskraft med avancerade kvalifikationer ([23]). Enligt den senaste nationella arbetskraftsbarometern ([24]) är sjuksköterskor, undersköterskor/sjukvårdsbiträden, allmänläkare, förskollärare och specialpedagoger bland de tio yrken där personalbristen är som mest akut. I linje med de nationella sysselsättningsmålen inom den europeiska pelaren för sociala rättigheter strävar Finland efter att uppnå en sysselsättningsgrad på 80 % senast 2031. De åtgärder som den finska regeringen planerar för att nå detta mål är delvis inriktade på att reformera de sociala trygghetsförmånerna för

([20]) Arbetslöshetsförmåner, barnavårdsstöd, studiepenning och dagpenningarnas minimibelopp enligt sjukförsäkringslagen kommer inte att indexjusteras 2024–2027. Om denna frysning minskar förmånernas reella nivå med mer än 10,2 % under de följande åren kommer man att återgå till sedvanliga indexjusteringar.

([21]) Finansministeriet. Plan för de offentliga finanserna för 2023–2026, 2022:28.

([22]) Finansministeriet. Plan för de offentliga finanserna 2025–2028, 2024:30.

([23]) Den nuvarande bristen på förskollärare behöver åtgärdas samtidigt som kraven på förskolepersonalens kvalifikationer i lagen om småbarnspedagogik skärps från och med 2030.

([24]) Arbetskraftsbarometern – Startsida (tyovoimabarometri.fi).

att göra det mer attraktivt att arbeta heltid. Dessutom innebär arbetskraftsbristens sektorsvisa karaktär och arbetslöshetsnivån att det krävs sysselsättningsåtgärder som är inriktade på hur arbetstagare kan skaffa sig den kompetens som arbetsgivarna eftersöker. Finlands program för säkerställande av tillräcklig personal och tillgången till arbetskraft inom social- och hälsovården och räddningsbranschen 2024–2027 ([25]) syftar exempelvis till att säkerställa ett tillräckligt antal utbildningsplatser för de yrken och färdigheter som är mest efterfrågade på arbetsmarknaden.

Finland konkurrerar om internationella talanger, men skulle kunna bli bättre på att integrera migranter. Initiativ som programmet ”Talent Boost” syftar till att locka utländska talanger till Finland. Samtidigt skulle Finland gynnas av ytterligare insatser för att bättre integrera migranter på arbetsmarknaden. Skillnaden i sysselsättningsgrad mellan personer födda utanför EU och personer födda i Finland uppgick 2023 till 12,9 procentenheter. Den 1 januari 2025 reformeras Finlands offentliga arbetsförmedlingar genom att de överförs till kommunerna i syfte att förbättra deras effektivitet, och genom integrationslagen kommer kommunerna att få en större roll när det gäller att hjälpa migranter att hitta jobb.

Att stärka incitamenten att arbeta skulle kunna hjälpa personer som för närvarande inte arbetar att hitta ett jobb. Förutom reformen av det sociala trygghetssystemet ([26]) och de individuella sociala förmånerna planerar Finland att uppmuntra människor att hitta arbete genom att erbjuda större flexibilitet för partiellt arbetsföra och genom att bättre kombinera olika förmåner, tjänster och arbetsinkomster.

Finland uppfyller ännu inte EU:s mål om en andel unga som varken arbetar eller studerar på under 9 %. Andelen 15–29-åringar som varken arbetar eller studerar uppgick 2023 till 9,2 %. Detta ligger under EU-genomsnittet på 11,2 %, och bara strax över det EU-omfattande målet att hålla andelen unga som varken arbetar eller studerar under 9 % senast 2030. Finlands ungdomsarbetslöshet på 16,2 % under 2023 överskred däremot EU-genomsnittet på 14,5 %.

Att ta itu med dåliga resultat är avgörande för konkurrenskraften

Den negativa trenden beträffande elevernas prestationer i grundläggande färdigheter håller fortsatt i sig. Andelen elever som underpresterar inom grundläggande färdigheter fortsätter att öka, medan andelen högpresterande elever minskar ([27]). I ett sammanhang med allmänt negativa resultat i andra EU-medlemsstater ligger Finland fortfarande över genomsnittet, men landet registrerade en av de största ökningarna av underprestationer inom matematik, läsförståelse och naturvetenskap. Denna negativa trend förekommer i samtliga socioekonomiska grupper, men är större bland mindre gynnade elever och elever med invandrarbakgrund. Finland planerar att införa fler obligatoriska undervisningstimmar i grundläggande färdigheter inom grundskoleutbildningen från och med augusti 2025. Dessa åtgärder för att höja utbildningens kvalitet kommer sannolikt att bli effektivare om de åtföljs av stödåtgärder för mindre gynnade elever.

Lärarbristen påverkar flera områden. Antalet sökande till lärarutbildning har varit på nedgång sedan 2015, och antalet inskrivna lärarstudenter i Finland ligger nu under EU-genomsnittet. Regionala skillnader behöver uppmärksammas, särskilt när det gäller bristen på specialpedagoger, lärare i finska och svenska som andraspråk och samisktalande lärare.

([25]) Social- och hälsovårdsministeriet: Programmet för ett gott arbete.

([26]) En parlamentarisk kommitté med ett sjuårigt mandat (2020–2027) har i uppdrag att bereda en omfattande reform av den sociala tryggheten.

([27]) OECD, programmet för internationell utvärdering av elevprestationer (Pisa), 2022.

Insatser pågår för att öka deltagandet i förskoleverksamhet och barnomsorg, särskilt bland låginkomsthushåll. Deltagandet i förskoleverksamhet och barnomsorg ligger fortfarande under EU:s mål. Detta har fått regeringen att sänka avgifterna och öka antalet avgiftsfria förskoleplatser för omkring 30 000 familjer, för att öka deltagandet och tillgängligheten (se bilaga 15). Förskoleverksamhet och barnomsorg är också ett område med personalbrist, och Finland planerar att utöka de tillgängliga utbildningsplatserna under 2024–2025.

Deltagandet i vuxenutbildning och en högre andel högskoleutbildade är avgörande för att lösa problemet med kompetensbrist i Finland. Åtgärder för omskolning och kompetensutveckling kan hjälpa Finland att närma sig det nationella målet för 2030 att 60 % av alla vuxna ska delta i vuxenutbildning ([28]). Andelen högskoleutbildade bland personer i åldrarna 25–34 är lägre än i andra utvecklade ekonomier inom OECD, däribland Finlands nordiska grannländer (se bilaga 15). Antalet internationella högskolestuderande som flyttar till Finland ökade däremot betydligt. I oktober 2022 hade fler än 7 000 nya studenter från länder utanför EU beviljats uppehållstillstånd, vilket är en ökning med 45 % jämfört med föregående år.

Social- och hälsovårdssektorn behöver bromsa de ökande kostnaderna och samtidigt stärka tillhandahållandet av tjänster

En stor andel personer i Finland uppger att deras behov inte har tillgodosetts av sjukvården. År 2023 angav 7,9 % av befolkningen i Finland att de hade icke tillgodosedda vårdbehov (EU-genomsnittet låg på 2,2 % under 2022), vilket är högre än landets andel 2022 (6,5 %). Den vanligaste orsaken uppges vara väntetider ([29]), och landet har fortfarande inte kommit ikapp sedan väntetiderna förlängdes under pandemin.

Den pågående reformen för att förbättra social- och hälsovårdstjänsterna syftar till att säkerställa en mer jämlik tillgång till tjänsterna, samtidigt som de stigande kostnaderna för deras tillhandahållande bromsas. Den administrativa reformen har slutförts, men de olika välfärdsområdena befinner sig i olika beredskapsstadier när det gäller att omorganisera och reformera tillhandahållandet av tjänster. Den ursprungliga kostnaden för reformen har varit mycket högre än väntat, och trycket ökar på att både säkerställa ett mer kostnadseffektivt tillhandahållande av tjänster och balansera välfärdsområdenas finanser.

Fattigdomen är fortfarande låg, även om trenden är på uppåtgående. Andelen personer som löper risk för fattigdom eller social utestängning ökade från 14,2 % under 2021 till 16,3 % under 2022, vilket är långt under EU-genomsnittet på 21,6 %. En parlamentarisk kommitté med ett sjuårigt mandat (2020–2027) har i uppdrag att bereda en omfattande reform av den sociala tryggheten. Kommittén förväntas utarbeta sin slutrapport 2027.

Otillräcklig information är ett hinder för en effektiv styrning av social- och hälsovårdssektorn. Återhämtnings- och resiliensplanen ger stöd för att stärka kunskapsbasen för Finlands social- och hälsovårdstjänster. Informationen om olika befolkningsgruppers hälsa och välbefinnande, om deras behov och användning av tjänsterna samt om tillgången till tjänster är dock fortfarande utspridd hos olika myndigheter. Det finns utrymme för förbättringar vad gäller jämförbarheten mellan olika datauppsättningar. För detta krävs bättre hantering av rapporteringskraven och en harmonisering av informationssystemen i syfte att stärka kunskapsbasen för evidensbaserat beslutsfattande.

([28]) Under 2022 uppgick deltagandet i vuxenutbildning till 51,8 % (en ökning med 0,4 procentenheter jämfört med 2016), vilket är 12,3 procentenheter över EU-genomsnittet.

([29]) Se bilaga 14 – Den sociala resultattavlan för Finland.

Personalbristen kvarstår inom social- och hälsovården, och även inom långvarig vård och omsorg. Ändringarna av lagen, som omfattar både tillgång till icke-brådskande vård (vårdgarantin) och antalet sjuksköterskor som krävs per patient vid inrättningar för långvarig vård och omsorg för äldre, har ökat behovet av kvalificerad personal inom dessa sektorer ([30]). De ursprungliga målen sänktes för båda lagarna, delvis på grund av bristen på arbetstagare med lämpliga kvalifikationer. För att uppfylla de krav på tillhandahållandet av tjänster som fastställs i lagstiftningen har välfärdsområdena börjat anlita tillfällig personal från den privata sektorn till höga kostnader.

Antalet studieplatser inom social- och hälsovårdssektorn har ökat under de senaste åren, men det finns även utrymme för att öka den internationella rekryteringen och ta itu med språkbarriärer och byråkratiska hinder. Social- och hälsovårdsministeriet uppskattar att andelen internationella arbetstagare i Finlands social- och hälsovårdssektor i nuläget bara utgör några få procent. Enligt välfärdsområdenas uppskattningar kommer andelen internationella arbetstagare som rekryteras från andra länder att behöva uppgå till 20 % av det totala antalet ytterligare arbetstagare som rekryteras under de kommande två åren. För att locka till sig arbetstagare till sektorn och få dem att stanna kvar har Finland höjt lönerna för sjuksköterskor ([31]) och överväger även digitala lösningar, investeringar i välbefinnande i arbetet samt en effektivare arbetsfördelning på arbetsplatsen.

([30]) Social- och hälsovårdsministeriet uppskattar att det 2023 fanns över 5 000 lediga tjänster för sjuksköterskor, 6 000 för närvårdare och nästan 900 lediga läkartjänster.

([31]) https://www.jhl.fi/sv/nyheter/sadant-ar-det-trearige-sh-avtalet-och-dess-loneprogram/.

Gröna ambitioner kräver varaktiga investeringar

De senaste årens försämrade investeringsklimat har gjort att Finlands gröna mål blivit lidande. Flaskhalsar i leveranskedjan, högre priser på råvaror och energi samt stigande räntor har sammantaget bidragit till att försena projekt inom både energisektorn och utfasningen av fossila bränslen i industrin. Trots att Finland har gjort framsteg med att minska sitt beroende av fossila bränslen under de senaste åren kan det krävas ytterligare åtgärder för att landet ska nå sitt mål om koldioxidneutralitet senast 2035. Den aviserade reformen av miljötillståndsförfarandena väntas främja energiinvesteringar och minska den administrativa börda som hämmar investeringar i vind- och solkraftsanläggningar.

Genomförandet av Finlands färdplan för fossilfria transporter är avgörande för att landet ska kunna uppnå sina klimatmål. Åtgärderna i färdplanen för fossilfri transport måste genomföras i god tid för att Finland ska kunna nå sitt mål om att senast 2030 ha minskat utsläppen från transporter med 50 % jämfört med 2005. De utsläppsfria fordonen stod för 18 % av de nya fordonsregistreringarna 2022. För att elfordon ska kunna användas utanför de mest tätbefolkade områdena måste det dock finnas ett robust och tillgängligt nätverk med laddstationer över hela landet. Med tanke på de långa avstånden mellan tätorter, tillgången till mark och de glest befolkade områdena i vissa regioner kan det hända att det inte räcker med enbart privata investeringar på marknadsvillkor. Det kan med andra ord krävas en viss del offentliga investeringar på detta område. Andra investeringsbehov inom transportsektorn avser till exempel kollektivtrafiksystemet och elektrifieringen av järnvägsnätet.

Kolsänkan från markanvändningen har försämrats under de senaste åren. Finlands skogar står för merparten av nettoupptaget av koldioxid i landet. Nettoupptaget av koldioxid från

Faktaru

Halvtidsöversynen av sammanhållningspoliska medel för Finland

Halvtidsöversynen av de sammanhållningspolitiska medlen är ett tillfälle att bedöma de sammanhållningspolitiska programmen och att ta itu med nya behov och utmaningar i EU:s medlemsstater och deras regioner. Medlemsstaterna ser över varje program genom att bland annat beakta de utmaningar som identifierats i den europeiska planeringsterminen, inklusive i de landsspecifika rekommendationerna för 2024. Denna översyn utgör grunden för ett förslag från varje medlemsstat om den slutgiltiga tilldelningen av 15 % av EU-medlen i varje program.

Finland har gjort vissa framsteg med genomförandet av de sammanhållningspolitiska programmen och den europeiska pelaren för sociala rättigheter. Det kvarstår dock en del utmaningar, vilka beskrivs i denna rapport, bland annat i bilagorna 14 och 17. Framför allt kvarstår skillnader mellan huvudstadsregionen och resten av Finland i fråga om BNP per capita och arbetsproduktivitet. Mot denna bakgrund är det viktigt att fortsätta att genomföra de planerade prioriteringarna, särskilt i Finlands östra regioner samt de glesbefolkade regionerna i landets norra delar. Särskild uppmärksamhet bör ägnas åt att i) förbättra FoU, innovation, digitaliseringen och små och medelstora företags konkurrenskraft, ii) påskynda den gröna och rättvisa omställningen, iii) ta itu med bristen på arbetskraft och kompetens samt stärka social inkludering och aktivt deltagande på arbetsmarknaden, särskilt för utsatta grupper och iv) bidra till sociala innovationsåtgärder och förbättra barnskyddet.

Finland skulle kunna dra nytta av de möjligheter som erbjuds inom initiativet den europeiska plattformen för strategisk teknik ([33])som syftar till att stödja industrins omställning, till exempel på områdena artificiell intelligens, cybersäkerhet och robotteknik, energi- och resurseffektivitet samt medicinteknik som är avgörande för hälsosäkerheten.

markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk (LULUCF) har dock minskat sedan 2013, och omvandlades 2018, 2021 och 2022 till nettoutsläpp. En långsammare återbeskogning och en ökad förtida avverkning av skog har bidragit till denna utveckling. Skogsavverkningen nådde sin kulmen 2018, varefter en minskning rapporterades. Den har därefter legat kvar under den beräknade maximala hållbara avkastningen på 80 miljoner m³ per år. Före 2022 importerade Finland 9 miljoner m³ timmer från Ryssland per år, en siffra som sedan dess har gått ner till noll. Omkring 2 miljoner m³ av denna import har kompenserats av ökad import från andra länder. Det behövs en tydlig väg mot LULUCF-målet. Omvandlingen av torvmark till åkermark är ett sätt för Finland att minska sin kolsänka. Finland måste minska förbränningen av torv som bränsle för uppvärmning och energi för att säkerställa en grön och rättvis omställning. De ekonomiska och sysselsättningsmässiga konsekvenserna av att minska användningen av torv är betydande, eftersom torvutvinningen är geografiskt koncentrerad till små, ekonomiskt eftersatta områden. Riktade investeringar, t.ex. genom Fonden för en rättvis omställning, är därför mycket välkomna för att säkerställa en smidig omställning (bilaga 8).

Framstegen med att främja den cirkulära ekonomin har varit begränsade. Både graden av cirkulär materialanvändning och resursproduktiviteten är bland de lägsta i EU ([32]). Finland underpresterar när det gäller återvinning av kommunalt avfall och är starkt beroende av avfallsförbränning (se bilaga 9). Investeringarna i biologisk mångfald och ekosystem är otillräckliga. Finland lider av fortsatt förlust av biologisk mångfald och använder en stor andel biomassa för sin energiproduktion (se bilaga 6).

([32]) Eurostat datasets env_ac_cur and env_ac_mfa.

([33]) Förordning (EU) 2024/795.

VIKTIGA RESULTAT

Finlands återhämtnings- och resiliensplan innehåller en mängd olika politiska åtgärder för att ta itu med en rad strukturella utmaningar i samspel med andra EU-fonder, inklusive de sammanhållningspolitiska fonderna, däribland följande:

- **Främja den gröna omställningen** genom att minska växthusgasutsläppen i de mest relevanta sektorerna.
- **Påskynda den digitala omställningen** genom att öka tillgången till höghastighetsbredband och därmed reformera ramen för kontinuerligt lärande och främja digitala färdigheter.
- **Stärka konkurrenskraften genom att investera i forskning, utveckling och innovation** och främja landets innovations- och forskningsinfrastruktur.
- **Göra social- och hälsovårdssystemet mer resilient och välfungerande** genom att stödja reformen av social- och hälsovårdstjänsterna för ett mer jämlikt och kostnadseffektivt tillhandahållande av tjänster.
- **Förbättra arbetsmarknadens funktion** genom att ta itu med den strukturella arbetslösheten, reformera de offentliga arbetsförmedlingarna, reformera systemet för kontinuerligt lärande och effektivisera förfarandet för arbets- och utbildningsbaserad invandring.

Genomförandet av Finlands återhämtnings- och resiliensplan har drabbats av förseningar som kräver kraftfulla insatser för att se till att alla åtgärder i planen vidtas senast i augusti 2026.

Utöver reformerna och investeringarna inom ramen för återhämtnings- och resiliensplanen och de sammanhållningspolitiska programmen skulle Finland behöva vidta följande åtgärder:

- **Arbeta för att stärka de offentliga finanserna** genom att effektivisera de offentliga utgifterna, bland annat genom en reform av det sociala trygghetssystemet och genom att bredda skattebasen..
- **Komma till rätta med de negativa trenderna inom grundutbildningen** genom att säkerställa ett högkvalitativt och stödjande system samt få fler att delta i högre utbildning för att möta den nuvarande och framtida efterfrågan på kompetens.
- **Ta itu med bristen på arbetskraft och kompetens**, i synnerhet för att säkerställa tillhandahållandet av och kvaliteten på tillgängliga tjänster inom hälso- och sjukvård, utbildning och social omsorg samt inom andra sektorer som är grundläggande för Finlands produktivitet och konkurrenskraft.
- **Fortsätta reformen av det sociala trygghetssystemet** för att öka dess effektivitet och skapa fler incitament för att arbeta.
- **Se till att social- och hälsovårdsreformen stärker styrningen och förbättrar uppgiftsinsamlingen** för att hjälpa till att förbättra tillhandahållandet av social- och hälsovårdstjänster och ta itu med ineffektivitet.
- **Främja ytterligare investeringar för att nå målet om koldioxidneutralitet**

senast 2035, bland annat genom att påskynda övergången till en cirkulär ekonomi och stärka markanvändningssektorns förmåga till koldioxidupptag.

BILAGOR

FÖRTECKNING ÖVER BILAGOR

Övergripande indikatorer 22

A1. Målen för hållbar utveckling 22

A2. Framsteg i genomförandet av de landsspecifika rekommendationerna 24

A3. Återhämtnings- och resiliensplanen – Genomförandet 28

A4. Andra EU-instrument för återhämtning och tillväxt 30

A5. Resiliens 33

Miljömässig hållbarhet 35

A6. Den europeiska gröna given 35

A7. Energiomställning och konkurrenskraft 40

A8. Rättvis omställning till klimatneutralitet 46

Produktivitet 49

A9. Resursproduktivitet, resurseffektivitet och cirkularitet 49

A10. Digital omställning 51

A11. Innovation 53

A12. Industrin och den inre marknaden 55

A13. Offentlig förvaltning 58

Rättvisa

A14. Utmaningar i fråga om sysselsättning, kompetens och socialpolitik mot bakgrund av den europeiska pelaren för sociala rättigheter 60

A15. Utbildning 63

A16. Hälso- och sjukvårdssystem 65

A17. Ekonomiska och sociala resultat på regional nivå 67

Makroekonomisk stabilitet 71

A18. Viktiga utvecklingstrender inom finanssektorn 71

A19. Skatter 73

A20. Tabell med ekonomiska och finansiella indikatorer 75

A21. Skuldhållbarhetsanalys 76

TABELLER

A2.1. Sammanfattande tabell över 2019–2023 års landsspecifika rekommendationer 25

A3.1. Nyckelfakta om Finlands återhämtnings- och resiliensplan 28
A3.2. Åtgärder i Finlands återhämtnings- och resiliensplan 29
A4.1. Stöd från EU-instrument i Finland 32
A5.1. Resiliensindex för olika dimensioner – Finland och EU-277 33
A6.1. Indikatorer som mäter framsteg med den europeiska gröna given ur ett makroekonomiskt perspektiv 39
A7.1. Nyckelindikatorer för energi 45
A8.1. Nyckelindikatorer för en rättvis omställning i Finland 46
A9.1. Indikatorer för cirkularitet 50
A10.1. Viktiga mål för det digitala decenniet som övervakas genom indikatorerna för indexet för digital ekonomi och digitalt samhälle 52
A11.1. Nyckelindikatorer för innovation 54
A12.1. Industrin och den inre marknaden 57
A13.1. Indikatorer för offentlig förvaltning 59
A14.1. Den sociala resultattavlan för Finland 60
A14.2. Översikt över målen för sysselsättning, kompetens och fattigdomsminskning 2030 i Finland 61
A15.1. Mål på EU-nivå och andra kontextuella indikatorer inom den strategiska ramen för det europeiska utbildningsområdet 64
A16.1. Nyckelindikatorer för hälsa 66
A17.1. Urval av indikatorer på regional nivå i Finland 68
A18.1. Indikatorer på finansiell sundhet 72
A19.1. Skatteindikatorer 73
A20.1. Ekonomiska och finansiella nyckelindikatorer 75
A21.1. Skuldhållbarhetsanalys – Finland 78
A21.2. Färgdiagram över riskerna när det gäller offentligfinansiell hållbarhet – Finland 78

DIAGRAM

A1.1. Finlands framsteg mot målen för hållbar utveckling 22
A2.1. Finlands framsteg med 2019–2023 års landsspecifika rekommendationer (2024 års europeiska planeringstermin) 24
A3.1. Totalt utbetalat bidragsbelopp inom ramen för faciliteten för återhämtning och resiliens 29
A4.1. Fördelning av de sammanhållningspolitiska medlen mellan de politiska målen i Finland 31
A4.2. Fördelning av finansieringen från faciliteten för återhämtning och resiliens efter pelare i Finland 31
A6.1. Växthusgasutsläpp från ansvarsfördelningssektorerna, miljoner ton koldioxidekvivalenter, 2005–2022 35
A6.2. Förändringar i djurtäthet och ekologiskt jordbruk 37
A6.3. Förändringar i djurtäthet och ekologiskt jordbruk 37
A6.4. Investeringsgap på miljöområdet, årligt genomsnitt 38
A7.1. Finlands energipriser i detaljhandeln för hushåll respektive industri och tjänster 40
A7.2. Utveckling av elpriserna för icke-hushållskonsumenter (EU och utländska partner) 41
A7.3. Finlands installerade kapacitet för förnybar energi (till vänster) och elproduktionsmix (till höger) 42
A8.1. Utmaningar när det gäller en rättvis omställning i Finland 46
A8.2. Vakansgraden inom sektorer i omvandling 47
A9.1. Utsläpp inom ramen för utsläppshandelssystemet per sektor sedan 2013 49
A9.2. Behandling av kommunalt avfall 49
A11.1. Företagens utgifter för FoU i procent av BNP, 2010–2022 53
A12.1. Produktivitet per sektor 55
A13.1. Förvaltningens effektivitet 58
A13.2. a) Användning av myndigheters webbplatser eller appar (till vänster), b) mognadsnivå inom e-förvaltning (mitten), c) andelen personer med åtminstone grundläggande digitala färdigheter (till höger) 59
A15.1. Andelen elever som underpresterar per ämne, Pisa 2012, 2018 och 20222 63
A16.1. Förväntad livslängd, år 65
A16.2. Förväntad ökning av offentliga utgifter för hälso- och sjukvård 2024–2070 65
A17.1. BNP per capita (2012) och genomsnittlig BNP-tillväxt per capita (2013–2022) i Finland 67
A17.2. Finland, arbetsproduktivitet 2000–2022 67
A18.1. Kredittillväxt 71
A18.2. Bostadsprisindex och hypotekslån 72
A19.1. Skatteintäkter från olika skattetyper i procent av de totala intäkterna 74
A19.2. Skattekil för ensamförsörjare och andraförsörjare i procent av de totala arbetskostnaderna, 2023 74

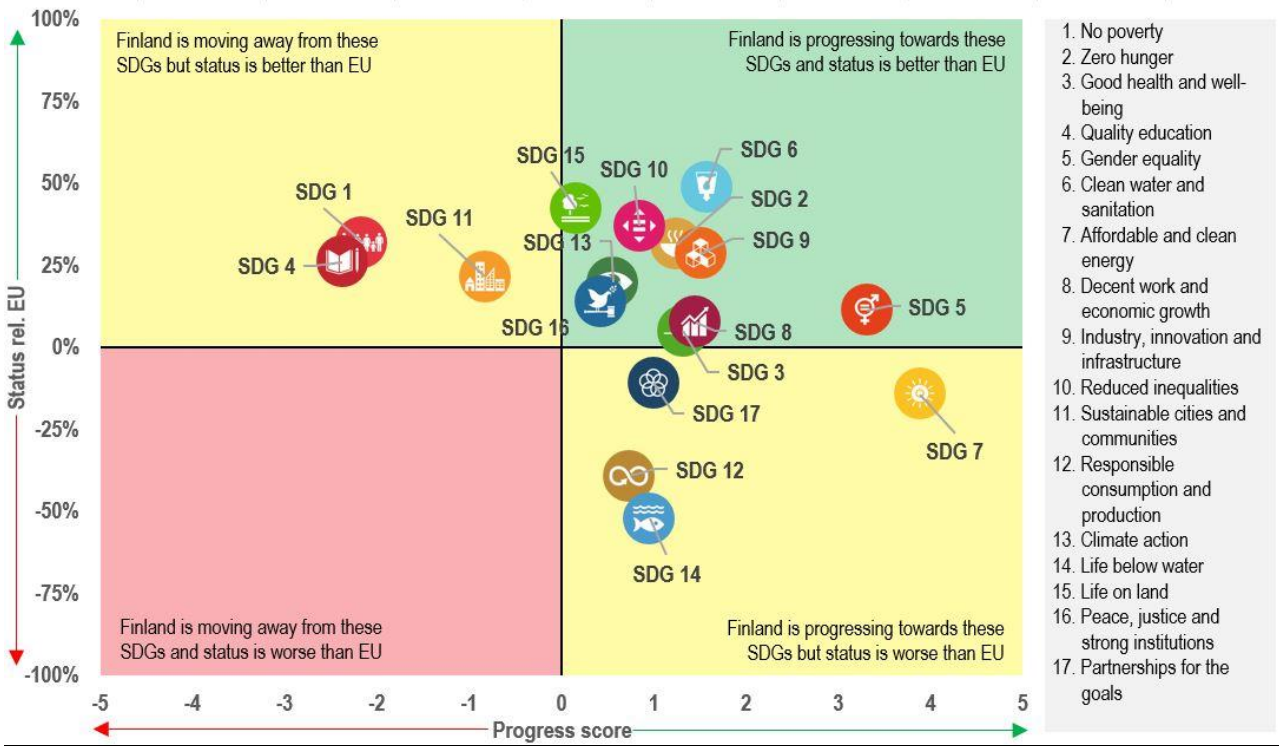
KARTOR

A17.1. Finland: BNP per capita (köpkraftsstandard) efter Nuts 3-region. 2021 69

Denna bilaga innehåller en bedömning av Finlands framsteg mot målen för hållbar utveckling med avseende på de fyra dimensionerna av konkurrenskraftig hållbarhet. De 17 målen för hållbar utveckling och de tillhörande indikatorerna utgör en policyram inom FN:s Agenda 2030 för hållbar utveckling. Syftet är att avskaffa alla former av fattigdom, bekämpa ojämlikheter, hantera klimatförändringar och miljökrisen och samtidigt se till att ingen lämnas utanför. EU och dess medlemsstater har förbundit sig att följa detta historiska globala ramavtal och spela en aktiv roll för att maximera framstegen mot målen för hållbar utveckling. Diagrammet nedan bygger på de indikatorer som EU har fastställt för att övervaka framstegen mot målen för hållbar utveckling i ett EU-sammanhang.

Finland gör bättre ifrån sig när det gäller vissa indikatorer för *miljömässig hållbarhet* (2, 6, 7, 9, 12 och 13), men lyckas allt sämre med mål 11 (hållbara städer och samhällen), mål 15 (ekosystem och biologisk mångfald) och mål 14 (hav och marina resurser). Finland presterar över EU-genomsnittet för de flesta av målen på detta område, men det finns vissa negativa trender som behöver uppmärksammas. Till exempel minskade återvinningen av kommunalt avfall från 42,1 % år 2016 till 39 % år 2021 (mål 11), och skogsarealens andel av den totala landarealen i Finland minskade från 71,3 % år 2015 till 69,9 % år 2018 (mål 15). Behovet av förbättringar är störst för mål 12 (hållbar konsumtion och produktion) och mål 14 (hav och marina resurser), där Finland ligger under EU-genomsnittet. Samtidigt har andelen förnybar energi i den slutliga energianvändningen (brutto) (mål 7) fortsatt att öka, från 40,9 % år 2017 till 47,9 % år 2022, vilket är mer än dubbelt så mycket som EU-genomsnittet, och energiimportberoendet minskade från 43,9 % år

Diagram A1.1: **Finlands framsteg mot målen för hållbar utveckling**

För detaljerade dataset om de olika målen för hållbar utveckling, se den årliga Eurostatrapporten Sustainable development in the European Union. För detaljerade landsspecifika data om den kortsiktiga utvecklingen i medlemsstaterna, se *Key findings – Sustainable development indicators* – Eurostat (europa.eu) (inte översatt till svenska). En hög status innebär inte att landet är nära att nå ett visst mål för hållbar utveckling, utan att landet ligger bättre till än genomsnittet i EU. Poängen för framsteg är ett absolut mått baserat på indikatorernas utveckling under de senaste fem åren. Beräkningen tar inte hänsyn till några målvärden, eftersom de flesta mål i EU-politiken endast gäller på EU-nivå. Beroende på tillgången till uppgifter om varje mål visas inte alla 17 mål för hållbar utveckling för alla länder.

Källa: Eurostat, senast uppdaterad den 25 april 2024. Uppgifterna avser främst perioden 2017–2022 eller 2018–2023. Uppgifterna avseende de globala målen för hållbar utveckling kan variera i rapporten och dess bilaga på grund av olika stoppdatum.

2017 till 40,9 % år 2022. Trots framstegen ligger Finland under EU-genomsnittet i fråga om mål 7, i huvudsak på grund av landets relativt höga energiförbrukning per capita. Den första pelaren i återhämtnings- och resiliensplanen avser investeringar i ren energi (mål 7), utfasning av fossila bränslen i industrin (mål 9) och biologisk mångfald (målen 14 och 15). När det gäller reformer kan nämnas att den nya klimatlagen trädde i kraft 2022 (mål 13) och den uppdaterade naturvårdslagen i juni 2023.

Det går bra för Finland i fråga om de indikatorer som avser *rättvisa* (målen 1, 3, 4, 5, 7, 8 och 10). Landet ligger över EU-genomsnittet för flera rättviserelaterade indikatorer, såsom personer som löper risk för fattigdom eller social utestängning (mål 1: 16,3 % av befolkningen 2022, jämfört med 21,6 % i EU) och andelen av befolkningen som inte kan värma upp sina hem tillräckligt (mål 7: 1,4 % år 2022 jämfört med 9,3 % i EU). På jämställdhetsområdet har skillnaden i sysselsättning mellan kvinnor och män minskat till nästan noll (mål 5: 0,2 % år 2023, jämfört med 3,8 % år 2018 och ett EU-genomsnitt på 10,3 % år 2023), och könsfördelningen i ledande befattningar har förbättrats. Finland har dessutom gjort framsteg inom flera indikatorer för hälsa och välbefinnande (mål 3), och har bland annat minskat förekomsten av rökning från 19 % år 2014 till 15 % år 2020. Det finns dock fortfarande utrymme för förbättringar inom andra indikatorer, såsom friska levnadsår vid födseln, där Finland trots de senaste årens framsteg (från 58,1 år under 2016 till 61,7 år 2021) ligger under EU-genomsnittet (63,6 år). Återhämtnings- och resiliensplanen innehåller åtgärder som stöder den pågående reformen av social- och hälsovården och den långvariga vården och omsorgen i syfte att förbättra statusen för hälsa och välbefinnande i del P4C1 (social- och hälsovårdstjänster).

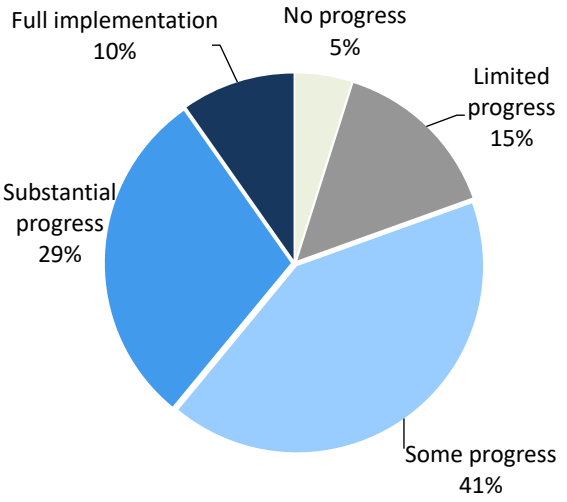
Finland gör framsteg med målen kopplade till *produktivitet* (målen 8 och 9) och produktivitetsrelaterade indikatorer för mål 4, men står fortfarande inför utmaningar. Till exempel ökade Finlands sysselsättningsgrad (mål 8) från 75,3 % år 2018 till 78,2 % år 2023. Denna positiva trend har dock försvagats under de senaste åren, kombinerat med en ökad arbetslöshet, som nu ligger något över EU-genomsnittet. När det gäller digitala färdigheter (mål 4) utmärker sig Finland, och 82 % av landets vuxna hade åtminstone grundläggande digitala färdigheter 2023 (EU-genomsnittet ligger på 55,6 %). Trots att Finland ökat utgifterna för FoU från 2,72 % av BNP år 2016 till 2,95 % år 2022 ligger man fortfarande under toppnoteringen från 2009 på 3,73 % och det nationella målet på 4 % av BNP (mål 9). I återhämtnings- och resiliensplanen ingår åtgärder som syftar till att förbättra Finlands produktivitet genom att öka FoU-utgifterna i form av finansieringspaket för den gröna och den digitala omställningen, främst inom delarna P3C3 (forskningsinfrastruktur) och P3C4 (stärka konkurrenskraften).

Finland lyckas överlag väl och förbättrar indikatorerna för *makroekonomisk stabilitet* (målen 8 och 16) och håller på att komma ikapp EU-genomsnittet för mål 17. Finlands BNP per capita ligger fortfarande klart över EU-genomsnittet, men ökade endast marginellt mellan 2018 och 2023 – från 36 740 EUR till 36 980 EUR (mål 8). Det går bra för Finland i fråga om rättssystemets oberoende och korruptionsindexet (mål 16). Landet håller på att komma ikapp målet för offentligt utvecklingsbistånd (mål 17), med ett offentligt utvecklingsbistånd på 0,57 % av bruttonationalinkomsten 2022 (jämfört med 0,42 % under 2017), vilket är strax under EU-genomsnittet på 0,58 %.

Målen för hållbar utveckling utgör en övergripande ram och eventuella kopplingar till relevanta mål förklaras därför, eller illustreras med ikoner, i de övriga bilagorna.

Kommissionen har bedömt 2019–2023 års landsspecifika rekommendationer ([34]) till Finland inom ramen för den europeiska planeringsterminen. Dessa rekommendationer avser många olika politikområden som rör 14 av de 17 målen för hållbar utveckling (se bilagorna 1 och 3). En bedömning görs av de politiska åtgärder som Finland hittills har vidtagit ([35]) samt av landets åtaganden i återhämtnings- och resiliensplanen([36]). I detta skede av genomförandet av återhämtnings- och resiliensplanen har ”vissa framsteg” noterats för 80 % av de landsspecifika rekommendationerna med inriktning på strukturella frågor från perioden 2019–2023, medan ”begränsade framsteg” eller ”inga framsteg” har noterats för 20 % (se diagram A2.1). Allteftersom arbetet med att genomföra återhämtnings- och resiliensplanen fortskrider väntas betydande framsteg med avseende på rekommendationerna i strukturella frågor under de kommande åren.

Diagram A2.1: **Finlands framsteg med 2019–2023 års landsspecifika rekommendationer (2024 års europeiska planeringstermin)**

Källa: Europeiska kommissionen.

([34]) De landsspecifika rekommendationerna 2023: EUR-Lex - 32023H0901(26) - SV - EUR-Lex (europa.eu).

De landsspecifika rekommendationerna 2022: EUR-Lex - 32022H0901(26) – SV – EUR-Lex (europa.eu).

De landsspecifika rekommendationerna 2021: EUR-Lex - 32021H0729(27) - SV - EUR-Lex (europa.eu).

De landsspecifika rekommendationerna 2020: EUR-Lex - 32020H0826(26) - SV - EUR-Lex (europa.eu)
De landsspecifika rekommendationerna 2019: EUR-Lex - 32019H0905(26) - SV - EUR-Lex (europa.eu).

([35]) Inbegripet de politiska åtgärder som rapporteras i det nationella reformprogrammet samt inom ramen för rapporteringen om faciliteten för återhämtning och resiliens (som publiceras två gånger per år och gäller framstegen i fråga om genomförandet av delmål och mål på grundval av bedömningen av ansökan om utbetalning).

([36]) Medlemsstaterna uppmanades att i sina planer för återhämtning och resiliens på ett effektivt sätt ta itu med alla eller en betydande del av de relevanta landsspecifika rekommendationer som utfärdats av rådet. I den bedömning av de landsspecifika rekommendationerna som presenteras här beaktas genomförandet av de åtgärder som ingår i återhämtnings- och resiliensplanen och de åtgärder som vidtagits utanför återhämtnings- och resiliensplanen vid tidpunkten för bedömningen. Åtgärder som fastställs i bilagan till rådets antagna genomförandebeslut om godkännande av bedömningen av återhämtnings- och resiliensplanen och som ännu inte har antagits eller genomförts, men som anses ha tillkännagetts på ett trovärdigt sätt i linje med metoden för bedömning av landsspecifika rekommendationer, bedöms ha uppfyllt nivån för ”begränsade framsteg”. När dessa åtgärder väl har genomförts kan de leda till ”vissa/avsevärda framsteg” eller ”fullständigt genomförande”, beroende på deras relevans.

Tabell A2.1: **Sammanfattande tabell över 2019–2023 års landsspecifika rekommendationer**

Finland	Assessment in May 2024*	RRP coverage of CSRs until 2026**	Relevant SDGs
2019 CSR 1	**Some progress**		
Ensure that the nominal growth rate of net primary government expenditure does not exceed 1.9 % in 2020, corresponding to an annual structural adjustment of 0.5 % of GDP.	Not relevant anymore	Not applicable	SDG 8, 16
Improve the cost-effectiveness of and equal access to social and healthcare services.	Some progress	Relevant RRP measures being implemented/planned as of 2021, 2023, 2024, and 2025	SDG 3, 8, 16
2019 CSR 2	**Some progress**		
Improve incentives to work	Some progress	Relevant RRP measures being implemented/planned as of 2022, 2023, 2024, and 2025	SDG 8
and enhance skills	Some progress	Relevant RRP measures being implemented/planned as of 2021, 2022, 2023, 2024, and 2025	SDG 4
and enhance active inclusion, notably through well-integrated services for the unemployed and the inactive.	Substantial progress	Relevant RRP measures being implemented/planned as of 2022, 2023, 2024, and 2025	SDG 8
2019 CSR 3	**Some progress**		
Focus investment-related economic policy on research and innovation, taking into account regional disparities,	Substantial progress	Relevant RRP measures being implemented/planned as of 2021, 2022, 2023, 2025 and 2026	SDG 9, 10, 11
focus investment-related economic policy on low carbon and energy transition, taking into account regional disparities,	Substantial Progress	Relevant RRP measures being implemented/planned as of 2021, 2022, 2023, 2024, 2025 and 2026	SDG 7, 9, 10, 11, 13
and focus investment-related economic policy on sustainable transport, taking into account regional disparities	Some Progress	Relevant RRP measure being implemented/planned as of 2022, 2024, and 2026	SDG 10, 11
2019 CSR 4	**Substantial Progress**		
Strengthen the monitoring of household debt	Substantial Progress	Relevant RRP measure being implemented/planned as of 2023, 2025, and 2026	SDG 8
and establish the credit registry system	Substantial Progress	Relevant RRP measure being implemented/planned as of 2023, 2025, and 2026	SDG 8
2020 CSR 1	**Some progress**		
Take all necessary measures, in line with the general escape clause of the Stability and Growth Pact, to effectively address the COVID-19 pandemic, sustain the economy and support the ensuing recovery. When economic conditions allow, pursue fiscal policies aimed at achieving prudent medium-term fiscal positions and ensuring debt sustainability, while enhancing investment.	Not relevant anymore	Not applicable	SDG 8, 16
Address shortages of health workers to strengthen the resilience of the health system	Some progress	Relevant RRP measure being implemented/planned as of 2021, 2022 and 2023	SDG 3
and improve access to social and health services.	Some progress	Relevant RRP measure being implemented/planned as of 2021, 2023, 2024 and 2025	SDG 3
2020 CSR 2	**Some progress**		
Strengthen measures to support employment and	Some progress	Relevant RRP measure being implemented/planned as of 2021, 2022, 2023, 2024 and 2025	SDG 8
bolster active labour market policies.	Some progress	Relevant RRP measure being implemented/planned as of 2022, 2023, 2024 and 2025	SDG 4
2020 CSR 3	**Some progress**		
Take measures to provide liquidity to the real economy, in particular to small and medium-sized enterprises.	Full Implementation	Relevant RRP measure being implemented/planned as of 2021, 2022, 2023, 2024, 2025 and 2026	SDG 8, 9
Front-load mature public investment projects and	Full implementation		SDG 8, 16
promote private investment to foster the economic recovery.	Full implementation		SDG 8, 9
Focus investment on the green and digital transition, in particular on clean and efficient production and use of energy,	Some progress	Relevant RRP measure being implemented/planned as of 2021, 2022, 2023, 2025 and 2026	SDG 7, 9, 13
sustainable and efficient infrastructure	Limited progress	Relevant RRP measure being implemented/planned as of 2021, 2022, 2023, 2024, 2025 and 2026	SDG 7, 9, 11, 13
as well as research and innovation.	Some progress	Relevant RRP measure being implemented/planned as of 2021, 2022, 2023, 2025 and 2026	SDG 9
2020 CSR 4	**Some Progress**		
Ensure effective supervision and enforcement of the anti-money laundering framework.	Some Progress	Relevant RRP measure planned as of 2025 and 2026	SDG 8, 16

(Fortsättning på nästa sida)

Tabell (fortsättning)

2021 CSR 1	**Substantial Progress**		
In 2022, maintain a supportive fiscal stance, including the impulse provided by the Recovery and Resilience Facility, and preserve nationally financed investment.	Not relevant anymore	Not applicable	SDG 8, 16
When economic conditions allow, pursue a fiscal policy aimed at achieving prudent medium-term fiscal positions and ensuring fiscal sustainability in the medium term.	Not relevant anymore	Not applicable	SDG 8, 16
At the same time, enhance investment to boost growth potential. Pay particular attention to the composition of public finances, on both the revenue and expenditure sides of the budget, and to the quality of budgetary measures in order to ensure a sustainable and inclusive recovery. Prioritise sustainable and growth-enhancing investment, in particular investment supporting the green and digital transition.	Not relevant anymore	Not applicable	SDG 8, 16
Give priority to fiscal structural reforms that will help provide financing for public policy priorities and contribute to the long-term sustainability of public finances, including, where relevant, by strengthening the coverage, adequacy and sustainability of health and social protection systems for all.	Not relevant anymore	Not applicable	SDG 8, 16
2022 CSR 1	**Limited Progress**		
In 2023, ensure that the growth of nationally financed primary current expenditure is in line with an overall neutral policy stance, taking into account continued temporary and targeted support to households and firms most vulnerable to energy price hikes and to people fleeing Ukraine. Stand ready to adjust current spending to the evolving situation.	No Progress	Not applicable	SDG 8, 16
Expand public investment for the green and digital transitions, and for energy security taking into account the REPowerEU initiative, including by making use of the Recovery and Resilience Facility and other Union funds.	Limited Progress	Not applicable	SDG 8, 16
For the period beyond 2023, pursue a fiscal policy aimed at achieving prudent medium-term fiscal positions.	Substantial Progress	Not applicable	SDG 8, 16
Present policy proposals for the social security reform, aiming to increase the efficiency of the system of social benefits, improving incentives to work, and also supporting long-term sustainability of public finances.	Limited Progress		SDG 1, 2, 10
2022 CSR 2			
Proceed with the implementation of its recovery and resilience plan, in line with the milestones and targets included in the Council Implementing Decision of 29 October 2021.	RRP implementation is monitored by assessing RRP payment requests and analysing reports published twice a year on the achievement of the milestones and targets. These are to be reflected in the country reports.		
Proceed with the implementation of the agreed 2021-2027 cohesion policy programme for Finland, and swiftly finalise the negotiations with the Commission of the 2021-2027 cohesion policy programming documents for the Åland Islands and the Just Transition Fund with a view to starting their implementation.	Progress on the cohesion policy programming documents is monitored under the EU cohesion policy.		
2022 CSR 3	**Substantial Progress**		
Reduce overall reliance on fossil fuels and diversify imports of fossil fuels.	Substantial Progress	Relevant measures being implemented/planned as of 2021,2022, 2023, 2024, 2025 and 2026	SDG 7, 9, 13
Accelerate the deployment of renewables, including by further streamlining permitting procedures,	Substantial Progress	Relevant measures being implemented/planned as of 2021,2022, 2023 and 2026	SDG 7, 8, 9, 13
and boost investment in the decarbonisation of industry	Some Progress	Relevant measures being implemented/planned as of 2021, 2022, 2023, 2024, 2025 and 2026	SDG 7, 9, 13
and transport, including electrification of the transport sector.	Substantial Progress	Relevant measures being implemented/planned as of 2021, 2022, 2023, 2024, 2025 and 2026	SDG 11
Develop energy infrastructure to increase security of supply.	Some Progress	Relevant measures being implemented/planned as of 2021, 2022, 2023, 2025 and 2026	SDG 7, 9, 13

(Fortsättning på nästa sida)

Tabell (fortsättning)

2023 CSR 1	**Some Progress**		
Wind down the emergency energy support measures in force, using the related savings to reduce the government deficit, as soon as possible in 2023 and 2024. Should renewed energy price increases necessitate new or continued support measures, ensure that these are targeted at protecting vulnerable households and firms, fiscally affordable, and preserve incentives for energy savings.	Substantial Progress	Not applicable	SDG 8, 16
Ensure prudent fiscal policy, in particular by limiting the nominal increase in nationally financed net primary expenditure in 2024 to not more than 2.2%.	No Progress	Not applicable	SDG 8, 16
Preserve nationally financed public investment and ensure the effective absorption of RRF grants and other EU funds, in particular to foster the green and digital transitions.	Full Implementation	Not applicable	SDG 8, 16
For the period beyond 2024, continue to pursue a medium-term fiscal strategy of gradual and sustainable consolidation, combined with investments and reforms conducive to higher sustainable growth, to achieve a prudent medium-term fiscal position.	Substantial Progress	Not applicable	SDG 8, 16
Pursue the reform of the social security system to increase the efficiency of the social benefits system, which would improve incentives to work and also support the long-term sustainability of public finances.	Limited Progress		SDG 1, 2, 10
2023 CSR 2			
Proceed with the steady implementation of its revised recovery and resilience plan and swiftly finalise the REPowerEU chapter with a view to rapidly starting its implementation. Proceed with the swift implementation of cohesion policy programmes, in close complementarity and synergy with the recovery and resilience plan.	RRP implementation is monitored through the assessment of RRP payment requests and analysis of the bi-annual reporting on the achievement of the milestones and targets, to be reflected in the country reports. Progress with the cohesion policy is monitored in the context of the Cohesion Policy of the European Union.		
2023 CSR 3	**Limited Progress**		
Address labour and skills shortages by reskilling and upskilling the workforce and widening the higher education offer, in particular for the study fields most in demand in the labour market.	Limited Progress	Relevant RRP measures being implemented/planned as of 2021, 2022, 2023, 2024, and 2025	SDG 4
2023 CSR 4	**Some Progress**		
Reduce overall reliance on fossil fuels by	Substantial Progress	Relevant measures being implemented/planned as of 2021, 2022, 2023, 2024, 2025 and 2026	SDG 7, 9, 13
accelerating the deployment of renewables, including by further speeding up permitting procedures, and	Substantial Progress	Relevant measures being implemented/planned as of 2021, 2022, 2023 and 2026	SDG 7, 8, 9, 13
and boost investment in the decarbonisation of industry	Some Progress	Relevant measures being implemented/planned as of 2021, 2022, 2023, 2024, 2025 and 2026	SDG 7, 9, 13
transport, including through electrification.	Some Progress	Relevant measures being implemented/planned as of 2021, 2022, 2023, 2024, 2025 and 2026	SDG 11
Develop energy infrastructure to increase security of supply by strengthening the transmission of electricity.	Some Progress	Relevant measures being implemented/planned as of 2021, 2022, 2023, 2025 and 2026	SDG 7, 9, 13
Step up policy efforts aimed at the provision and acquisition of skills and competences needed for the green transition.	Limited Progress	Relevant measures being implemented/planned as of 2021, 2022, 2023 and 2026	SDG 4, 13

Anmärkning:

* Se fotnot ([36]).

** De åtgärder inom ramen för återhämtnings- och resiliensplanen som ingår i denna tabell bidrar till genomförandet av de landsspecifika rekommendationerna. Det kan dock krävas ytterligare åtgärder, utöver de som anges i planen, för att genomföra rekommendationerna fullt ut och hantera de underliggande utmaningarna. Bland de åtgärder som är markerade med ”genomförs” ingår endast sådana åtgärder som omfattas av de betalningsansökningar som har lämnats in inom faciliteten för återhämtning och resiliens och som Europeiska kommissionen har bedömt positivt.

Källa: Europeiska kommissionen.

I denna bilaga ges en översiktsbild av Finlands genomförande av sin återhämtnings- och resiliensplan, när halva löptiden för faciliteten för återhämtning och resiliens har gått. Faciliteten för återhämtning och resiliens har visat sig vara central för EU:s återhämtning efter covid-19-pandemin och för att påskynda den gröna och den digitala omställningen, samtidigt som en anpassning görs till den geopolitiska och ekonomiska utvecklingen och resiliensen mot framtida kriser stärks. Faciliteten bidrar även till att genomföra FN:s mål för hållbar utveckling och till att bemöta de landsspecifika rekommendationerna (se bilaga 2).

Återhämtnings- och resiliensplanen banar väg för utbetalning av bidrag på upp till 1,9 miljarder EUR inom ramen för faciliteten för återhämtning och resiliens under perioden 2021–2026, vilket motsvarar 0,7 % av Finlands BNP ([37]). I mitten av maj 2024 hade 498 miljoner EUR betalats ut till Finland från faciliteten.

Det återstår fortfarande 1,45 miljarder EUR i bidrag till Finland från faciliteten för återhämtning och resiliens. Bidraget kommer att betalas ut efter en bedömning av det framtida uppfyllandet av de återstående 124 delmålen och målen ([38]) i rådets genomförandebeslut ([39]), före den tidsfrist för 2026 som fastställts för faciliteten.

Finlands framsteg med genomförandet av planen registreras i resultattavlan för återhämtning och resiliens ([40]). Resultattavlan ger en översikt över genomförandet av faciliteten som helhet. Diagram A3.1 nedan visar det aktuella läget enligt resultattavlan.

Finlands återhämtnings- och resiliensplan innehåller ett REPowerEU-kapitel för att fasa ut beroendet av ryska fossila bränslen, diversifiera energiförsörjningen och producera mer ren energi under de kommande åren. För att snabbt komma igång med genomförandet av REPowerEU-kapitlet betalades 25,4 miljoner EUR ut som förfinansiering den 25 januari 2024. Detta bidrog till inledandet av de relevanta reformerna, däribland inrättandet av ett enda granskningsförfarande och en ny gemensam nationell myndighet för handläggning av ansökningar om miljötillstånd. Finansieringen hjälpte även till att stimulera investeringar, bland annat i ny ren teknik för energiproduktion och energianvändning, samt forskning och utveckling för att främja lösningar för förnybar energi.

Planen har ett starkt fokus på den gröna omställningen där 52,3 % av de tillgängliga medlen avsätts till åtgärder som stöder klimatmålen och 28,9 % av de totala anslagen går till stöd för den digitala omställningen. Den omfattar fortfarande en stark social dimension i form av sociala skyddsåtgärder, framför allt för att förbättra tillgången till social- och hälsovårdstjänster i hela landet.

Tabell A3.1: **Nyckelfakta om Finlands återhämtnings- och resiliensplan**

Initial plan CID adoption date	29 October 2021
Scope	Revised plan with REPowerEU chapter
Last major revision	8 December 2023
Total allocation	EUR 1.9 billion in grants (0.7% of 2023 GDP)
Investments and reforms	40 investments and 19 reforms
Total number of milestones and targets	144
Fulfilled milestones and targets	20 (14% of total)

Källa: Resultattavlan för återhämtning och resiliens.

Finlands genomförande av återhämtnings- och resiliensplanen pågår och en fullständig betalningsansökan är avslutad. För att kunna slutföra planen i tid krävs det dock ytterligare ansträngningar. Den 25 januari 2024 gjorde kommissionen, med beaktande av

([37]) BNP-informationen baseras på uppgifter från 2023. Källa: https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/index.html?lang=sv.

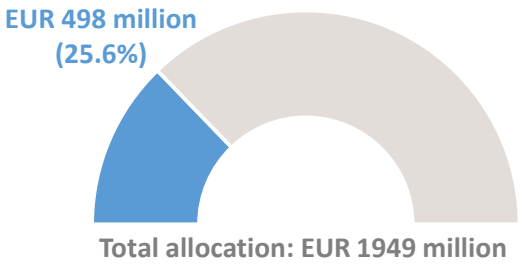
([38]) Ett delmål eller mål anses vara uppfyllt på ett tillfredsställande sätt så snart en medlemsstat har lämnat in belägg till kommissionen för att man har uppnått delmålet eller målet och kommissionen har gjort en positiv bedömning i ett genomförandebeslut.

([39]) https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-12524-2021-ADD-1/sv/pdf

([40]) https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/country_overview.html.

ekonomiska och finansiella kommitténs yttrande, en positiv bedömning av Finlands betalningsansökan. Till följd av detta betalades ett ekonomiskt stöd på 202 miljoner EUR ut den 1 mars 2024 ([41]). De relaterade 20 delmålen och målen omfattar reformer och investeringar såsom skattereformer för att främja elektrifieringen av industrin och uppmuntra investeringar i koldioxidsnål teknik, skatteincitament för att främja hållbara transporter och användningen av elfordon, förbättrade sysselsättningsmöjligheter genom matchning av möjligheter till kontinuerligt lärande med arbetsmarknadens behov samt viktig lagstiftning inom ramen för reformen av social- och hälsovården och räddningsväsendet. Delmålen omfattade även viktiga investeringar till stöd för den gröna och den digitala omställningen, t.ex. omställningen av energiinfrastruktur och ny energiteknik samt produktion och användning av vätgas med låga utsläpp. Andra viktiga investeringar var inriktade på att minska byggnaders klimat- och miljöeffekter och på att stödja precisionsskogsbruk för att främja klimatresilienta åtgärder och miljömässig hållbarhet.

Diagram A3.1: **Totalt utbetalat bidragsbelopp inom ramen för faciliteten för återhämtning och resiliens**

Anmärkning: Detta diagram visar det bidragsbelopp, inklusive förfinansiering, som hittills har betalats ut inom ramen för faciliteten för återhämtning och resiliens. Bidrag är en icke återbetalningspliktig form av ekonomiskt stöd. Det totala bidragsbelopp som ges till varje medlemsstat fastställs med hjälp av en fördelningsnyckel och den beräknade totala kostnaden för respektive återhämtnings- och resiliensplan.
Källa: resultattavlan för återhämtning och resiliens.

Sedan den 15 maj 2024 arbetar Finland mot sin andra betalningsansökan. Tabell A3.2 visar vissa relevanta åtgärder som har vidtagits hittills och några som kommer att vidtas före 2026 för att Finlands ekonomi ska fortsätta att bli grönare samt mer digital, inkluderande och resilient.

Tabell A3.2: **Åtgärder i Finlands återhämtnings- och resiliensplan**

Reforms and investments implemented
• Reform of energy taxation • Preparation of the social welfare and health care reform • Improvements to employment opportunities
Upcoming reforms and investments
• Digital innovations for social welfare and health care services • Investments in the largest solar power installation in the Nordics • Create a model for teaching cybersecurity skills to citizens

Källa: Fenix.

([41]) När de begärda utbetalningarna görs avräknas förhandsfinansieringen proportionellt. Nettobeloppen anges här.

EU:s finansieringsinstrument förser medlemsstaterna med betydande resurser för återhämtning och tillväxt. Utöver de 1,95 miljarder EUR från faciliteten för återhämtning och resiliens som nämns i bilaga 3 kommer Finland att få 1,9 miljarder EUR från EU:s sammanhållningspolitiska fonder ([42]) under perioden 2021–2027 ([43]). Stödet från dessa två instrument utgör tillsammans omkring 1,40 % av landets BNP, jämfört med EU-genomsnittet på 5,38 % av BNP ([44]). Sammanhållningspolitiken stöder regional utveckling, ekonomisk, social och territoriell konvergens samt konkurrenskraft genom långsiktiga investeringar i linje med EU:s prioriteringar och nationella och regionala strategier.

Under programperioden 2014–2020 bidrog de sammanhållningspolitiska medlen till att öka Finlands konkurrenskraft, med konkreta resultat, särskilt inom forskning och innovation samt social inkludering. I slutet av stödberättigandeperioden i december 2023 hade de sammanhållningspolitiska fonderna under 2014–2020 ([45]) ställt 1,5 miljarder EUR till Finlands förfogande ([46]). Av detta belopp har 780 miljoner EUR betalats ut sedan mars 2020, när covid-19-pandemin började ([47]). Under hela programperioden bidrog de sammanhållningspolitiska medlen till att bland annat skapa 12 760 nya arbetstillfällen och 584 nya företag. Totalt fick 1 434 små och medelstora företag stöd, och 24 876 företag deltog i projekt ledda av forsknings- och utvecklingsinstitut. Sammanlagt deltog 436 000 personer i projekt inom Europeiska socialfonden (ESF). Under samma period anslogs ESF-medel för att öka deltagandet på arbetsmarknaden genom förbättrad politik för sysselsättning, social inkludering och utbildning. ESF-åtgärderna inriktades framför allt på ungdomar, arbetslösa och äldre samt marginaliserade grupper som migranter och personer med funktionsnedsättning. I slutet av 2022 hade över 433 000 deltagare, däribland omkring 249 000 arbetslösa, fått stöd inom ramen för ESF-projekt.

Under den nuvarande programperioden (2021–2027) kommer sammanhållningspolitiken att ytterligare stärka Finlands konkurrenskraft, den gröna omställningen och den sociala sammanhållningen samt förbättra levnads- och arbetsvillkoren för landets befolkning. Under 2021–2027 kommer Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf) att förbättra FoU och innovation i linje med regionala strategier för smart specialisering, utnyttja digitaliseringen och de små och medelstora företagens tillväxt samt påskynda den gröna omställningen. Enligt förväntningarna kommer totalt 9 575 företag att få stöd, 15 047 nya arbetstillfällen att skapas och företagens energibesparingar att uppgå till 94,8 MWh/a. Fonden för en rättvis omställning (FRO) kommer att investera i diversifieringen av regionala ekonomier samt i omskolning och kompetensutveckling av arbetskraften i de regioner som påverkas mest av omställningen från torv till renare energikällor. FRO förväntas stödja 1 933 företag, hjälpa till att skapa 3 709 nya arbetstillfällen och bidra till att återställa 13 596 hektar mark. Programmet ”Ett förnybart och kompetent Finland” har sju prioriteringar, varav tre finansieras genom Europeiska socialfonden+ (ESF+) med en budget på cirka 602 miljoner EUR. FRO-prioriteringen omfattar även finansiering av verksamhet av ESF-typ, såsom utbildning, kompetensutveckling och omskolning av arbetskraften. ESF+ kommer att bidra till att öka sysselsättningen och kompetensen och ge stöd för att öka inkluderingen i Finland, genom sociala innovationsåtgärder riktade till de som har det sämst ställt. I detta avseende bidrar sammanhållningspolitiken avsevärt till att uppnå FN:s mål för hållbar utveckling i Finland, särskilt mål 9 (hållbar industri, innovationer och infrastruktur), mål 8 (anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt) och mål 1 (ingen fattigdom).

([42]) Under perioden 2021–2027 omfattar de sammanhållningspolitiska fonderna Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden+ och Fonden för en rättvis omställning.

([43]) Programmen för europeiskt territoriellt samarbete ingår inte i siffran. Under 2021–2027 uppgick den totala investeringen, inklusive nationell finansiering, till 3,2 miljarder EUR.

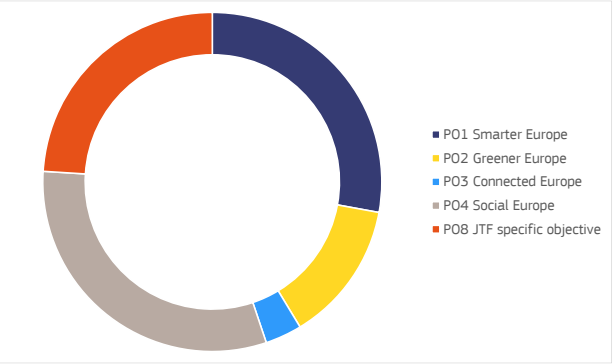
([44]) Finansieringen från faciliteten för återhämtning och resiliens omfattar både bidrag och lån, i tillämpliga fall. EU-genomsnittet beräknas för de sammanhållningspolitiska medlen, exklusive programmen för europeiskt territoriellt samarbete. BNP-siffrorna baseras på Eurostats uppgifter för 2022.

([45]) Under perioden 2014–2020 omfattade de sammanhållningspolitiska fonderna Europeiska regionala utvecklingsfonden och Europeiska socialfonden. Anslag från React-EU ingår, men programmen för europeiskt territoriellt samarbete undantas.

([46]) Under 2014–2020 uppgick den totala investeringen, inklusive nationell finansiering, till 2,9 miljarder EUR.

([47]) Stoppdatum: den 14 maj 2024.

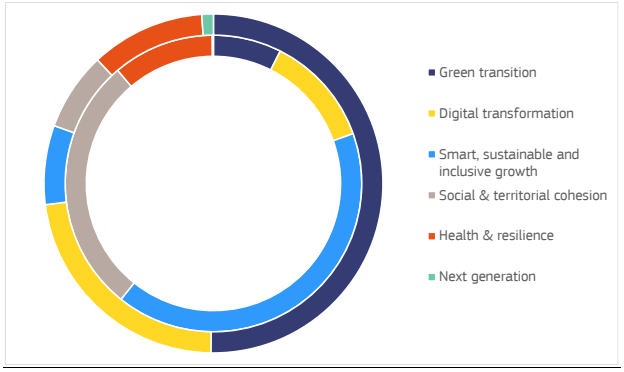
Diagram A4.1: **Fördelning av de sammanhållningspolitiska medlen mellan de politiska målen i Finland**

Källa: Europeiska kommissionen.

Genom kombinerade åtgärder har sammanhållningspolitiken och återhämtnings- och resiliensplanen en ömsesidigt förstärkande effekt i Finland. Båda stöder till exempel den digitala omställningen: återhämtnings- och resiliensplanen genom investeringar för att förbättra bredbandstäckningen i landet, särskilt i fråga om snabbare anslutning, och Eruf genom att verka för att de förbättrade anslutningsmöjligheterna utnyttjas av användare inom industrin och offentliga tjänster. Tillsammans stöder sammanhållningspolitiken och faciliteten för återhämtning och resiliens också den gröna omställningen. FRO inriktas på de områden som påverkas mest av omställningen från torv till renare energikällor genom att stödja diversifieringen av försörjningsmöjligheter, vitalisera ekonomiska strukturer och öka sysselsättningen genom omskolning och kompetensutveckling av arbetskraften inom torvutvinning och relaterade sektorer. Återhämtnings- och resiliensplanen hjälper Finland att öka sina ansträngningar för att minska användningen av kol genom att landet uppmuntras att avskaffa användningen av kol inom en kortare tidsram än vad som föreskrivs i lagen om förbud mot användning av energi från kol (406/2019). Planen stöder även omställningen av Finlands industrier för att minska användningen av torv, vilket är ett direkt komplement till FRO-åtgärderna. ESF+ stöder dessutom utländska arbetstagare genom effektiva arbetsmarknads- och företagstjänster och säkerställer en bättre matchning mellan utbud och efterfrågan på arbetskraft. Återhämtnings- och resiliensplanen å sin sida innehåller en reform för att locka internationella talanger till landet genom att effektivisera de administrativa förfarandena, vilket förväntas hjälpa internationella studerande med examen att få arbete i Finland. Det sammanhållningspolitiska bidraget och finansieringen från återhämtnings- och resiliensplanen illustreras efter politiska mål i diagrammen A4.1 och A4.2.

Diagram A4.2: **Fördelning av finansieringen från faciliteten för återhämtning och resiliens efter pelare i Finland**

1) Varje åtgärd i återhämtnings- och resiliensplanen bidrar till att uppnå målet för två av de sex politiska pelarna i faciliteten för återhämtning och resiliens. Det primära bidraget visas i den yttre cirkeln, medan det sekundära bidraget visas i den inre cirkeln. Varje bidrag utgör 100 % av medlen från faciliteten för återhämtning och resiliens. Det totala bidraget till alla pelare som visas i diagrammet uppgår därför till 200 % av de medel från faciliteten för återhämtning och resiliens som tilldelats Finland.
Källa: Europeiska kommissionen.

Instrumentet för tekniskt stöd hjälper Finland att investera i sin offentliga förvaltning och skapa bättre förutsättningar för EU-investeringar och nationella investeringar. Instrumentet för tekniskt stöd har finansierat projekt i Finland för att utforma och genomföra tillväxtfrämjande reformer sedan 2019. Det stöd som tillhandahölls 2023 omfattade åtgärder för att i) påskynda tillståndsförfarandena för förnybar energi, ii) utforma strukturerade och regelbundna utgiftsöversyner och iii) främja kvalitet och inkludering i utbildningssystemet. Instrumentet för tekniskt stöd hjälper även Finland att öka sin övergripande kapacitet att genomföra särskilda reformer och investeringar i landets återhämtnings- och resiliensplan, såsom att stimulera den regionala gruvsektorn i Lappland.

Finland får också finansiering från flera andra EU-instrument, bland annat de som förtecknas i tabell A4.1.

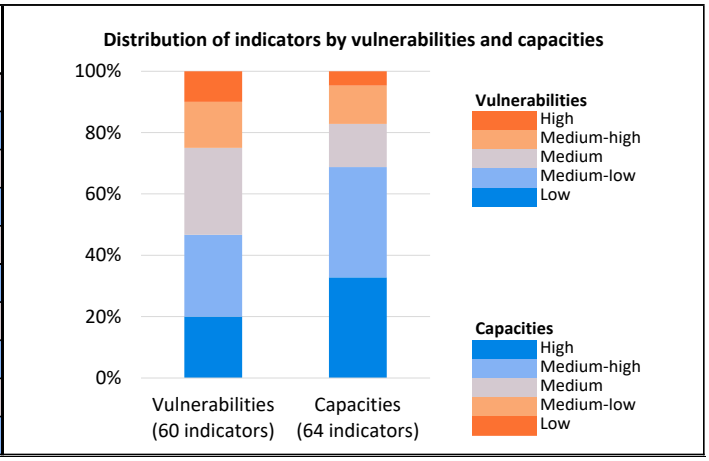
Tabell A4.1: **Stöd från EU-instrument i Finland**

EU grants		
	Amount 2014-2020 (EUR million)	Amount 2021-2027 (EUR million)
Cohesion policy	1 481.4	1 940.5
RRF grants (1)	-	1 949.1
Public sector loan facility (grant component) (2)	-	35.3
Common agricultural policy (3)	8 000.0	4 410.0
EMFF/EMFAF (4)	74.4	71.8
Connecting Europe Facility (5)	340.1	260.1
Horizon 2020 / Horizon Europe (6)	1 537.0	902.4
LIFE programme (7)	84.4	104.9
EU guarantees		
	EU Guarantee (EUR million)	Volume of operations (EUR million)
European Fund for Strategic Investment 2015-2020 (8)	645.4	1 684.0
InvestEU 2021-2027 (9)	77.4	236.5

(1) Genomförandeperioden för faciliteten för återhämtning och resiliens är 2021–2026.
(2) Programperioden för lånefaciliteten för den offentliga sektorn är 2021–2025, och beloppet återspeglar den nationella andel av bidragsdelen som reserverats fram till periodens slut.
(3) Programperioderna för den gemensamma jordbrukspolitiken är 2014–2022 och 2023–2027.
(4) EHFF – Europeiska havs- och fiskerifonden, EHFVF – Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden.
(5) Uppgifterna för Fonden för ett sammanlänkat Europa omfattar transport och energi och har ett stoppdatum den 15 maj 2024.
(6) Uppgifterna för Horisont Europa (2021–2027) har ett stoppdatum den 13 maj 2024.
(7) Uppgifterna för Life-programmet för 2021–2027 har ett stoppdatum den 15 maj 2024.
(8) Beloppet för den EU-garanti som undertecknats inom ramen för Efsis infrastruktur- och innovationstjänster beräknades på grundval av det undertecknade beloppet för transaktionerna och den genomsnittliga interna multiplikatorn, enligt vad som rapporterats av EIB (stoppdatum är den 31 december 2023).
(9) Beloppet för EU-garantin och volymen av de transaktioner som undertecknats inom ramen för InvestEU omfattar såväl EU-delen som medlemsstaternas delar (stoppdatum är den 31 december 2023).
Källa: Europeiska kommissionen.

Tabell A5.1: **Resiliensindex för olika dimensioner – Finland och EU-27**

Dimension		FI 2023 RDB	FI 2024 RDB	EU-27 2024 RDB
Overall resilience	Vulnerabilities			
	Capacities			
Social and economic	Vulnerabilities			
	Capacities			
Green	Vulnerabilities			
	Capacities			
Digital	Vulnerabilities			
	Capacities			
Geopolitical	Vulnerabilities			
	Capacities			

(1) I de syntetiska indexen aggregeras ländernas relativa resilienssituation för alla berörda indikatorer. För en indikator jämförs varje lands relativa situation under det senaste tillgängliga året med de insamlade värdena för den indikatorn för alla medlemsstater och alla år under referensperioden.
Källa: Resultattavlan för resiliens – versionen från våren 2024, med uppgifter fram till 2022.

I denna bilaga används kommissionens resultattavlor för resiliens ([48]) för att visa Finlands relativa kapacitet och sårbarheter i fråga om resiliens ([49]) som kan vara relevanta för samhälleliga, ekonomiska, digitala och gröna omställningar och för hantering av framtida kriser och geopolitiska utmaningar. ([50])

Enligt resiliensindikatorerna i resultattavlan för resiliens har Finland medellåg övergripande sårbarhet och hög övergripande kapacitet. I 2023 års resultattavla för resiliens har landets sårbarheter förbättrats något, från måttliga till medellåga, och kapaciteten har hållit sig på en stabil hög nivå. Detta återspeglas i fördelningen av indikatorer mellan olika resilienskategorier: under 25 % av Finlands sårbarhetsindikatorer faller inom kategorin hög eller medelhög nivå, medan över 60 % av landets kapacitetsindikatorer faller inom kategorin hög eller medelhög nivå.

I 2023 års resultattavla för resiliens har Finland behållit sin starka ställning i den sociala och ekonomiska dimensionen. De övergripande sårbarheterna inom denna dimension är låga och kapaciteten är hög. De låga sårbarheterna är främst tack vare Finlands höga sysselsättningsgrad och dess låga grad av ojämlikhet och fattigdom. Skillnaderna i sysselsättning mellan kvinnor och män i Finland är till exempel bland de lägsta i EU och fortsätter att minska. Den höga kapaciteten är en följd av utgifterna för utbildning, hälso- och sjukvård samt socialt skydd, vilka bidrar till att minska risken för fattigdom och social utestängning. Vissa av Finlands hälso- och sjukvårdsindikatorer är dock fortfarande oroande. Andelen finländare som uppger att de har icke tillgodosedda medicinska behov är efter de senaste årens ökningar den tredje högsta i EU. När det gäller kapaciteten ökar antalet friska levnadsår, men Finland ligger fortfarande lägre än EU-genomsnittet.

I den gröna dimensionen ligger Finlands sårbarheter i nivå med förra året, men kapaciteten har minskat. Trots ambitiösa klimatmål har landets sårbarheter kopplade till begränsningen av klimatförändringar inte förbättrats. Vad beträffar hållbar användning av resurser och biologisk mångfald fortsätter det

([48]) https://ec.europa.eu/info/strategy/strategic-planning/strategic-foresight/2020-strategic-foresight-report/resilience-dashboards_sv. Resiliens definieras som förmågan att inte bara stå emot och hantera utmaningar utan också att ställa om på ett hållbart, rättvist och demokratiskt sätt. Strategisk framsynsrapport 2020: *Strategisk framsyn – Med riktning mot ett mer resilient Europa* (COM(2020) 493).

([49]) En sårbarhet är något som kan förvärra de negativa konsekvenserna av kriser och omställningar, eller något som kan hindra uppnåendet av långsiktiga strategiska mål, medan en kapacitet är en grundförutsättning eller förmåga att hantera kriser och strukturella förändringar samt att hantera omställningar.

([50]) Denna bilaga är kopplad till bilaga 1 om målen för hållbar utveckling, bilaga 6 om den gröna given, bilaga 8 om en rättvis omställning till klimatneutralitet, bilaga 9 om resursproduktivitet, resurseffektivitet och cirkularitet, bilaga 10 om den digitala omställningen och bilaga 14 om den europeiska pelaren för sociala rättigheter.

finska jordbruket att använda en stor mängd kemiska bekämpningsmedel, samtidigt som landets ekonomi är EU:s mest råvaruintensiva. Den gröna kapaciteten har minskat till en medelhög övergripande nivå. Landet fortsätter att ha ett stort antal miljöpatent, en omfattande användning av förnybar energi, en stor andel ekologiskt jordbruk och låg kolhalt i marken. En förstärkning av den cirkulära ekonomin och den biologiska mångfalden skulle dock bidra stort till att förbättra landets resilienskapacitet. Finland är bland de sämst presterande i EU vad gäller graden av cirkulär materialanvändning, energi- och resursproduktivitet och skyddade Natura 2000-områden. Enligt 2023 års resultattavla för resiliens har även koldioxidupptagningen i landets skogar försämrats.

Finland har förbättrat sin starka ställning i den digitala dimensionen, med fortsatt minskande sårbarheter och hög kapacitet jämfört med förra årets resultattavla. De minskade sårbarheterna är en följd av att företagen fått bättre tillgång till bredband och offentliga tjänster online. Finlands digitala sårbarheter är överlag bland de lägsta i EU, särskilt beträffande den personliga och den offentliga sfären. Det enda området med medelhöga sårbarheter är Finlands handelsunderskott för både varor och tjänster inom informations- och kommunikationsteknik (IKT). Finland har överlag hög digital kapacitet och presterar bäst eller näst bäst i fråga om vuxnas och ungdomars digitala färdigheter, användning av nätkurser, ungdomars deltagande i internetbaserat lärande samt e-hälsovård. Landets delningsekonomi, som var det enda området med medellåg kapacitet i 2023 års resultattavla, har förbättrats.

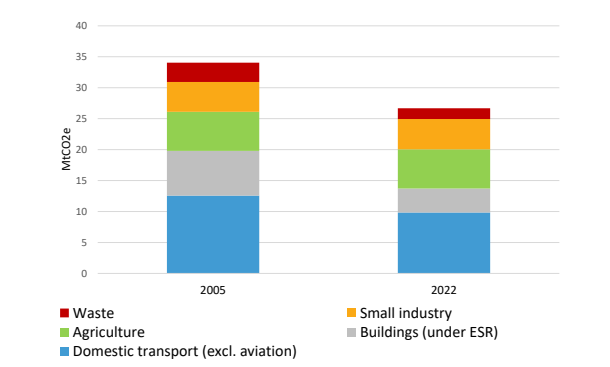
Finlands geopolitiska sårbarheter och kapacitet ligger kvar på medelnivå. Om Finland diversifierade sina handelspartner skulle det kunna öka sin resiliens ytterligare eftersom landet har ett begränsat antal leverantörer av basmetaller och energibärare samt partner för ingående utländska direktinvesteringar. Finland har lyckats minska sysselsättningsklyftan mellan EU-medborgare och tredjelandsmedborgare jämfört med förra årets resultattavla. Beträffande kapaciteten har Finland förbättrat sin energihandel med andra EU-länder och har blivit mer öppet för att handla med länder utanför EU. Det skulle dock vara bra för Finland att förbättra handeln inom EU med återvinningsbara råvaror och bli öppnare för att handla med andra EU-länder, för att därigenom minska försörjningsriskerna och beroendet.

Finland har gjort framsteg med den gröna omställningen, men behöver fler åtgärder för att bland annat specificera finansieringsramen för klimat- och energiomställningen, stärka kolsänkorna inom markanvändningssektorn samt skydda den biologiska mångfalden och ekosystemet. I denna bilaga ges en lägesbild av klimat-, energi- och miljöaspekterna av omställningen i Finland ([51]).

Finlands utkast till uppdaterad nationell energi- och klimatplan verkar endast kartlägga de privata investeringar som krävs för att uppnå landets klimat- och energimål för 2030. I den nationella energi- och klimatplanen ges en översikt över privata investeringar i omställningen till ren energi för olika sektorer (t.ex. land- och havsbaserad vindkraft, kärnkraft och koldioxidsnål stålproduktion), men bristen på konsoliderad information om offentliga och privata investeringar och investeringsbehoven för hela ekonomin gör det svårt att bedöma eventuella luckor. I planen beskrivs bara delvis de huvudsakliga finansieringskällorna, inklusive de som rör den rättvisa omställningen. Där nämns nationell finansiering och EU-finansiering, bland annat från Fonden för ett sammanlänkat Europa, återhämtnings- och resiliensplanen och Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling ([52]).

Finland har ännu inte antagit alla de planerade åtgärderna och arbetet för att ansvarsfördelningsmålet för 2030 ska nås måste därför fortgå ([53]). Växthusgasutsläppen från Finlands ansvarsfördelningssektorer för 2022 väntas ligga 22,5 % under 2005 års nivåer. De nuvarande politiska åtgärderna förväntas minska de utsläpp som omfattas av förordningen om ansvarsfördelning i Finland med 44,2 % jämfört med 2005 års nivåer senast 2030. Ytterligare planerade nationella åtgärder beräknas bidra till att minska dessa utsläpp med ytterligare 2,2 procentenheter för en total minskning på 46,4 % jämfört med 2005 ([54]), vilket bara är 3,6 procentenheter från Finlands mål att minska utsläppen med 50 %.

Diagram A6.1: **Växthusgasutsläpp från ansvarsfördelningssektorerna, miljoner ton koldioxidekvivalenter, 2005–2022**

Källa: Europeiska miljöbyrån.

Finland skulle kunna ställa upp ett högre mål för förnybar energi och energieffektivitet i den slutliga uppdaterade nationella energi- och klimatplanen ([55]). I utkastet till uppdaterad nationell energi- och klimatplan är Finlands bidrag från förnybara energikällor fastställt till minst

([51]) Denna bilaga kompletteras av bilaga 7 om energioberoende och konkurrenskraft, bilaga 8 om en rättvis omställning till klimatneutralitet, bilaga 9 om resurseffektivitet, cirkularitet och produktivitet samt relevanta ämnen i andra bilagor till denna landsrapport.

([52]) Se kommissionens bedömning av Finlands utkast till nationell energi- och klimatplan (2023).

([53]) Det nationella målet för minskning av växthusgasutsläpp fastställs i förordning (EU) 2023/857 (förordningen om ansvarsfördelning). Syftet är att anpassa åtgärderna i de berörda sektorerna för att nå det EU-omfattande målet om minskade växthusgasutsläpp inom hela ekonomin på minst 55 % jämfört med 1990 års nivåer. Målet gäller även för de sektorer som inte omfattas av EU:s nuvarande utsläppshandelssystem, särskilt byggnader (värme och kyla), vägtransport, jordbruk, avfall och små industrier (de s.k. ansvarsfördelningssektorerna).

([54]) De utsläpp som omfattas av förordningen om ansvarsfördelning under 2022 baseras på ungefärliga inventeringsuppgifter. De slutliga uppgifterna kommer att sammanställas 2027 efter en omfattande översyn. Finlands utkast till uppdaterad nationell energi- och klimatplan innehåller inga utsläppsprognoser för ansvarsfördelningssektorerna. Informationen om sådana prognoser bygger på de senaste uppgifter som rapporterades senast den 15 mars 2023 enligt artikel 18 i förordning 2018/1999 (styrningsförordningen).

([55]) Enligt EU-målet i det reviderade direktivet om förnybar energi ska 42,5 % av den slutliga energianvändningen (brutto) komma från förnybara energikällor senast 2030 och ambitionen är att nå 45 %. Enligt formeln i bilaga I till direktiv (EU) 2023/1791 fastställs Finlands vägledande nationella bidrag till 29,8 Mtoe för primärenergianvändningen och 20,8 Mtoe för den slutliga energianvändningen. Se kommissionens rekommendation av den 18 december 2023 till Finland.

51 % senast 2030, vilket är betydligt lägre än det bidrag på 62 % som krävs. Den totala andelen förnybar energi av den slutliga energianvändningen (brutto) väntas emellertid uppgå till 60 % senast 2030. I utkastet fastställs inte något tydligt nationellt energieffektivitetsbidrag för 2030 avseende primärenergianvändningen.
Energieffektivitetsbidraget på 20,60 Mtoe av den slutliga energianvändningen motsvarar dock det erfordrade bidraget enligt energieffektivitetsdirektivet.

Finlands övergång till hållbara transporter har startat men ännu inte fått full fart ([56]). Under 2022 stod batterielfordon för 1,3 % av Finlands personbilspark. De 9 000 offentligt tillgängliga laddningspunkterna innebar en laddningspunkt för vart 16:e fordon, vilket är under EU-genomsnittet på 1:10. Personbilarna stod för 87 % av persontransporten (över EU-genomsnittet på 85 %). Godstransporterna sker främst på väg, med 73 % av antalet transporterade ton (nära EU-genomsnittet på 75 %). Järnvägen står för 27 % av godstransporterna, vilket är mer än EU-genomsnittet (17 %), och 57 % av järnvägsnätet är elektrifierat (EU-genomsnittet ligger på 56 %).

Finland förväntas inte nå sitt mål för nettokoldioxidupptag från atmosfären genom markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk (LULUCF) till 2030. Landets nettoupptag har minskat sedan 2015, vilket ledde till stora nettoutsläpp 2021. Finlands skogar står för den största delen av nettokoldioxidupptaget. För att nå LULUCF-målet för 2030 krävs ytterligare koldioxidupptag på 2 889 kt ([57]). Enligt de senaste prognoserna är Finland inte tillräckligt målmedvetet och uppskattas för närvarande inte nå målet ([58]). Det saknas fortfarande en konkret plan för att nå det nationella LULUCF-målet, med angivelse av ytterligare åtgärder, deras tidsplan och omfattning samt en kvantifiering av deras förväntade effekter. En sådan plan skulle säkerställa att upptagen av växthusgaser på ett effektivt sätt anpassas till landets bidrag till EU:s nettoupptagsmål för 2030 på –310 miljoner ton koldioxidekvivalenter och till det landsspecifika upptagsmålet.

Med klimatlagen från 2022 och den nationella planen för anpassning till klimatförändringar till 2030 har Finland stärkt sin strategi för klimatanpassning på både nationell och regional nivå. Den nya risk- och sårbarhetsgranskningen är heltäckande och omfattar alla större klimatrisker, däribland översvämningar, torka, värmeböljor och skogsbränder. Finland intar en mångsidig strategi för klimatanpassning, med medverkan av en mängd olika beslutsfattare och andra berörda parter, och drar nytta av vetenskapliga och tekniska framsteg. Den nationella strategin för klimatanpassning omfattar sektorer som hantering av risker för översvämning och torka samt social- och hälsovård och transport. Vattenförvaltningen kräver särskild uppmärksamhet, eftersom översvämningar, värme och torka kan störa energiproduktionen. Det finns ingen anmärkningsvärd klimatskyddsklyfta i Finland ([59]).

Luftkvaliteten i Finland är generellt bra med vissa undantag. Båda indikatorerna för antalet förlorade levnadsår på grund av exponering för PM2,5 och kvävedioxid låg långt under EU-genomsnittet 2021. Indikatorn för utsläppsintensitet för prekursorer till smog i förhållande till BNP minskade med 48 % mellan 2008 och 2021, vilket motsvarar 0,72 ton/EUR'10 – under EU-genomsnittet.

Finland skulle kunna förbättra naturskyddet och naturförvaltningen, med tanke på landets fortsatta förlust av biologisk mångfald. I slutet av 2021 var 15 % av marken och 11 % av de marina områdena skyddade, och bara 32 % av livsmiljöerna och 45 % av arterna hade god bevarandestatus ([60]). Vidare ökade indexet över odlingslandskapets fåglar till 84 under 2020. De jordbruksförvaltningsåtgärder som Finland vidtar för att skydda arter och livsmiljöer är dock inte tillräckliga för att kompensera jordbruksintensifieringen och den efterföljande

([56]) Om inget annat anges avser uppgifterna i detta avsnitt 2021. Se Europeiska kommissionen, 2023, *EU transport in figures*, transport.ec.europa.eu.

([57]) Medlemsstaternas nationella LULUCF-mål enligt förordning (EU) 2023/839.

([58]) Prognoserna i Finlands utkast till uppdaterad nationell energi- och klimatplan, 2023.

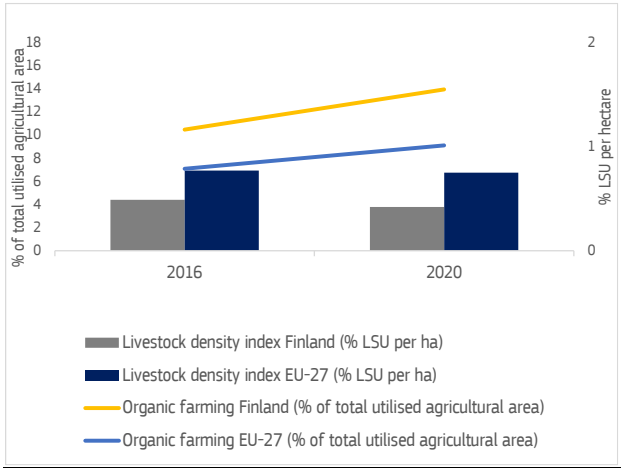
([59]) Se kommissionens bedömning och rekommendation från 2023 om Finlands framsteg inom klimatanpassning.

([60]) Jämfört med 15 % respektive 28 % i EU.

eutrofieringen. Den intensiva uppfödningen av fjäderfä och svin är den mest miljöbelastande av alla jordbruksmetoder sett till utsläpp av ammoniak och partiklar ($PM_{2,5}$) i luften. Finlands marina vatten har ännu inte uppnått god miljöstatus för alla deskriptorer i ramdirektivet om en marin strategi, baserat på de senaste uppgifter som rapporterats för landets marina strategi. För närvarande håller miljöministeriet på att utarbeta den nationella strategin och handlingsprogrammet för biologisk mångfald fram till 2035 ([61]).

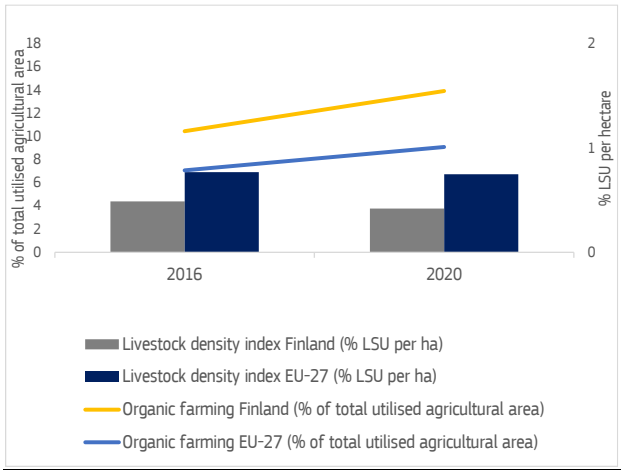
Det intensiva jordbruket sätter mindre press på Finlands natur- och vattenresurser, men det krävs fortfarande förbättringar. Under 2010–2020 minskade Finland djurtätheten till 0,42 % (vilket är under EU-genomsnittet på 0,75 %). Det totala antalet djurenheter minskade i alla regioner under denna period. Andelen utnyttjad jordbruksareal inom extensiv djuruppfödning[12] minskade också, från 30 % under 2013 till 23 % under 2016 (EU-genomsnittet ligger på 23,8 %). Jordbrukssektorn stod emellertid för 87,4 % av de totala ammoniakutsläppen (att jämföra med EU-genomsnittet på 90,7 %). De senaste siffrorna för bruttokvävebalansen på Finlands jordbruksmark visar ett genomsnittligt överskott på 43,7 kg kväve per hektar och år 2010, vilket är lägre än det föregående året. Nitrathalten i grundvattnet är bland de lägsta i EU med 0,2 mg nitrat/l, och bara 1,6 % av övervakningsstationerna för grundvatten har nivåer över 50 mg nitrat/l. Finlands bruttofosforbalans är däremot bland de högsta i EU och uppgick 2019 till 3,3 kg/ha. Vattenförekomsternas kemiska status påverkas av bekämpningsmedelskontaminering. Under 2020 rapporterades 10 % av övervakningsstationerna ha bekämpningsmedelsnivåer som översteg tröskelvärdena i ramdirektivet för vatten. Under 2021 rapporterades bekämpningsmedelsnivån vara noll.

Diagram A6.2: **Förändringar i djurtäthet och ekologiskt jordbruk**

Djurenhet/ha UJA: Djurbeståndet (nötkreatur, får, getter, hästdjur, svin, fjäderfän och kaniner) omvandlat till djurenheter per hektar utnyttjad jordbruksareal.
Källa: Eurostat.

Diagram A6.3: **Förändringar i djurtäthet och ekologiskt jordbruk**

Djurenhet/ha UJA: Djurbeståndet (nötkreatur, får, getter, hästdjur, svin, fjäderfän och kaniner) omvandlat till djurenheter per hektar utnyttjad jordbruksareal.
Källa: Eurostat.

Matsvinnet är fortfarande relativt omfattande, och komposteringen och den anaeroba nedbrytningen skulle kunna öka. Finlands matsvinn uppgick 2021 till 125 kg per person, vilket är strax under EU-genomsnittet på 131 kg. Matsvinnet kom främst från hushållen. Komposteringen och den anaeroba nedbrytningen av kommunalt avfall minskade till 77 kg per person 2021, vilket motsvarar 12,2 % av det totala kommunala avfallet.

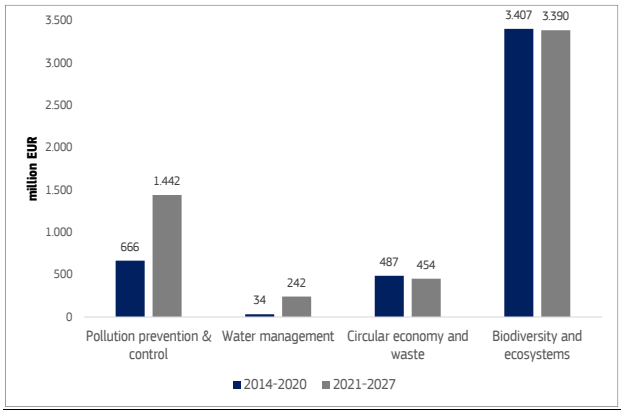
Finland skulle kunna göra mer för att begränsa jordbrukets inverkan på markhälsan. Enligt konsekvensbedömningen för

([61]) *Nationell strategi och handlingsprogram för biologisk mångfald 2035* – Miljöministeriet (ym.fi).

lagen om markövervakning ([62]) kan 13 % av den finska marken anses ha dålig markhälsa ([63]), vilket är bland de lägsta nivåerna av alla medlemsstater. Av denna andel ligger 7 % av torvmarken i ett jordbrukstätt område och 6 % är mycket känslig för markpackning. De kombinerade effekterna av markförstöring och vattenbrist kan också mätas genom torvmarkernas hälsostatus. Nettoförändringen av de organiska jordlagren i Finlands åker- och gräsmarker har ökat över tid och uppgick 2021 till 3 806 kt ([64]), vilket fortsatt är bland de största i EU. Vidare omfattade metoderna för reducerad jordbearbetning, som används för att öka det organiska kolinnehållet i marken, 29 % av Finlands jordbearbetningsbara areal 2016.

Finland skulle gynnas av att investera mer i hållbar vattenförvaltning samt förebyggande och bekämpning av föroreningar. Under perioden 2014–2020 uppskattades investeringsgapet på miljöområdet till 6 miljarder EUR per år eller 2,1 % av BNP. Klyftan beräknas öka till 7,1 miljarder EUR per år under perioden 2021–2027. Det finns fortfarande en möjlighet att öka finansieringen för hållbar vattenförvaltning (116 miljoner EUR) samt förebyggande och bekämpning av föroreningar (1,6 miljarder EUR per år) eftersom investeringsgapet har ökat.

Diagram A6.4: **Investeringsgap på miljöområdet, årligt genomsnitt**

Enligt Europeiska kommissionens beräkningar på grundval av de senaste interna rapporterna, Eurostat, EIB och nationella uppgiftskällor.
Källa: Europeiska kommissionen.

([62]) SWD 417 final, 5.7.2023 – *Impact Assessment for the Directive of the European Parliament and of the Council on Soil Monitoring and Resilience (Soil Monitoring Law)* (inte översatt till svenska), (jfr s. 10, s. 189–190, s. 835–845).

([63]) Alla markförstöringsprocesser kunde dock inte kvantifieras för all markanvändning. Denna siffra anger bara en storleksordning.

([64]) FAOSTAT.

Tabell A6.1: **Indikatorer som mäter framsteg med den europeiska gröna given ur ett makroekonomiskt perspektiv**

							Target	Distance	
		2005	2019	2020	2021	2022	2030	WEM	WAM
Progress to climate and energy policy targets									
Greenhouse gas emission reductions in effort sharing sectors [1]	Mt CO_{2eq}, %, pp	34.439,9	-13%	-17%	-20%	-23%	-50%	-6	-4
Net greenhouse gas removals from LULUCF [2]	Kt CO2eq	-24 850	-3 233	-5 354	3 474	4 443	-17.754	n/a	n/a
Share of energy from renewable sources (1) [3]	%	29%	43%	44%	43%	48%	62%	-	-
Energy efficiency: primary energy consumption [3]	Mtoe	33,6	32,1	29,9	31,5	30,2	29,8		
Energy efficiency: final energy consumption [3]	Mtoe	25,2	25,5	23,4	24,9	23,3	20,6		

							EU-27		Projected
		2018	2019	2020	2021	2022	2021	2022	2030
Green transition: mobility									
Greenhouse gas emissions: road transport	Mt CO2e	-	-	-	9,9	9,8	769,0	786,6	6,1
Share of zero-emission vehicles in new registrations [4]	%	0,7	1,7	4,4	10,3	17,8	9	12,1	n/a
Number of publicly accessible AC/DC charging points		-	-	3651	4570	5514	299178	446956	n/a
Share of electrified railways	%	56,2%	56,2%	56,6%	56,8%	-	56,1%	-	n/a
Green transition: buildings									
Greenhouse gas emissions: buildings	Mt CO2e	-	-	-	4,5	3,9	537,0	486,7	2,2
Final energy consumption in buildings	2015=100	114,1%	112,5%	104,8%	117,6%	112,0%	104,0%	97,2%	
Climate adaptation									
Climate protection gap [5]	score 1-4	-	-	0,7	0,8	1,0	1,5	1,5	n/a

		2018	2019	2020	2021	2022	2020	2021	2022
State of the environment									
Water | Water exploitation index (WEI+) (1) [6]	% of renewable freshwater	1,4	1,4	-	-	-	3,6	-	-
Circular economy | Material footprint [7]	tonnes per person	49,9	47,7	48,8	48,0	48,2	14,2	14,8	14,9
Pollution | Years of life lost due to air pollution by PM2.5 [8]	per 100.000 inhabitants	88	34	12	31	-	545	584	-
Biodiversity | Habitats in good conservation status [9]	%	32,0					14,7		
Common farmland bird index [10]	2000=100	77	77	84	-	-	78	-	-
Green transition: agri-food sector									
Organic farming	% of total utilised agricultural area	13,09	13,48	13,93	14,45	-	9,1	-	-
Nitrates in groundwater	mg NO_3/litre	18,25	16,19	18,58	-	-	20,42	-	-
Food waste per capita	Kg per capita			116	125	-	130	131	-
Share of soil in poor health [11]	%					13			41
Soil organic matter in agricultural land [12]	Mt per ha	123	-	-	-	-	7.904	-	-

Källor: (1) Medlemsstaternas utsläppsdata för 2019 och 2020 anges i värden för global uppvärmningspotential i den fjärde utvärderingsrapporten från FN:s klimatpanel (IPCC). Medlemsstaternas utsläpp för basåret 2005 enligt förordning (EU) 2018/842, utsläppsdata för 2021 och 2022 samt prognoser för 2030 anges i värden för global uppvärmningspotential från IPCC:s femte utvärderingsrapport. 2021 års data baseras på de slutliga inventeringsrapporterna, 2022 års data baseras på ungefärliga inventeringsrapporter och Europeiska miljöbyråns beräkning av utsläppen inom ramen för förordningen om ansvarsfördelning. Slutliga data för 2021 och 2022 kommer att fastställas efter en omfattande översyn 2027. Målet för 2030 är en procentuell förändring i förhållande till utsläppen under basåret 2005. Avståndet till målet är skillnaden mellan målet för 2030 och prognostiserade utsläpp inom ramen för förordningen om ansvarsfördelning med befintliga åtgärder samt med ytterligare åtgärder, i procentuell ändring jämfört med utsläppen under basåret 2005. De åtgärder som ingår i utsläppsprognoserna för 2030 återspeglar läget enligt medlemsstaternas utkast till uppdaterade nationella energi- och klimatplaner eller, om dessa inte finns tillgängliga, enligt vad som rapporterats senast den 15 mars 2023 i enlighet med förordning 2018/1999. (2) Nettoupptag uttrycks i negativa tal och nettoutsläpp i positiva tal. Rapporterade uppgifter kommer från växthusgasinventeringen 2024. Värdet 2030 för nettoupptag av växthusgaser enligt förordning (EU) 2023/839 – bilaga IIa. (3) De nationella målen för 2030 för förnybar energi och energieffektivitet är vägledande nationella bidrag, i enlighet med förordning (EU) 2018/1999 (styrningsförordningen), det EU-omfattande mål för förnybar energi för 2030 som fastställs i direktiv (EU) 2018/2001, ändrat genom direktiv (EU) 2023/2413 (det reviderade direktivet om förnybar energi) – 42,5 % av den slutliga energianvändningen (brutto) med ambitionen att nå 45 % – samt formeln i bilaga I till direktiv (EU) 2023/1791 (energieffektivitetsdirektivet). (4) Batteridrivna elektriska personbilar och bränslecellsfordon. (5) Klimatskyddsklyftan avser andelen oförsäkrade ekonomiska förluster som orsakats av klimatrelaterade katastrofer, baserat på modellering av risken för översvämningar, skogsbränder och stormar samt försäkringsgraden. Skala: mellan 0 (ingen skyddsklyfta) och 4 (mycket stor klyfta) (Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten, 2022). (6) Total vattenförbrukning i förnybara sötvattensresurser som är tillgängliga för ett territorium och en period. (7) Materialutvinning för konsumtion och investeringar. (8) Potentiella levnadsår som gått förlorade genom förtida död på grund av exponering för partiklar med en diameter på mindre än 2,5 mikrometer. (9) Andelen livsmiljöer med god bevarandestatus enligt de uppgifter som lämnats enligt artikel 17 i habitatdirektivet (direktiv 92/43/EEG) för perioden 2013–2018. (10) Flerartsindex som mäter förändringar i jordbruksfåglars populationsmängd. (11) Källa: Bilaga 12 till kommissionens förslag till lag om markövervakning, SWD (2023) 417 final. (12) Uppskattningar av halten organiskt kol i åkermark.

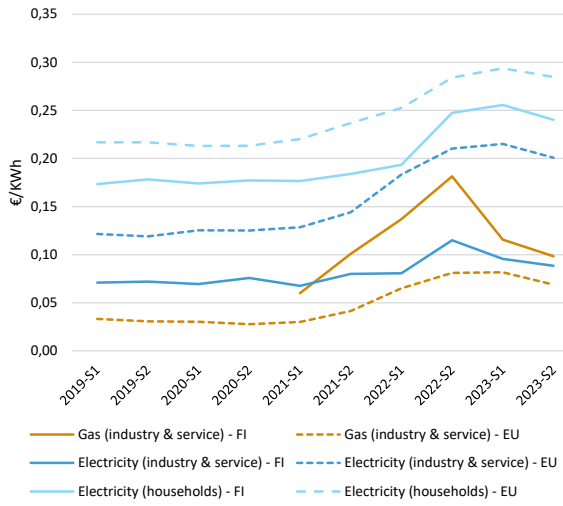
I denna bilaga ([65]) beskrivs Finlands framsteg och utmaningar när det gäller att påskynda energiomställningen till netto noll, samtidigt som EU:s konkurrenskraft inom sektorn för ren energi stärks ([66]). I bilagan beaktas åtgärderna och målen i utkastet till uppdaterad nationell energi- och klimatplan för 2030 ([67]).

Finland har avsevärt minskat sitt energiberoende, till stor del tack vare idrifttagandet av kärnreaktorn Olkiluoto 3 och en betydande ökning av den installerade kapaciteten för förnybar energi. Finland fortsätter att vara en ledande medlemsstat inom teknisk innovation på energiområdet. Några områden som kräver ytterligare uppmärksamhet är investeringar i nätinfrastruktur och nätkapacitet, utnyttjande av den fulla potentialen för energieffektivitet samt ökad marknadskontroll av produkter med ekodesign och energimärkning.

I linje med den övergripande trenden i EU sjönk energipriserna i Finland 2023, men de har ännu inte nått upp till nivåerna före krisen. De genomsnittliga detaljistpriserna på gas för industrin minskade med 36 % under första halvåret 2023 och med 15 % under andra halvåret, men var fortfarande 43 % högre än EU-genomsnittet. Detta gjorde Finland till den näst dyraste medlemsstaten vad gäller industrins inköp av gas. Under 2023 var de genomsnittliga detaljistpriserna på el för industrikonsumenter 28 % högre än genomsnittet för 2019–2020, trots en nedåtgående trend efter en topp under andra halvåret 2022. Samtidigt sjönk de genomsnittliga elpriserna för de finska hushållen med 6 % under andra halvåret 2023, efter att först ha stigit under årets första hälft. De genomsnittliga elpriserna för både icke-hushållskonsumenter och hushållskonsumenter höll sig betydligt lägre än EU-genomsnittet under året, med 56 % respektive 16 % under andra halvåret. De genomsnittliga elpriserna för finska industrikonsumenter var under det andra halvåret de lägsta i EU.

Finland vidtog flera stödåtgärder i början av 2023 för att begränsa effekterna av de höga el- och uppvärmningskostnaderna, särskilt för låginkomstfamiljer med barn. Ökade elpriser kan nu tas i beaktande vid beviljandet av socialt stöd. Regeringen håller på att utforma ett tidsbundet inkomstskatteavdrag för elkostnader vilket kommer att gälla i fyra månader (och minskar skatteintäkterna med uppskattningsvis 265 miljoner EUR). Regeringen kommer även att bereda ett separat finansiellt elstöd för hushåll som inte kan utnyttja det tidsbundna inkomstskatteavdraget fullt ut. Detta stöd förväntas öka utgifterna med 85 miljoner EUR. Dessutom sänkte regeringen mervärdesskatten på el från 24 % till 10 % mellan december 2022 och april 2023.

Diagram A7.1: **Finlands energipriser i detaljhandeln för hushåll respektive industri och tjänster**

(1) För industrin är förbrukningsintervallen I3 för gas och IC för el, vilket avser medelstora konsumenter och ger en inblick i prisöverkomligheten.
(2) För hushåll är förbrukningsintervallen D2 för gas och DC för el.
(3) Industripriserna visas utan moms och övriga avdragsgilla skatter, avgifter och arvoden eftersom icke-hushållskonsumenter vanligtvis kan dra av moms och vissa andra skatter.
Källa: Eurostat.

Relativt sett hade elpriserna för icke-hushållskonsumenter ökat betydligt jämfört

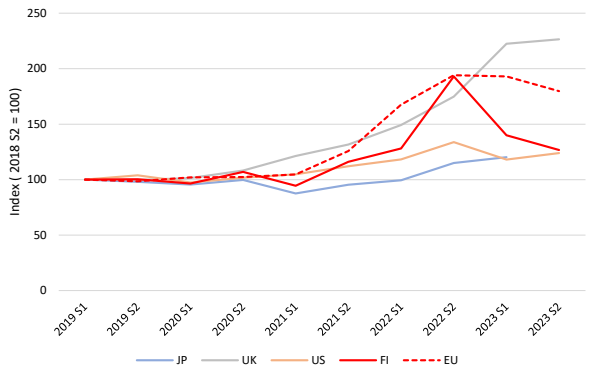
([65]) Denna bilaga kompletteras av bilaga 6 (eftersom den europeiska gröna given inriktas på omställningen till ren energi) och av bilaga 8 om åtgärder för att skydda de mest utsatta grupperna, som kompletterar de pågående insatserna inom ramen för den europeiska gröna given, REPowerEU och industriplanen för den europeiska gröna given.

([66]) I linje med industriplanen i den gröna given och rättsakten om nettonollindustri.

([67]) Finland lämnade in sitt utkast till uppdaterad nationell energi- och klimatplan i juni 2023. Kommissionen utfärdade en bedömning och landsspecifika rekommendationer den 18 december 2023. Se kommissionens rekommendation, bedömning (arbetsdokument från kommissionens avdelningar) och faktablad avseende utkastet till Finlands uppdaterade nationella energi- och klimatplan – Europeiska kommissionen (europa.eu).

med Förenta staterna och Japan fram till andra halvåret 2022. Sedan dess har det dock skett en kraftig nedgång nästan till de nivåer som noterades i Förenta staterna och Japan under första halvåret 2023. Denna förändring tyder på en potentiell återhämtning av den internationella konkurrenskraften hos energiintensiva industrier i Finland.

Diagram A7.2: **Utveckling av elpriserna för icke-hushållskonsumenter (EU och utländska partner)**

(1) För Eurostats uppgifter (EU och FI) avser förbrukningsintervallet ID stora konsumenter med en årsförbrukning på mellan 2 000 MWh och 20 000 MWh, t.ex. inom elintensiva tillverkningssektorer, och ger en inblick i den internationella konkurrenskraften.
(2) JP = Japan.
Källa: Eurostat, IEA.

Konsumentinflytandet på elmarknaden är betydande, men det stödjande ramverket för energigemenskaperna behöver fortfarande utvecklas ytterligare. Det finns ingen information om antalet hushållskonsumenter med fast el- eller gasavtal i Finland ([68]). Andelen kunder som byter elleverantör ökade marginellt till strax över 15 %. Den lagliga maximala bytesperioden är tio dagar. Av hushållskonsumenterna hade 99,9 % smarta mätare 2022 (EU-genomsnittet var 80 %).

Finland har avsevärt minskat sitt beroende av energi från länder utanför EU. Före Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina kom cirka en tredjedel av Finlands energiförsörjning (inklusive 75 % av landets gas 2021) från Ryssland. Sedan sommaren 2022 har emellertid energiimporten från Ryssland fasats ut (med undantag för små mängder kärnbränsle till kärnkraftverket i Lovisa och en begränsad mängd flytande naturgas). Finland utfärdade dock en tidig varning enligt förordningen om försörjningstryggheten för gas den 6 maj 2022 och aktiverade beredskapsnivån den 27 oktober 2023 efter störningen av rörledningen Balticconnector. Rörledningens drift återupptogs i april 2024.

Finland producerar ingen naturgas inom landet. Gasen stod för omkring 3 % av den tillgängliga bruttoenergin 2022 (6 % under 2021) och 1,3 % av den totala elproduktionen (en minskning med 4 % sedan 2021). Merparten av efterfrågan på gas kommer från industrisektorn (55 % under 2022) samt el- och värmesektorn (27 % under 2022). Det finska gassystemets resiliens har förbättrats betydligt under de senaste åren genom idrifttagningen av Balticconnector, upprättandet av en regional gasmarknad för de baltiska staterna, uppförandet av en småskalig LNG-terminal i Fredrikshamn med anslutning till det nationella gasnätet och den gemensamma hyrningen med Estland av en flytande lagrings- och återförgasningsenhet i Ingå ([69]). Finland har ingen underjordisk gaslagringsanläggning. Landet lyckades minska sin efterfrågan på gas med 40 % mellan augusti 2022 och december 2023 (jämfört med genomsnittet för de föregående fem åren), vilket är den näst största minskningen i EU efter Danmark. Den årliga förbrukningen uppgick till 1,3 miljarder kubikmeter 2022 (att jämföra med 2,6 miljarder kubikmeter 2021).

Enligt Entso-E:s analys av försörjningstryggheten för el registrerades inga problem med elens tillräcklighet under första halvåret 2023 ([70]). Sedan 2023 har kärnreaktorn Olkiluoto 3 (1 600 MW) tagits i drift och den installerade vindkraftskapaciteten ökat betydligt. Finland strävar efter att uppnå koldioxidneutralitet senast 2035 genom att upprätthålla en hög andel kärnenergi, öka de förnybara energikällorna, se till att det mesta av energibehovet i ekonomin täcks av el, förbättra energieffektiviteten och öka den nuvarande

([68]) Alla uppgifter om konsumentinflytande kommer från Acers marknadsövervakningsrapport 2023 (dvs. uppgifter för 2022), https://www.acer.europa.eu/Publications/2023_MMR_Energy_Retail_Consumer_Protection.pdf.

([69]) Balticconnector skadades den 7–8 oktober 2023 och var därför ur drift under vintern 2023/2024. Enligt Entso-G:s försörjningsprognos för vintern utgjorde avbrottet ingen betydande risk för försörjningstryggheten för gas i regionen. Kommissionen övervakar emellertid noga hur situationen utvecklar sig.

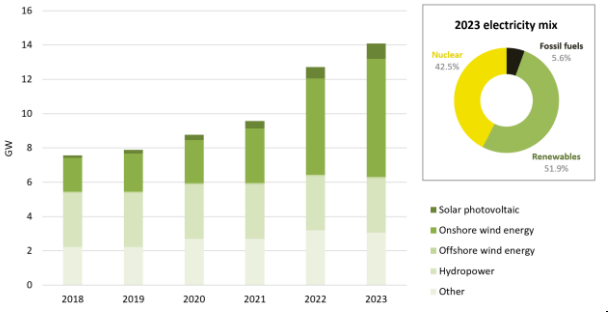
([70]) ERAA 2023 | ENTSO-E – ERAA 2023 (entsoe.eu).

sammanlänkningskapaciteten upp till målet på 20 % senast 2030.

Finlands tidigare åtagande om att fasa ut kol och torv är inte helt tydligt i utkastet till uppdaterad nationell energi- och klimatplan. Den nationella energi- och klimatplanen omfattar ett beslut om att förbjuda kol för energiproduktion senast i maj 2029, men kol kan fortfarande komma att användas som reservbränsle i undantagsfall. I utkastet till den uppdaterade planen nämns inte det åtagande som gjordes i de territoriella planerna för en rättvis omställning om att halvera användningen av torv för energiproduktion senast 2030, men det verkar överlag vara förenligt med de planerna. Viktig information saknas emellertid ([71]).

Den installerade kapaciteten för förnybar energi steg markant med 26,5 % under 2022 (jämfört med 2021), tack vare en betydande ökning av vindkraften på land. Finlands totala kapacitet för förnybar energi var 14 093 MW under 2023 ([72]). Landets totala vindkraftskapacitet 2023 uppgick till 6 957 MW (en uppgång med 23 % jämfört med föregående år), varav 6 884 MW från vindkraft på land och 73 MW från havsbaserad vindkraft ([73]). Produktionen av förnybar el beräknas uppgå till 57 % av all el som produceras i Finland 2030 (motsvarande andel 2022 var 48 %). Finland kommer att nå 7,2 GW vindkraft till 2030. Vindkraften kommer att bli den huvudsakliga (41,8 %) källan till förnybar el ([74]), före de nuvarande huvudkällorna, t.ex. vattenkraft (27,2 %) och bioenergi (25,5 %). När det gäller utbyggnaden av solenergi var den totala installerade kapaciteten 900 MW under 2023 ([75]). Solenergin förväntas utgöra 4,4 % år 2030 (2,8 GW installerad kapacitet).

Diagram A7.3: **Finlands installerade kapacitet för förnybar energi (till vänster) och elproduktionsmix (till höger)**

(1) I "Övriga" ingår fasta biobränslen, förnybart kommunalt avfall och biogas.
Källa: Irena, Ember.

Finland har gjort betydande framsteg med genomförandet av reformer för att påskynda utbyggnaden av förnybara energikällor. Finland har infört lagstiftning som har skapat en enda enhetlig ansökningsprocess för att underlätta det administrativa förfarandet för att ansöka om och bevilja tillstånd. Ytterligare åtgärder för att effektivisera de administrativa förfarandena omfattar en begränsning av tillståndsförfarandet för prioriterade investeringar till högst tolv månader och tilldelning av mer resurser till tillståndsgivande myndigheter.

Finlands stora andel förnybar energi inom uppvärmning och kylning (60 % under 2022 och uppskattningsvis 71 % till 2030) är främst kopplad till användningen av biomassa (93 TWh till 2030). Förbrukningen av el från värmepumpar förväntas öka med 60 % fram till 2030 (13 TWh).

Utöver förnybar energi planerar Finland att uppnå koldioxidneutralitet genom att upprätthålla en hög andel kärnenergi. Under 2022 stod kärnkraften för 35 % av den inhemska elproduktionen (20 % av den totala energiförsörjningen). I februari 2023 godkände den finska regeringen begäran om förlängning av drifttillståndet för reaktorerna 1 och 2 vid kärnkraftverket i Lovisa. Detta kommer att vara det viktigaste projektet för kärnenergiinvesteringar under den kommande perioden, med en beräknad budget på 1 miljard EUR för att förlänga livslängden till 2050. Efter Rysslands fullskaliga angrepp mot Ukraina har Finland sagt upp avtalet med Rusatom Overseas om leveransen av en VVER-1200-reaktor till Hanhikivi.

([71]) Se kommissionens bedömning av utkastet till uppdaterad nationell energi- och klimatplan.

([72]) Rapport från Irena, *Renewable Energy Statistics 2024*. Uppgifterna kan skilja sig från Eurostats uppgifter eftersom olika metoder har använts för att beräkna växel- och likströmskapaciteten.

([73]) Rapport från Irena 2024.

([74]) https://commission.europa.eu/system/files/2023-12/SWD_Assessment_draft_updated_NECP_Finland_2023.pdf

([75]) Rapport från Irena 2024.

Finlands nätutveckling fortsätter att drivas av behovet av att ytterligare stärka de svaga förbindelserna med resten av det nordiska synkronsystemet och sammankoppla produktionen av förnybar energi i regionen. I den första EU-förteckningen över projekt av gemensamt intresse och projekt av ömsesidigt intresse, som kommissionen antog den 28 november 2023, anges tre projekt som främjas av systemansvarig för det nationella överföringssystemet: två sammanlänkningar mellan Finland och Sverige (”Aurora Line” och ”Aurora Line 2”) och en sjökabel med Estland (”Estlink 3”). De två 400 kV-överföringslinjerna med Sverige kommer sammantaget att öka Finlands kapacitet med 1 600 MW fram till 2025 respektive 2032, vilket bidrar till att minska prisskillnaderna mellan de nordiska och baltiska regionerna och till att stärka det nordiska synkronsystemet. I januari 2023 ingick Finland ett icke-bindande avtal inom ramen för den reviderade TEN-E-förordningen med målet att installera 1 GW havsbaserad förnybar kapacitet till 2030, 5 GW till 2040 och 12 GW till 2050.

Finland har gjort stora framsteg mot EU:s energieffektivitetsmål för 2030. Under 2022 hade Finland en primärenergianvändning på 30,2 Mtoe (en minskning med 4,2 % jämfört med 2021 och med 8,5 % jämfört med 2012). Den slutliga energianvändningen uppgick till 23,3 Mtoe (en minskning med 6,4 % jämfört med 2021 och med 7,3 % jämfört med 2012). Under det senaste året kom de bästa resultaten från industrisektorn, vars slutliga energianvändning sjönk med 10,2 %. Sämst var transportsektorn, med en ökning av den slutliga energianvändningen på 2,0 %.

Finland har ett byggnadsbestånd av övergripande god kvalitet (där mindre än 10 % av hushållens energianvändning för uppvärmning är kopplad till fossila bränslen på plats enligt 2020 års långsiktiga renoveringsstrategi). Landet bör dock öka sina ansträngningar för att begränsa energibehovet i byggsektorn, där minskningen av den slutliga energiefterfrågan inte verkar vara tillräcklig för att målen för 2030 ska uppnås ([76]). Bostadssektorns slutliga energianvändning sjönk med 1,4 % mellan 2020 och 2022 ([77]). Finland förväntar sig att de största energibesparingarna inom byggsektorn fram till 2030 kommer att åstadkommas genom utfasningen av fossila bränslen för uppvärmning på byggnadsnivå (t.ex. avlägsnande av värmepannor som eldas med olja) och från den centraliserade energiproduktionen (fjärrvärme och el). Uppvärmning och kylning stod för nästan 82 % av Finlands slutliga energianvändning i bostäder 2022 (en ökning med 52 % jämfört med 2021). Det totala antalet installerade värmepumpar i byggnader uppgick till omkring 1,4 miljoner och beräknas öka från 10 % (2020) till 20 % (2030).

Finland utför mycket få kontroller av produkter som omfattas av ekodesign och energimärkning. Detta har gett upphov till betänkligheter med avseende på lika villkor för ekonomiska aktörer och osäkerhet rörande de berörda produkternas efterlevnadsnivåer (och därmed eventuella uteblivna energibesparingar och koldioxidminskningar).

Finland planerar en betydande gränsöverskridande utveckling av vätgasinfrastrukturen under de kommande tio åren för att utnyttja sin stora potential att exportera överskottet av förnybar vätgas till sina grannländer. Tillsammans med Sverige och de baltiska staterna stöder Finland de tre projekt för land- och havsbaserad vätgasöverföring som identifierades i kommissionens första förteckning över projekt av gemensamt intresse och projekt av ömsesidigt intresse. Syftet är att man via Nordic Hydrogen Route (Bothnian Bay), Baltic Sea Hydrogen Collector och Nordic-Baltic Hydrogen Corridor ska transportera förnybar vätgas som producerats på land och till havs i de finska och svenska vattnen i Östersjön till förhandsköpare bland de baltiska staterna och i slutändan Polen och Tyskland. Detta bör stödja utfasningen av fossila bränslen i industricentrum.

Finland är fortfarande starkt beroende av länder utanför EU för ren energiteknik, men har i alla fall några få småskaliga verksamheter för solcells- och

([76]) Finlands mål är att minska bruttobehovet för uppvärmning i bostadssektorn med 22 % fram till 2030 (jämfört med 2020).

([77]) Uppgifter om hushållens slutliga energianvändning kommer från Eurostat (och har klimatkorrigerats av det gemensamma forskningscentrumet), med 2005–2022 som referensperiod.

batteriproduktion. Finland har två fabriker för tillverkning av solcellsmoduler, i Juva och Salo, samt en tillverkningsanläggning för litiumjonbatterier i Varkaus med en produktion på 100 MWh. Det är en viktig medlemsstat för EU:s omställning ur ett ekonomiskt säkerhetsperspektiv, i och med att det har de största nickelfyndigheterna (3,8 miljoner ton) och de enda två koboltproducerande gruvorna i EU (se bilaga 12).

Finland är en av de ledande medlemsstaterna inom teknisk innovation på energiområdet. Under 2020 låg Finland på fjärde plats bland IEA-länderna när det gäller statliga budgetanslag för forskning och innovation som andel av BNP. I Finland finns omfattande sakkunskap inom smarta nät, bioenergi (avancerade flytande biobränslen), batterier och kärnkraft. Landet har flera forskningsanläggningar i världsklass, och dess offentliga och privata forskningsenheter är mycket aktiva inom internationellt samarbete om energiinnovation.

År 2021 satte Finland upp ett mål om att öka de totala (offentliga och privata) utgifterna för FoU till 4 % av BNP fram till 2030 (att jämföra med 3 % av BNP 2021). Finland stöder ett mål för EU-omfattande utgifter för FoU på 3 % av EU:s BNP fram till 2030 (jämfört med 2,2 % under 2018). I lagen om statlig finansiering av forsknings- och utvecklingsverksamhet, som trädde i kraft i början av 2023, fastställs en höjning av den årliga offentliga FoU-finansieringen för att säkerställa att den når 1,2 % av BNP senast 2030. Höjningen är tänkt att främja den privata sektorns FoU-finansiering för att nå målet på 4 %. Finland spenderar relativt höga belopp på offentliga FoI-investeringar i energiteknik (t.ex. på energieffektivitet inom industrin samt förnybara bränslen och bioenergi – som båda utgör 6 % av EU:s totala utgifter). VTT är ett statsägt ideellt forskningscentrum i Finland som övervakas av arbets- och näringsministeriet, och ett av dess tre huvudsakliga verksamhetsområden är forskning och innovation inom koldioxidneutrala lösningar. Finlands offentliga budget för forskning och innovation på energiområdet minskade dock kraftigt mellan 2010 och 2021 – från 0,17 % till 0,06 % av BNP – främst på grund av lägre utgifter för forskning och innovation inom energieffektivitet.

Tabell A7.1: **Nyckelindikatorer för energi**

		Finland				EU			
		2019	2020	2021	2022	2019	2020	2021	2022
ENERGY DEPENDNCE	**Import Dependency [%]**	**43,0%**	**43,2%**	**38,0%**	**40,9%**	**60,5%**	**57,5%**	**55,5%**	**62,5%**
	of Solid fossil fuels	98,9%	92,2%	72,4%	126,3%	43,3%	35,8%	37,3%	45,8%
	of Oil and petroleum products	95,1%	102,4%	95,5%	101,7%	96,7%	96,8%	91,7%	97,7%
	of Natural Gas	100,6%	100,3%	99,6%	103,1%	89,7%	83,6%	83,6%	97,6%
	Dependency from Russian Fossil Fuels [%]								
	of Natural Gas	97,0%	67,4%	75,1%	49,5%	39,7%	41,3%	41,1%	21,0%
	of Crude Oil	88,3%	80,9%	81,3%	16,9%	28,8%	26,7%	26,4%	19,5%
	of Hard Coal	63,8%	54,8%	47,2%	15,1%	43,5%	49,1%	47,4%	21,5%

		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
DIVERSIFICATION OF GAS SUPPLIES	**Gas Consumption (in bcm)**	**2,5**	**2,4**	**2,6**	**2,6**	**2,6**	**2,6**	**1,3**
	Gas Consumption year-on-year change [%]	-8,6%	-4,7%	10,5%	-1,3%	-0,4%	0,5%	-48,4%
	Gas Imports - by type (in bcm)	**2,5**	**2,3**	**2,6**	**2,6**	**2,6**	**2,6**	**1,4**
	Gas imports - pipeline	2,5	2,3	2,6	2,4	2,4	2,3	1,1
	Gas imports - LNG	0,0	0,0	0,1	0,2	0,2	0,2	0,3
	Gas Imports - by main source supplier (in bcm) (1)							
	Russia	2,5	2,3	2,6	2,5	1,7	1,9	0,7
	Estonia	-	-	-	-	0,8	0,6	0,6

		2019	2020	2021	2022	2023
	LNG Terminals - storage capacity m3 LNG					
	Number of LNG Terminals	0	0	0	1	1
	LNG Storage capacity (m3 LNG)	0	0	0	68.000	151.000
	Underground Storage					
	Number of storage facilities	0	0	0	0	0
	Technical Capacity (bcm)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
ELECTRICITY/ENERGY	**Gross Electricity Production (GWh) (2)**	**68.757**	**67.523**	**70.263**	**68.650**	**69.267**	**72.122**	**72.219**	-
	Combustible Fuels	26.399	25.030	27.959	25.923	21.391	23.672	20.693	-
	Nuclear	23.203	22.477	22.793	23.870	23.291	23.598	25.336	-
	Hydro	15.799	14.772	13.301	12.421	15.883	15.792	13.491	-
	Wind	3.068	4.795	5.839	6.025	8.256	8.507	12.022	-
	Solar	22	48	90	147	219	298	392	
	Geothermal	-	-	-	-	-	-	-	-
	Other Sources	266	401	281	264	227	255	285	-
	Gross Electricity Production [%]								
	Combustible Fuels	38,4%	37,1%	39,8%	37,8%	30,9%	32,8%	28,7%	-
	Nuclear	33,7%	33,3%	32,4%	34,8%	33,6%	32,7%	35,1%	-
	Hydro	23,0%	21,9%	18,9%	18,1%	22,9%	21,9%	18,7%	-
	Wind	4,5%	7,1%	8,3%	8,8%	11,9%	11,8%	16,6%	-
	Solar	0,0%	0,1%	0,1%	0,2%	0,3%	0,4%	0,5%	-
	Geothermal	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	-
	Other Sources	0,4%	0,6%	0,4%	0,4%	0,3%	0,4%	0,4%	-
	Net Imports of Electricity (GWh)	**18.951**	**20.425**	**19.936**	**20.042**	**15.104**	**17.768**	**12.517**	-
	As a % of electricity available for final consumption	23,1%	24,8%	23,7%	24,3%	19,3%	21,3%	16,0%	-
	Electricity Interconnection [%]		**28,8%**	**28,2%**	**29,1%**	**29,0%**	**24,2%**	**24,0%**	**20,1%**
	Share of renewable energy consumption - by sector [%]								-
	Electricity	32,7%	35,0%	36,5%	38,0%	39,6%	39,6%	47,9%	-
	Heating/cooling	53,7%	54,6%	54,9%	56,9%	57,6%	52,1%	58,5%	-
	Transport	8,8%	18,7%	14,8%	14,8%	14,3%	20,7%	18,8%	-
	Overall	38,9%	40,9%	41,2%	42,8%	43,9%	42,9%	47,9%	-

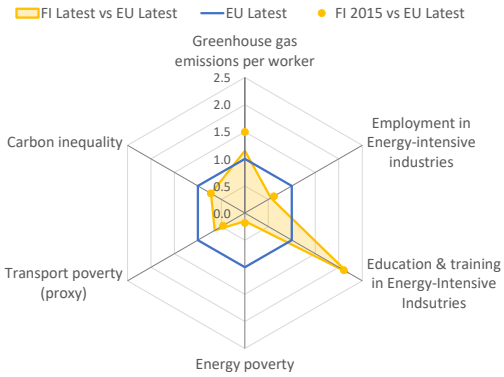
		2019	2020	2021	2022	2023
CLEAN ENERGY	**VC investments in climate tech start-ups and scale-ups (EUR Mln)**	**47,00**	**52,42**	**104,52**	**87,39**	**108,57**
	as a % of total VC investment (3) in Finland start-ups and scale-ups	5,3%	3,9%	4,7%	3,9%	11,7%
	Research & Innovation spending in Energy Union R&i priorites					
	Public R&I (EUR mln)	158,5	146,6	141,2	-	-
	Public R&I (% GDP)	0,066%	0,062%	0,056%	-	-
	Private R&I (EUR mln)	508,8	405,0	-	-	-
	Private R&I (% GDP)	0,212%	0,170%	-	-	-

(1) Rangordningen av de viktigaste leverantörerna baseras på de senaste tillgängliga siffrorna (för 2022).
(2) Riskkapitalinvesteringar inkluderar riskkapitalavtal (alla steg), avtal om små sammanslagningar och förvärv samt om tillväxt av privat kapital (för företag som tidigare har varit del av ett riskkapitalbolags portfölj eller som har fått finansiering av affärsänglar eller såddfinansiering).
Källa: Eurostat, Gas Infrastructure Europe, gemensamma forskningscentrumets rapport på grundval av PitchBook-uppgifter (3/2024), JRC Setis (2024).

Denna bilaga följer Finlands framsteg med att säkerställa en rättvis omställning till klimatneutralitet och miljömässig hållbarhet, särskilt för arbetstagare och hushåll i utsatta situationer. Sysselsättningen inom miljöindustrin sjönk något mellan 2015 och 2021 och utgör nu 5,5 % av den totala sysselsättningen (EU: 2,7 %). Den gröna omställningen kommer att skapa fler än 11 500 arbetstillfällen inom förädlingen och 3 100 inom primärproduktionen fram till 2030, medan uppskattningsvis 19 000 arbetstillfällen kommer att försvinna inom tjänstesektorn ([78]). Mellan 2015 och 2022 minskade arbetskraftens utsläppsintensitet i Finland (se diagram A8.1 och tabell A8.1) från 21,4 till 16,4 ton per arbetstagare, vilket tyder på en positiv utveckling inom den gröna omställningen, även om siffran ligger över EU-genomsnittet på 14,3 ton ([79]). Investeringar i kompetens, som en del av genomförandet av rådets rekommendation från 2022 om säkerställande av en rättvis omställning till klimatneutralitet ([80]) och REPowerEU-planen, stöder den rättvisa omställningen till klimatneutralitet. De finns också med i Finlands återhämtnings- och resiliensplan, särskilt i den breda reformen av tjänsterna för livslångt lärande som inriktas på utbildning och kompetensutveckling, och i Europeiska socialfonden+, som stöder omskolning och kompetensutveckling inom bland annat gröna färdigheter.

Den gröna ekonomin kräver nya färdigheter samt stöd till arbetstagare inom verksamheter på nedgång. År 2023 stod sysselsättningen i Finlands energiintensiva industrier för 2,0 % av den totala sysselsättningen (EU: 3,5 %). Sysselsättningen inom gruvdrift och stenbrott har ökat med 4,6 % sedan 2015 (till omkring 6 800 arbetstagare 2023), men Finlands mål att halvera användningen av torv för energi fram till 2030 förväntas leda till att sysselsättningen inom torvutvinning och relaterade sektorer minskar med 2 500–4 200 heltidsekvivalenter. De ekonomiska konsekvenserna är betydande, eftersom torvutvinningen är geografiskt koncentrerad till små, ekonomiskt eftersatta områden. Vakansgraden inom byggsektorn, som är en nyckelsektor för den gröna omställningen, är lägre än EU-genomsnittet (1,6 % jämfört med 3,6 % under 2023) (se diagram A8.2). Trots detta uppgav 63 % av de små och medelstora företagen i sektorn att kompetensbrist begränsar deras allmänna affärsverksamhet ([81]). Enligt Europeiska arbetsmyndigheten ([82]) rapporterades brist på arbetskraft under 2023 inom flera yrken som kräver särskild kompetens eller kunskap i samband med den gröna omställningen ([83]), däribland elingenjörer och byggarbetsledare.

Diagram A8.1: **Utmaningar när det gäller en rättvis omställning i Finland**

Källa: Eurostat, EU:s arbetskraftsundersökning, projekten GD-AMEDI/AMEDI+ och DISCO(H) som leds av GD Sysselsättning, socialpolitik och inkludering (EMPL) och det gemensamma forskningscentrumet (se tabell A8.1).

Kompetens är avgörande för att säkerställa smidiga övergångar på arbetsmarknaden och för att bevara arbetstillfällen i sektorer i omvandling. I energiintensiva industrier uppgick arbetstagarnas deltagande i utbildning till 23,8 %

([78]) *Klimatpolitisk plan på medellång sikt*.

([79]) De arbetskraftsrelaterade beräkningarna baseras på EU:s arbetskraftsundersökning. I 2023 års landsrapport för Finland beräknades dessa indikatorer emellertid på grundval av sysselsättningsstatistiken i nationalräkenskaperna. Detta kan leda till begränsad jämförbarhet mellan de två rapporterna.

([80]) Rådets rekommendation av den 16 juni 2022 om säkerställande av en rättvis omställning till klimatneutralitet (2022/C 243/04) omfattar sysselsättning, kompetens, skatte- och bidragssystem, system för socialt skydd samt väsentliga tjänster och bostäder.

([81]) Eurobarometer om kompetensbrist, rekrytering och strategier för att behålla personal i små och medelstora företag.

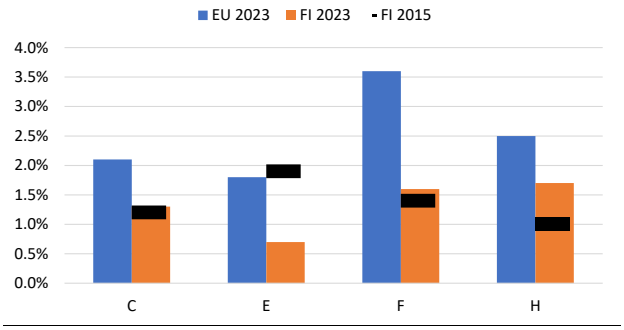
([82]) Baserat på Europeiska arbetsmyndigheten, 2024, *EURES Report on labour shortages and surpluses 2023* (inte översatt till svenska), dvs. uppgifter som ingetts av de nationella samordningskontoren.

([83]) Kraven på kompetens och kunskap grundas på beskrivningen av kompetens för den gröna omställningen i den europeiska klassificeringen av färdigheter, kvalifikationer och yrken (Esco).

under 2023, vilket är klart över EU-genomsnittet (10,9 %). I Finland uppger 42 % av de små och medelstora företagen att de färdigheter som krävs för att miljöanpassa affärsverksamheten blir allt viktigare (EU: 42 %) ([81]). Om Finland matchar sitt beräknade bidrag till EU:s mål för förnybar energi kommer det att behövas mellan 2 000 och 3 600 fler kvalificerade arbetstagare för utbyggnaden av vind- och solenergi, vilket kan kräva en investering i kompetens på 2,3–2,9 miljoner EUR ([84]). Den reform av kontinuerligt lärande som ingår i återhämtnings- och resiliensplanen inriktas på omställningens effekter på sysselsättningen genom att den inbegriper åtgärder för att stärka gröna och digitala färdigheter. De territoriella planerna för en rättvis omställning kommer att underlätta utfasningen av torvproduktionen i Finland med stöd av Fonden för en rättvis omställning, samtidigt som man tar itu med de sociala, sysselsättningsmässiga och kompetensrelaterade effekterna genom en investering på sammanlagt 465 miljoner EUR. I Finland avsätts cirka 11 % av den totala finansieringen från ESF+ (604,7 miljoner EUR) för gröna färdigheter och arbetstillfällen.

Indikatorerna för energifattigdom ligger långt under EU-genomsnittet och har förbättrats något under de senaste åren. Andelen av befolkningen som inte kunde värma upp sina hem tillräckligt minskade från 1,7 % under 2015 till 1,4 % under 2022 och ligger långt under EU-genomsnittet (9,3 %) ([85]). En relativt liten andel av hushållen är energifattiga, och andelen har fortsatt minska trots att energipriserna ökade kraftigt mellan 2021 och 2022 på grund av de försörjningsbegränsningar som orsakats av covid-19-pandemin och Rysslands anfallskrig mot Ukraina. Denna förbättring berodde på nödåtgärder som vidtogs i Finland (se bilaga 7). Vidare kunde 3,9 % av den befolkningsandel som befinner sig i riskzonen för fattigdom inte värma upp sina hem tillräckligt under 2022 (EU: 20,1 %). I januari 2023 spenderade dock 23,8 % av den del av befolkningen som befinner sig i riskzonen för fattigdom en betydande del av sin budget (mer än 6 %) på bränsle för privat transport (EU: 37,1 %) ([86]).

Diagram A8.2: **Vakansgraden inom sektorer i omvandling**

C – Tillverkning
E – Vattenförsörjning; avloppsrening, avfallshantering och sanering
F – Byggverksamhet
H – Transport och magasinering
Källa: Eurostat – jvs_a_rate_r2.

Ojämlikhet i fråga om konsumtionsavtryck är fortfarande en kritisk fråga som leder till miljöojämlikhet i Finland. Under 2021 var konsumtionsavtrycket för den rikaste femtedelen av befolkningen 2,0 gånger högre än för den fattigaste femtedelen, vilket kan jämföras med EU-genomsnittet på 1,8 ([87]). För båda grupperna är konsumtionsavtrycket störst när det kommer till livsmedel och bostäder. I Finland var de genomsnittliga luftföroreningsnivåerna 2021 under EU-genomsnittet (5,0 jämfört med 11,4 µg/m³ PM2,5), och alla regioner låg under de kritiska luftföroreningsnivåerna ([88]). Enligt

([84]) Projektet AMEDI+ som leds av GD Sysselsättning, socialpolitik och inkludering (EMPL) och det gemensamma forskningscentrumet.

([85]) Energifattigdom är ett flerdimensionellt begrepp. Den indikator som används är inriktad på ett resultat av energifattigdom. Ytterligare indikatorer finns hos rådgivningscentrumet för energifattigdom.

([86]) Rimliga priser på bränsle för privat transport är ren viktig aspekt av transportfattigdom. Indikatorn har utformats inom ramen för projektet GD-AMEDI/AMEDI+ som leds av GD Sysselsättning, socialpolitik och inkludering (EMPL) och det gemensamma forskningscentrumet. Metoden förklaras i *Economic and distributional effects of higher energy prices on households in the EU* (inte översatt till svenska).

([87]) Utvecklades inom ramen för projektet DISCO(H) som leds av GD Sysselsättning, socialpolitik och inkludering (EMPL) och det gemensamma forskningscentrumet. Metoden förklaras i gemensamma forskningscentrumet, 2024. *Carbon and environmental footprint inequality of household consumption in the EU.* JRC137520 (inte översatt till svenska). EU-genomsnittet avser EU-27 utom Italien (inkomstuppgifter för hushållen finns inte tillgängliga för it i hushållsbudgetundersökningen).

([88]) Dubbelt så högt som rekommendationerna i WHO:s riktlinjer för luftkvalitet (en årlig exponering på 5µg/m³).

Tabell A8.1: **Nyckelindikatorer för en rättvis omställning i Finland**

Indicator	Description	FI 2015	FI	EU
GHG per worker	Greenhouse gas emissions per worker – CO_2 equivalent tonnes	21.4	16.4 (2022)	14.3 (2022)
Employment EII	Employment share in energy-intensive industries, including mining and quarrying (NACE B), chemicals (C20), minerals (C23), metals (C24) and automotive (C29)	2.2%	2.0% (2023)	3.5% (2023)
Education & training EII	Adult participation in education and training (last 4 weeks) in energy-intensive industries	22.9%	23.8% (2023)	10.9% (2023)
Energy poverty	Share of the total population living in a household unable to keep its home adequately warm	1.7%	1.4% (2022)	9.3% (2022)
Transport poverty (proxy)	Estimated share of the AROP population that spends over 6% of expenditure on fuels for personal transport	17.2%	23.8% (2023)	37.1% (2023)
Carbon inequality	Ratio between the consumption footprint of the top 20% vs bottom 20% of the income distribution	2.0	2.0 (2021)	2.7 (2021)

Källa: Eurostat (env_ac_ainah_r2, lfsa_egan2d, ilc_mdes01), EU:s arbetskraftsundersökning (avbrott i tidsserien 2021), projekten GD-AMEDI/AMEDI+ och DISCO(H).

uppskattningar är omkring 160 förtida dödsfall per år kopplade till exponering för luftföroreningar ([89]).

Finland tar viktiga steg mot en rättvis omställning till klimatneutralitet. Rysslands anfallskrig mot Ukraina, förändringar i konsumentbeteendet samt stigande räntor och priser har gjort situationen särskilt svår för byggsektorn och industrin. Flera fabriker har fått lägga ner och det förekommer massuppsägningar. Samtidigt håller storskaliga vindkraftsprojekt på att genomföras, liksom investeringar i solenergi och produktion av förnybar vätgas. Det nationella framsynssystemet förväntas bidra till analysen av den gröna omställningens effekter. Utbildningsprogram kopplade till den gröna omställningen och miljöfrågor har redan genomförts. På andra områden ger Finland stöd till olika grupper, men utan att särskilt inrikta sig på de utmaningar som den gröna omställningen medför. Detta är fallet inom de offentliga arbetsförmedlingarna, stödet till företagande och systemet för socialt skydd. Dessutom bör arbetstagarnas och deras företrädares deltagande i den gröna omställningsprocessen stärkas ([90]).

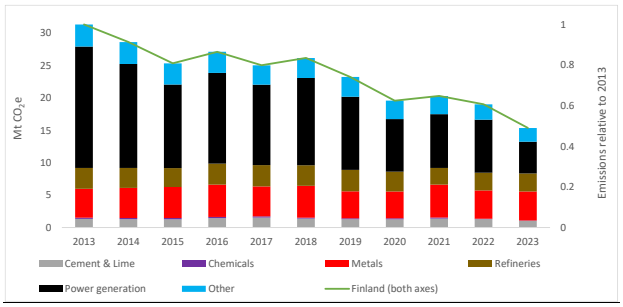
([89]) EEA – Air Quality Health Risk Assessment.

([90]) På grundval av den övervakningsöversyn av rådets rekommendation om säkerställande av en rättvis omställning till klimatneutralitet som gjordes i oktober 2023.

Den gröna omställningen av industrin och den byggda miljön, särskilt utfasningen av fossila bränslen, resurseffektivitet och cirkularitet, är avgörande för att öka Finlands konkurrenskraft ([91]). I detta avseende är Finlands prioriteringar att minska sitt beroende av avfallsförbränning samt att öka användningen av cirkulära material och cirkulära företagsmodeller inom industrin och byggsektorn.

Finland är en ledare inom miljöinnovation, men klarar sig inte särskilt bra när det gäller andra aspekter av den cirkulära ekonomin, och har en ekonomi med en fortsatt stor miljöpåverkan. Under 2022 uppgick materialavtrycket i Finland till 46 ton per capita, vilket är något lägre än föregående år men ändå det största i EU. Under 2020 producerade landet dessutom nästan 21 ton avfall per capita, vilket är mer än någon annan medlemsstat. Samma år översteg avfallsintensiteten i monetära termer EU-genomsnittet, med 0,58 kg avfall per capita för varje 10 EUR ([92]) som genererades av ekonomin – jämfört med EU-genomsnittet på 0,18 kg per capita.

Diagram A9.1: **Utsläpp inom ramen för utsläppshandelssystemet per sektor sedan 2013**

Källa: Europeiska kommissionen.

De sektorer som omfattas av EU:s utsläppshandelssystem i Finland ([93]) släppte ut 34 % mindre växthusgaser 2023 jämfört med 2019. De största minskningarna skedde 2020 respektive 2023. Under 2023 stod elproduktionen för 32 % av de växthusgaser som släpptes ut av de anläggningar i Finland som omfattas av utsläppshandelssystemet, vilket är mindre än EU-genomsnittet (57 %). Av de totala utsläppen från alla industrisektorer stod metallindustrin för 43 %, raffinaderierna för 26 % och cement- och kalkproduktionen för 10 %. Övriga industrier stod för 20 % av utsläppen. Mellan 2019 och 2023 minskade elproduktionssektorn utsläppen med 57 %, medan industrisektorerna minskade utsläppen med 13 %. Sedan 2013 har växthusgasutsläppen minskat med 74 % inom elproduktionen och med 17 % inom industrisektorerna. Detta har lett till en total minskning på 51 % sedan 2013.

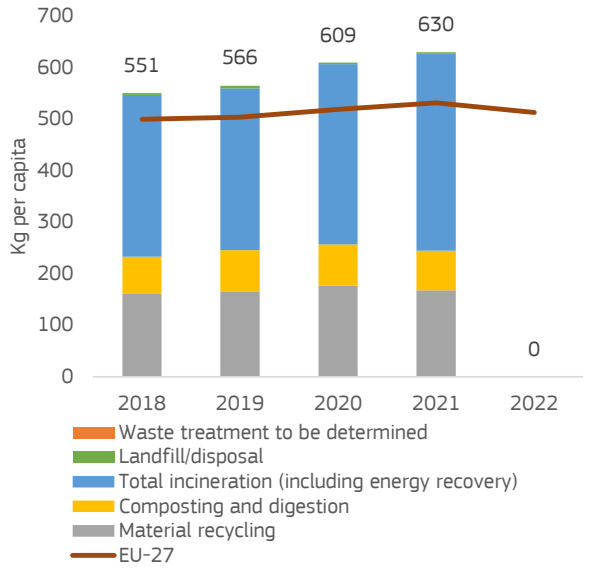
Finland underpresterar när det gäller återvinning av kommunalt avfall och är starkt beroende av avfallsförbränning. Finland är på god väg att uppnå materialåtervinningsmålet för allt förpackningsavfall för 2025 och deponeringsmålet för 2035. Landet riskerar dock att missa målet för 2025 (55 %) för materialåtervinningen av kommunalt avfall, som uppgick till 39 % under 2021, och är dessutom fortfarande starkt beroende av avfallsförbränning. Däremot uppvisar Finland goda resultat när det gäller återvinning av e-avfall, och 88,1 % av all elektrisk och elektronisk utrustning återvanns 2021. Vidare registrerades 15 nya patent inom avfallsåtervinning 2020, vilket är en liten nedgång efter toppen på 19 patent 2016.

([91]) Se även bilagorna 6, 7 och 12.

([92]) I 2010 års priser.

([93]) Denna analys omfattar inte flygresor. För mer information och uppgiftskällor, se Weitzel, M. och van der Vorst, C. (2024), *Uneven progress in reducing emissions in the EU ETS*, JRC Science for policy brief, JRC138215, Gemensamma forskningscentrumet.

Diagram A9.2: **Behandling av kommunalt avfall**

Källa: Eurostat.

Finland skulle behöva förbättra behandlingen av bygg- och rivningsavfall för att nå EU:s mål. Finlands återvinningsgrad var lägre än EU-genomsnittet och utgjorde endast 63 % av det totala bygg- och rivningsavfall som genererades 2020. Finland missade målet i ramdirektivet om avfall om att återvinna 70 % senast 2020.

I Finlands nationella energi- och klimatplan erkänns vikten av den cirkulära ekonomin även utöver avfallshantering. I likhet med 2019 års plan berör 2023 års plan kopplingar mellan den cirkulära ekonomin och begränsningen av klimatförändringar samt bioekonomin. I 2023 års plan nämns även vikten av tidiga produktstadier och utbildning. Den innehåller dock få hänvisningar till den cirkulära ekonomin i samband med utfasningen av fossila bränslen.

Det finns fortfarande utrymme för att bättre utnyttja potentialen hos övergången till en cirkulär ekonomi för att förbättra effektiviteten inom finsk industri. Både graden av cirkulär materialanvändning och resursproduktiviteten är bland de lägsta i EU. Graden av cirkulär materialanvändning sjönk till 0,6 % under 2022, och resursproduktiviteten uppgick samma år till 0,89 köpkraftsstandarder per kg. Resursproduktivitet är ett uttryck för hur effektivt en ekonomi använder sig av materialresurser för att skapa välstånd. En förbättrad resursproduktivitet kan bidra till att minimera negativ miljöpåverkan och minska beroendet av instabila råvarumarknader. Finland var beroende av import för 18,4 % av allt material som användes 2022, jämfört med EU-genomsnittet på 22,4 %, vilket gör landet något mindre sårbart för avbrott i leveranskedjan. Vattenuttag för tillverkningsändamål stod för 63,4 % av det totala vattenuttaget 2019, vilket gjorde tillverkningen till den sektor som hade störst påverkan på vattenresurserna.

Effekterna av partikelutsläppen från finsk industri på luftkvaliteten är i linje med EU-genomsnittet. Antalet gram av utsläppt PM_{10} i förhållande till den ekonomiska avkastningen (EUR'10) sjönk från 0,13 under 2018 till 0,10 under 2021, jämfört med ett EU-genomsnitt på 0,09 g/EUR'10. Under 2010–2021 minskade den finska industrisektorn dessutom sina utsläpp av de viktigaste föroreningarna till luft och vatten. Framför allt minskade kväve som släpps ut i vatten med 13 %. Under 2020 producerade landet 592 kg farligt avfall per capita – vilket är långt över EU-genomsnittet på 214 kg per capita – varav 92,9 % behandlades.

Systemet för den byggda miljön är på god

Tabell A9.1: **Indikatorer för cirkularitet**

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	EU-27	Latest year
Industry								
Resource productivity (purchasing power standard (PPS) per kilogram)	0,7	0,8	0,8	0,8	0,9	-	2,5	2022
Circular material use rate (%)	4,4	4,5	4,4	1,6	0,6	-	11,5	2022
Eco-innovation index (2013=100)	169,9	169,4	170,6	170,9	178,0	-	121,5	2022
Recycling of plastic packaging (%)	31,1	42,0	39,4	42,9	-	-	40,7	2021
Cost of air emissions from industry (EUR bn)	7,1	6,8	5,7	5,9	-	-	352,7	2021
Built environment								
Recovery rate from construction and demolition waste (%)	74,0	-	63,0	56,6	-	-	89,0	2020
Soil sealing index (base year = 2006)	102,6	-	-	-	-	-	103,4	2018
Non-residential floor area (m^2 per capita)	43,4	43,9	44,5	-	-	-	18,0	2020
Waste backfilled (%)	1,1	-	2,7	-	2,5	-	9,9	2020

Källa: Eurostat, Europeiska miljöbyrån.

väg att minska sin påverkan på naturen och klimatet och förbättra sin resiliens. Finland har utarbetat metoder för ett förenklat livscykeltänkande och databaser för koldioxidbedömning under hela livscykeln, i syfte att underlätta koldioxidredovisning och koldioxidreglering under hela livscykeln i framtiden. Finland planerar att införa koldioxidgränser för nya byggnader fram till 2025. År 2018 låg indexet för hårdgörning av mark 107,7 under EU-genomsnittet. Finlands hårdgjorda areal per capita är under EU-genomsnittet, och hårdgörningen av mark påverkar 0,47 % av den totala arealen, jämfört med EU-genomsnittet på 1,86 %. Under 2012–2018 understeg nettoexploateringen av mark EU-genomsnittet och minskade dramatiskt med 78 % jämfört med 2006–2012. Finland är på väg att nå målet om ingen nettomarkexploatering senast 2050. Enligt Europeiska miljöbyrån rapporterade Finland de högsta nivåerna av markåtervinning och förtätning i EU under 2006–2012, på mer än 46 % av den totala markanvändningen, vilket kan jämföras med EU-genomsnittet på 13,5 %. I exempelvis Helsingfors stod markåtervinning och förtätning för 60 % av den totala markanvändningen. Finlands strategi och handlingsprogram för biologisk mångfald fram till 2020 utgör grunden för politiken för grön infrastruktur. Uppgifter från Europeiska miljöbyrån för nio större städer visar att den genomsnittliga trädtäckningen uppgick till 58 % under 2018, vilket är nästan dubbelt så mycket som EU:s genomsnittliga andel på 30,3 %.

Digital omställning är nyckeln till en resilient och konkurrenskraftig ekonomi. I enlighet med policyprogrammet för det digitala decenniet, och särskilt dess mål för digital omställning senast 2030, beskrivs i denna bilaga Finlands resultat när det gäller digitala färdigheter, digital infrastruktur/konnektivitet och digitalisering inom företag och offentliga tjänster. I förekommande fall hänvisas det till framstegen med genomförandet av återhämtnings- och resiliensplanen. Finland anslår 28,9 % av sin totala budget för faciliteten för återhämtning och resiliens till det digitala området (0,5 miljarder EUR) ([94]). Inom ramen för sammanhållningspolitiken anslås ytterligare 0,4 miljarder EUR (20 % av landets totala sammanhållningspolitiska finansiering) till landets digitala omställning ([95]).

I policyprogrammet för det digitala decenniet fastställs en plan för en framgångsrik digital omställning i EU fram till 2030. I Finlands nationella färdplan beskrivs de åtgärder som landet avser att vidta för att uppnå målen på nationell nivå. I den första lägesrapporten om det digitala decenniet betonades behovet av att påskynda och fördjupa de gemensamma insatserna för att uppnå målen på EU-nivå ([96]). En befolkning med goda digitala färdigheter främjar utvecklingen och införandet av digital teknik och leder till produktivitetsvinster och nya affärsmodeller. Goda digitala färdigheter hos befolkningen leder också till större inkludering och deltagande i en miljö som i allt högre grad formas av den digitala omställningen ([97]). Digital teknik, digital infrastruktur och digitala verktyg spelar alla en roll för att hantera de nuvarande strukturella utmaningarna, bland annat i fråga om strategiskt beroende, cybersäkerhet och klimatförändringar.

I 2024 års index för digital ekonomi och digitalt samhälle var Finland ett av de bäst presterande länderna inom digitala färdigheter för de flesta av indikatorerna, bland annat rörande den andel av befolkningen som har åtminstone grundläggande digitala färdigheter, andelen IKT-specialister och andelen utexaminerade inom IKT, som höll sig på samma nivå eller ökade något jämfört med uppgifterna för 2023. Med tanke på IKT:s storlek och relevans i ekonomin är efterfrågan på IKT-utbildad arbetskraft hög, och företagen rapporterar om svårigheter att anställa ([98]). Finland håller på att genomföra flera åtgärder för att ta itu med detta problem, bland annat insatser för att öka antalet studerande på IKT-utbildningar, men det finns fortfarande utrymme för ytterligare åtgärder.

Finland ligger i stort sett i linje med EU-genomsnittet när det gäller indikatorerna för digital infrastruktur/uppkoppling. På grund av de sociogeografiska särdragen (stort men glesbefolkat territorium) presterar landet dock under EU-genomsnittet när det gäller täckningen av nät med mycket hög kapacitet och fiberuppkoppling till fastigheter. Däremot ligger Finland långt över EU-genomsnittet i fråga om total 5G-täckning (98 % jämfört med EU:s 89 %). 5G-täckningen på frekvensbandet 3,4–3,8 GHz – som är nödvändig för att möjliggöra avancerade tillämpningar som kräver stor spektrumbandbredd – uppgår till 90 %, vilket också är långt över EU-genomsnittet på 51 %.

Finland är mycket framstående inom digitalisering av företag och ligger betydligt högre än EU-genomsnittet för indikatorerna små och medelstora företag med åtminstone en grundläggande nivå av digital intensitet, företag som använder lösningar med stordata och – framför allt – användningen av molntjänster och artificiell intelligens. Under 2022 rapporterade 4,9 % av företagen i Finland avbrott i IKT-tjänster på grund av cyberattacker (t.ex. utpressningsattacker och överbelastningsattacker). Samma år uppgav 43 % av företagen att de hade

([94]) Den andel av anslagen som bidrar till digitala mål har beräknats med användning av bilaga VII till förordningen om faciliteten för återhämtning och resiliens.

([95]) Detta belopp omfattar alla investeringar som särskilt syftar till eller väsentligt bidrar till den digitala omställningen under programperioden 2021–2027 för sammanhållningspolitiken. Finansieringskällorna är Europeiska regionala utvecklingsfonden, Sammanhållningsfonden, Europeiska socialfonden+ och Fonden för en rättvis omställning.

([96]) Europeiska kommissionen (2023), *Report on the state of the Digital Decade 2023*, 2023 Report on the state of the Digital Decade | Shaping Europe's digital future (europa.eu).

([97]) Se till exempel OECD (2019), *OECD Economic Outlook*, "Digitalisation and productivity: A story of complementarities", OECD Economic Outlook, Volume 2019 Issue 1 | OECD iLibrary (oecd-ilibrary.org) and OECD (2019): *Going Digital: Shaping Policies, Improving Lives – Summary*, https://www.oecd.org/digital/going-digital-synthesis-summary.pdf.

([98]) Källa: Eurostat – Europeiska unionens undersökning av IKT-användning och e-handel i företagen.

utarbetat eller granskat sin IKT-säkerhetspolicy under de senaste tolv månaderna.

När det gäller digitalisering av offentliga tjänster uppvisar Finland mycket goda resultat. Möjligheterna till digital samverkan mellan myndigheterna och allmänheten – såväl invånare som företag – närmar sig en mättnadsnivå, och för företag har målet för det digitala decenniet redan uppnåtts. När det gäller tillgången till elektroniska patientjournaler ligger Finland över EU-genomsnittet. De allra flesta av åtgärderna för den digitala omställningen i Finlands återhämtnings- och resiliensplan är inriktade på offentliga tjänster, bland annat åtgärder för att stödja den digitala omställningen av hälso- och sjukvården och de offentliga tjänsterna, med särskilt fokus på datadriven innovation, utbyte av digital information och användning av data från den offentliga sektorn.

Tabell A10.1: **Viktiga mål för det digitala decenniet som övervakas genom indikatorerna för indexet för digital ekonomi och digitalt samhälle**

	Finland			EU	Digital Decade target by 2030 (EU)
	2022	2023	2024	2024	
Digital skills					
At least basic digital skills	**79%**	**79%**	**82%**	**56%**	**80%**
% individuals	2021	2021	2023	2023	2030
ICT specialists ([1])	**7.4%**	**7.6%**	**7.6%**	**4.8%**	**20 million**
% individuals in employment aged 15-74	2021	2022	2023	2023	2030
Digital infrastructure/connectivity					
Fixed very high capacity network (VHCN) coverage	**68%**	**71%**	**78%**	**79%**	**100%**
% households	2021	2022	2023	2023	2030
Fibre to the premises (FTTP) coverage ([2])	**40%**	**50%**	**61%**	**64%**	**-**
% households	2021	2022	2023	2023	
Overall 5G coverage	**72%**	**95%**	**98%**	**89%**	**100%**
% populated areas	2021	2022	2023	2023	2030
Digitalisation of businesses					
SMEs with at least a basic level of digital intensity	**82%**	**NA**	**86%**	**58%**	**90%**
% SMEs	2021		2023	2023	2030
Data analytics	**NA**	**NA**	**41%**	**33%**	**-**
% enterprises			2023	2023	
Cloud	**66%**	**66%**	**73%**	**39%**	**-**
% enterprises	2021	2021	2023	2023	
Artificial intelligence	**16%**	**16%**	**15%**	**8%**	**-**
% enterprises	2021	2021	2023	2023	
AI or cloud or data analytics ([3])	**NA**	**NA**	**80%**	**55%**	**75%**
% enterprises			2023	2023	2030
Digitalisation of public services					
Digital public services for citizens	**90**	**92**	**91**	**79**	**100**
Score (0 to 100)	2021	2022	2023	2023	2030
Digital public services for businesses	**93**	**100**	**100**	**85**	**100**
Score (0 to 100)	2021	2022	2023	2023	2030
Access to e-health records	**NA**	**90**	**83**	**79**	**100**
Score (0 to 100)		2022	2023	2023	2030

(1) Målet på 20 miljoner EUR motsvarar cirka 10 % av den totala sysselsättningen.
(2) Indikatorn för täckning av fiber till fastigheter ingår separat eftersom utvärderingen också kommer att övervakas separat och beaktas vid tolkningen av data om täckning av nät med mycket hög kapacitet under det digitala årtiondet.

(3) Minst 75 % av företagen i EU använder, i linje med sin affärsverksamhet, en eller flera av följande typer av teknik: i) molntjänster, ii) stordata, iii) artificiell intelligens.

Källa: Indexet för digital ekonomi och digitalt samhälle.

I denna bilaga ges en allmän översikt över resultaten av Finlands forsknings- och innovationssystem, som är avgörande för att förverkliga den gröna och den digitala omställningen och för att säkerställa konkurrenskraft på lång sikt.

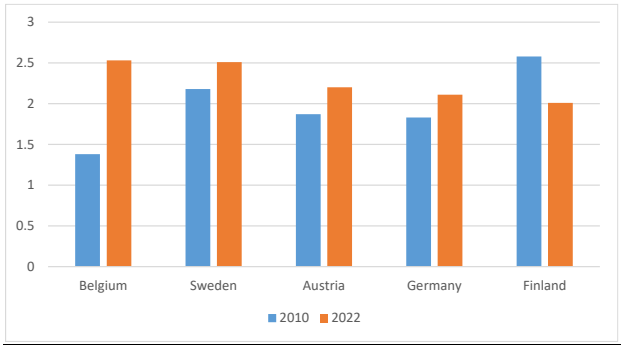
Finland är en innovationsledare. Enligt 2023 års upplaga av den europeiska resultattavlan för innovation ([99]) har Finlands innovationsresultat varit bland de tre bästa i EU, efter Danmark och Sverige. De indikatorer som enligt resultattavlan för 2023 utvecklades mest var affärsprocessinnovatörer och försäljning av innovativa produkter, medan indikatorer med en betydande minskning var livslångt lärande, offentlig-privata sampublikationer och formgivningsansökningar. I en jämförelse av olika regioner drivs de nationella höga innovationsresultaten av regionen Helsingfors-Nyland. Tre regioner har hög innovation och Åland har medelhög innovation.

Finlands FoU-intensitet uppgick till 2,95 % under 2022, vilket är en minskning från 2,99 % under 2021 och fortfarande långt från landets ambitiösa mål på 4 % av BNP senast 2030. Efter att ha sjunkit till 2,72 % av BNP 2016, på grund av en kraftig nedgång i företagens investeringar i FoU, började Finlands FoU-utgifter att återhämta sig från och med 2017. I slutet av 2022 antog parlamentet en lag som syftar till att öka de offentliga FoU-utgifterna för att nå 1,2 % av BNP senast 2030. De offentliga FoU-utgifterna ska matchas av företagsinvesteringar på 2,8 % av BNP. För att uppnå målet på 4 % har den regeringsutsedda parlamentariska arbetsgruppen för forskning, utveckling och innovation utarbetat en långsiktig plan för FoU-finansiering. Detta ledde till att lagen om statlig finansiering av forsknings- och utvecklingsverksamhet antogs i slutet av 2022, vilket förväntas leda till en ökning av den statliga FoU-budgeten från 2,4 miljarder EUR 2023 till 4,3 miljarder EUR 2030. De relevanta budgetanslagen kommer att öka stadigt varje år, vilket gör att ytterligare 280 miljoner EUR per år kan investeras i FoU mellan 2024 och 2030. Regeringen genomförde ökningen med 280 miljoner EUR i 2024 års budget.

([99]) Finns på https://ec.europa.eu/assets/rtd/eis/2023/ec_rtd_eis-country-profile-fi.pdf.

För att nå målet på 4 % krävs att företagen ökar sina FoU-investeringar. Finland ligger fortfarande efter vissa EU-länder när det gäller företagens FoU-utgifter (diagram A11.1). Företagens FoU-intensitet har ökat under de senaste åren och ligger över EU-genomsnittet (som 2022 uppgick till 1,48 %), men den har fortfarande inte nått tillbaka till 2010 års nivå (2,01 % under 2022 jämfört med 2,58 % under 2010).

Diagram A11.1: **Företagens utgifter för FoU i procent av BNP, 2010–2022**

Källa: Eurostat.

FoI-investeringar som planeras inom återhämtnings- och resiliensplanen och det sammanhållningspolitiska programmet ”Ett förnybart och kompetent Finland 2021–2027” förväntas främja företagens forsknings- och utvecklingsverksamhet. Business Finland, den största offentliga aktören när det gäller att stödja företag, som övervakas av Arbets- och ekonomiministeriets innovationsavdelning, tillhandahåller bland annat finansiering från faciliteten för återhämtning och resiliens på 100 miljoner EUR till vissa ledande företag som tar sig an viktiga ekonomiska och samhälleliga utmaningar. Dessa ”draglok” håller på att utveckla omfattande ekosystem genom att involvera ett stort antal små och medelstora företag. Det Wärtsilä-ledda ekosystemet för samarbete, som syftar till att utveckla balanserade lösningar för omställningen till förnybar energi, involverar exempelvis över 200 företag. Partnerna åtog sig att tillsammans investera 200 miljoner EUR i forskning fram till 2028. Såsom framhålls i OECD:s ekonomiska undersökning från 2022 är FoU-utgifterna koncentrerade till stora företag (om än i mindre utsträckning än i andra högpresterande länder som Sverige), och de små och medelstora företagens andel är särskilt liten inom tillämpad forskning. Ytterligare insatser för att diversifiera

Tabell A11.1: **Nyckelindikatorer för innovation**

Finland	2010	2015	2020	2021	2022	EU average (1)
Key indicators						
R&D intensity (GERD as % of GDP)	3.71	2.87	2.91	2.99	2.95	2.24
Public expenditure on R&D as % of GDP	1.1	0.94	0.94	0.91	0.93	0.73
Business enterprise expenditure on R&D (BERD) as % of GDP	2.58	1.91	1.95	2.05	2.01	1.48
Quality of the R&I system						
Scientific publications within the top 10% most cited publications worldwide as % of publications of the country	11.5	11.5	11.65			9.6
Patent Cooperation Treaty (PCT) patent applications per billion GDP (in PPS)	9.9	7.8	7.5			3.4
Academia-business cooperation						
Public-private scientific co-publications as % of total publications	13.1	12.7	12.1	12.5	11.9	7.6
Public expenditure on R&D financed by business enterprise as % of GDP	0.076	0.046	0.036	0.035		0.054
Human capital and skills availability						
New graduates in science & engineering per 1000 pop. aged 25-34	23.8	17.8	18.4	17.5		16.9
Public support for business enterprise expenditure on R&D (BERD)						
Total public sector support for BERD as % of GDP	0.07	0.08	0.089			0.204
R&D tax incentives: foregone revenues as % of GDP	0	0	0			0.104
Green innovation						
Share of environment-related patents in applications filed under PCT (%)	14.8	14.5	13.6			14.7
Finance for innovation and economic renewal						
Venture capital (market statistics) as % of GDP	0.062	0.058	0.0134	0.208	0.206	0.085
Employment share of high growth enterprises measured in employment (%)		14.31	15.63			12.51

1) EU-genomsnittet för det senaste tillgängliga året eller det år som har det största antalet landuppgifter.
Källa: Eurostat, OECD, gemensamma forskningscentrumet, Science-Metrix (Scopus-databasen och Europeiska patentverkets databas Patent Statistical database), Invest Europe.

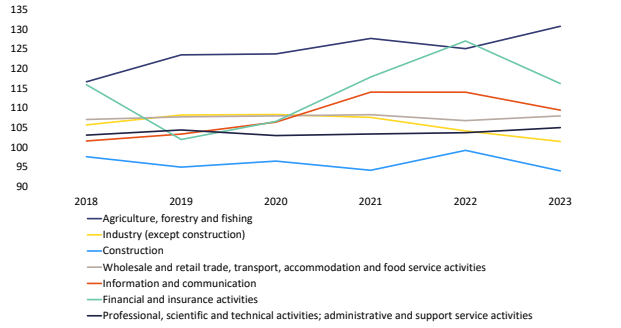
Finlands innovatörsbas skulle kunna hjälpa landet att frigöra sin fulla innovationspotential.

Företagsklimatet i Finland har traditionellt varit gott och landet kom på elfte plats i IMD:s (International Institute for Management Development) rankning av global konkurrenskraft 2023 ([100]). Detta var tre placeringar sämre än föregående år till följd av nedgångar i kategorierna för både statens och företagens effektivitet (där landet tappade två respektive fyra placeringar). Trots en viss försämring på grund av det allmänna ekonomiska klimatet fortsatte de finska små och medelstora företagen att dra nytta av gynnsamma finansieringsvillkor (enligt 2023 års undersökning om företagens tillgång till finansiering – Safe ([101])).

Produktiviteten har stagnerat till följd av en åldrande befolkning och allt färre personer i arbetsför ålder. Under mer än ett årtionde har den reala arbetsproduktiviteten genomgående legat under både EU-genomsnittet och genomsnittet för de regionala grannländerna. Den reala arbetsproduktiviteten uttryckt i BNP per anställd sjönk med 1,3 % under 2022, vilket var betydligt sämre än EU-genomsnittet (+1,4 %). För industrin minskade den reala arbetsproduktiviteten per person med 2,5 % under 2023, vilket återigen är sämre än EU:s resultat (–1,2 %). Tillväxten av den totala faktorproduktiviteten har fluktuerat omkring noll under de senaste åren (vilket är lägre än genomsnittet för både EU-27 och euroområdet). Den senaste tidens dåliga resultat förklaras bland annat av sektoriella skillnader (verksamhet inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik samt tillverkning har gått bra, medan det gått dåligt för byggsektorn och, i mindre utsträckning, för industrin och jordbruket – se diagram A12.1). Låga investeringar inom de områden som stöder produktivitetstillväxten (maskiner och utrustning, inklusive informations- och kommunikationsteknik och produkter som skyddas av immateriell äganderätt) håller tillbaka tillväxten.

Tillgången till råvaror samt till andra komponenter, halvfabrikat, tjänster eller utrustning var två viktiga hinder för finsk affärsverksamhet enligt EIB:s investeringsundersökning 2023 ([102]). I samma undersökning konstaterades att tillgången till kvalificerad arbetskraft är det största hindret för långsiktiga investeringar för finska företag (82 % nämner detta som ett hinder för att investera).

Diagram A12.1: **Produktivitet per sektor**

Källa: kommissionens beräkningar.

Finland fortsätter att vara en innovationsledare ([103]). FoU-intensiteten sjönk dock till 2,95 % under 2022 (2,99 % år 2021) och var långt från Finlands ambitiösa mål att 4 % av BNP ska investeras i FoU senast 2030. För att nå målet på 4 % krävs att företagen ökar sina FoU-investeringar, men Finland ligger efter vissa andra EU-medlemsstater på detta område, och FoU-utgifterna tenderar att komma från stora företag. De små och medelstora företagen spelar en särskilt liten roll inom tillämpad forskning.

Resultaten från 2022 års Pisaundersökning (särskilt den ökande andelen 15-åringar med otillräckliga grundläggande färdigheter) tyder på svagheter i utbildningssystemet. Andelen elever som underpresterar inom grundläggande färdigheter har stigit under det senaste årtiondet och andelen högpresterande elever har sjunkit. Resultaten är särskilt svaga för mindre gynnade elever och elever med invandrarbakgrund (se bilaga 15). Mot bakgrund av den demografiska situationen förefaller kvaliteten på Finlands framtida humankapital vara särskilt viktig för konkurrenskraften.

Finlands exportintensitet är låg för en mindre, öppen ekonomi, och handelsintegrationen med EU är bland de lägsta i EU. Finlands handelsintegration ligger långt under EU-genomsnittet, sett till importens och exportens andel av nationell BNP (23,4 % jämfört med EU-genomsnittet på 42,9 %). Enligt 2022 års index för digital ekonomi och digitalt

([100]) World Competitiveness Ranking – IMD.

([101]) Data och undersökningar – Safe (europa.eu)

([102]) *EIB Investment Survey: European Union overview*.

([103]) Se bilaga 11 om innovation för mer information.

samhälle rankas Finland först bland EU:s medlemsstater i fråga om företagens integrering av digital teknik. Enligt 2023 års index hade nästan 90 % av de finska små och medelstora företagen åtminstone en grundläggande nivå av digital intensitet (vilket är högt över EU-genomsnittet på 69 %). De små och medelstora företagens användning av digitala verktyg och tjänster (t.ex. e-handel) har fördubblats under de senaste åren. Enligt samma index bedriver en relativt liten andel av de finska små och medelstora företagen onlineförsäljning över gränserna (8 % jämfört med EU-genomsnittet på 9 %), trots att Finland är bland de ledande länderna när det gäller digitalisering inom företag. I förhållande till de nordiska grannländerna och EU är andelen små och medelstora företag i högkunskapsintensiva industrier låg i Finland (28 % jämfört med 47 % i Sverige och 31,7 % i Danmark 2021) ([104]). Bristen på arbetskraft riskerar att bli ett hinder för den fortsatta utvecklingen av IKT-sektorn. Bristen var som störst inom många kunskapsområden, som datorer, elektronik och matematik (se bilaga 14 för mer information).

Finlands industristrategi inriktas på de ambitiösa målen för den gröna omställningen till klimatneutralitet, och landet är ledande inom klimatteknikinnovation. Den nationella strategin ([105]) är inriktad på utveckling av modern teknik och moderna tjänster med potential för global spridning i syfte att maximera klimatfördelarna och främja Finlands ekonomiska konkurrenskraft. Tack vare kärnreaktorer och en stor inhemsk produktion av förnybar energi (fast biomassa från skogsbruket samt vatten- och vindkraft) har Finland ett lågt beroende av fossila bränslen. Ekonomins energiintensitet är dock fortfarande hög på grund av den stora sektorn för tung industri. Betydande utmaningar kvarstår för en industrisektor som fortfarande är beroende av importerade fossila bränslen för sin energiförsörjning (t.ex. för transport).

Finlands REPowerEU-kapitel innehåller en reform och tre investeringar för att stödja den rena omställningen av det finska energisystemet. Särskilt viktig är reformen av systemet för miljötillståndsförfaranden, som syftar till att inkludera en gemensam kontaktpunkt och en enda nationell myndighet som behandlar miljötillstånd, från inlämnande till beslut. Detta förväntas leda till ett betydligt effektivare tillståndsförfarande och kortare behandlingstid för tillståndsansökningar.

Resultattavlan för den inre marknaden visar att Finland lyckas väl med att införliva och tillämpa EU-lagstiftningen. Införlivandeunderskottet minskade 2023 till 0,4 % i slutet av året (EU-genomsnittet var 0,7 %). Under 2023 pågick elva överträdelseförfaranden (jämfört med EU-genomsnittet på 26) ([106]). Finland löste 80 % av Solvit-ärendena (fem) som huvudansvarigt centrum (något under EU-genomsnittet på 88,3 %).

Finland har kommit långt med genomförandet av de centrala komponenter som krävs för anslutning till det tekniska engångssystemet. Systemet kommer att möjliggöra automatiskt utbyte av bevis mellan gränsöverskridande myndigheter. Det är en del av förordningen om inrättande av en gemensam digital ingång, som förbättrar tillgången online till information, administrativa förfaranden och hjälptjänster inom EU. Detta gör det lättare för privatpersoner och företag att navigera på den inre marknaden. Arbetet med att slutföra ett nationellt eIDA-anmält e-id-system är avgörande för att finska medborgare ska kunna utnyttja systemet fullt ut om de flyttar utomlands (eftersom det skulle vara juridiska personer som erhåller ett eIDA-anmält e-id-system). Finland bör ta itu med hinder genom att exempelvis skapa en rättslig grund för gränsöverskridande utbyte. Behöriga myndigheter behöver introduceras för det tekniska engångssystemet för att systemet ska fungera smidigt och för att minska den administrativa bördan.

([104]) *Annual Report on European SMEs 2021/2022* – juni 2022, LE Europe (le-europe.eu).

([105]) EK PowerPoint Title, IBM Plex Sans Light 48pt (climate2035.fi)

([106]) Resultattavlan för den inre marknaden 2023.

Tabell A12.1: **Industrin och den inre marknaden**

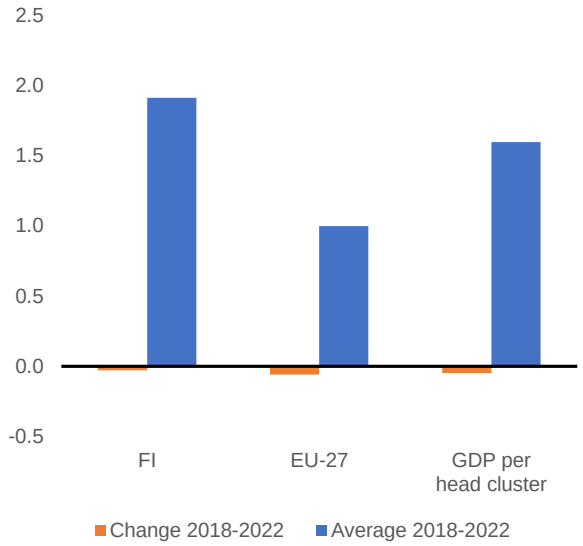
Finland							
POLICY AREA	**INDICATOR NAME**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**EU27 average***
HEADLINE INDICATORS							
Economic Structure	Net Private investment, level of private capital stock, net of depreciation, % GDP[1]	4	3.4	3.9	4.3	3.5	**3.8**
	Net Public investment, level of public capital stock, net of depreciation, % GDP[1]	0.8	1.2	0.6	0.6	0.4	**1.2**
Cost competitiveness	Real labour productivity per person in industry (% yoy)[2]	2.2	-0.1	1.8	-3.1	-2.5	**-1.24**
	Nominal unit labour cost in industry (% yoy)[2]	-1	-0.4	5.1	7.2	4.1	**9.83**
SINGLE MARKET							
Single Market integration	EU Trade integration, % (Average intra-EU imports + average intra EU exports)/GDP[2]	22.2	20.0	22.2	26.0	23.4	**42.9**
Compliance	Transposition deficit, % of all directives not transposed[3]	0.1	0.6	0.8	0.9	0.4	**0.7**
	Conformity deficit, % of all directives transposed incorrectly[3]	1.1	1.2	1.1	1.3	1	**1.1**
	SOLVIT, % resolution rate per country[3]	50.0	81.8	90.9	83.3	80.0	**88.3**
	Number of pending infringement proceedings[3]	8	12	15	11	11	**25.9**
Restrictions	EEA Services Trade Restrictiveness Index[4]	0.05	0.05	0.05	0.05	0.05	**0.05**
Public procurement	Single bids, % of total contractors[3]	15	14	14	14	15	**28.6**
	Direct Awards, %[3]	2	3	3	3	3	**8.1**
ECONOMIC STRUCTURE							
Shortages	Material Shortage (industry), firms facing constraints, %[5]	9.5	5.3	29.5	41.5	14.0	**17.2**
	Labour Shortage using survey data (industry), firms facing constraints, %[5]	16.9	9.0	16.1	24.4	16.8	**23.3**
	Vacancy rate, % of vacant posts to all available ones (vacant + occupied)[2]	2.475	2.0	2.9	3.2	2.3	**2.5**
Strategic dependencies	Concentration in selected raw materials, Import concentration index based on a basket of critical raw materials[6]	0.21	0.2	0.19	0.2	0.24	**0.22**
	Installed renewables electricity capacity, % of total electricity produced[2]	0.4	0.4	0.4	0.5		**50**
BUSINESS ENVIRONMENT - SMEs							
Investment obstacles	Impact of regulation on long-term investment, % of firms reporting business regulation as major obstacle[7]	11.5	7.5	9.9	9.0	5.0	**22.2**
Business demography	Bankruptcies, Index (2015=100)[2]	-	-	-	-	-	**105.6**
	Business registrations, Index (2015=100)[2]	-	-	-	-	-	**120.2**
Late payments	Payment gap - corporates B2B, difference in days between offered and actual payment[8]	-	17	13	10	14	**15**
	Payment gap - public sector, difference in days between offered and actual payment[8]	-	16	8	12	16	**16**
	Share of SMEs experiencing late payments in past 6 months, %[9]	48.2	45.2	43.5	42.1	45.6	**48.7**
Access to finance	EIF Access to finance index - Loan, Composite: SME external financing over last 6 months, index values between 0 and 1[10]	0.34	0.44	0.40	0.40	-	**0.49**
	EIF Access to finance index - Equity, Composite: VC/GDP, IPO/GDP, SMEs using equity, index values between 0 and 1[10]	0.31	0.32	0.37	0.34	-	**0.17**

Källa: (1) Ameco, (2) Eurostat, (3) resultattavlan för den inre marknaden, (4) OECD, (5) Comext och kommissionens beräkningar, (6) EIB:s investeringsenkät, (7) betalningsrapport från Intrum, (8) SAFE-undersökningen, (9) EIF:s index för små och medelstora företags tillgång till finansiering.

* Kommissionens egna beräkningar för genomsnittet för EU-27.

Finlands offentliga förvaltning är grundläggande för ekonomins konkurrenskraft. Framför allt skapar den förutsättningar för den gröna och den digitala omställningen och ett gynnsamt företagsklimat. Under det senaste årtiondet har den finska offentliga förvaltningen genomgående rankats bland de mest effektiva i EU, med en liten nedgång under de senaste åren (diagram A13.1). Regeringsprogrammet för 2023–2027 ([107]) syftar till att förbättra förvaltningen genom att uppdatera strategin för den offentliga förvaltningen och stärka hållbarheten i de offentliga finanserna. Detta utgör ett komplement till den finska återhämtnings- och resiliensplanen, som omfattar reformer och investeringar för att digitalisera den offentliga förvaltningen och offentliga tjänster. En åtgärd inom återhämtnings- och resiliensplanen håller på att vidtas för att inrätta en mekanism för mer systematiskt utbyte av uppgifter mellan den offentliga förvaltningen och offentliga företag.

Diagram A13.1: **Förvaltningens effektivitet**

Genomsnittligt värde under 2018–2022 och förändring under 2018–2022.
Stapeln för BNP per capita visar medelvärdet för indikatorn avseende förvaltningens effektivitet för den grupp EU-länder som tillhör samma kluster som Finland (EU-länderna rangordnas utifrån sin BNP per capita och grupperas i tre lika stora kluster).
Källa: globala indikatorer för samhällsstyrning.

Finland har en kompetent offentlig förvaltning. Andelen offentligt anställda med högre utbildning ligger fortfarande långt över EU-genomsnittet, liksom andelen offentligt anställda som deltar i vuxenutbildning. År 2023 offentliggjorde Finland slutrapporten för programmet för reformering av statens personalledning ([108]), som syftar till att göra den offentliga förvaltningen till en mer attraktiv arbetsgivare. Inom programmet ägnades särskild uppmärksamhet åt att utveckla kompetensen bland personalansvariga, och Finland kommer att införliva resultaten i sin politik på området. Vidare främjar programmet för verkningsfull offentlig upphandling offentliganställdas färdigheter i offentlig upphandling. Finland är ett av de främsta EU-länderna när det gäller en jämn könsfördelning i ledande befattningar inom den offentliga förvaltningen. Landet har dessutom den största andelen kvinnliga ministrar.

Finlands mognadsnivå inom e-förvaltning ligger över EU-genomsnittet (diagram A13.2). Landet har en god övergripande mognadsnivå inom e-förvaltning, digitala färdigheter och

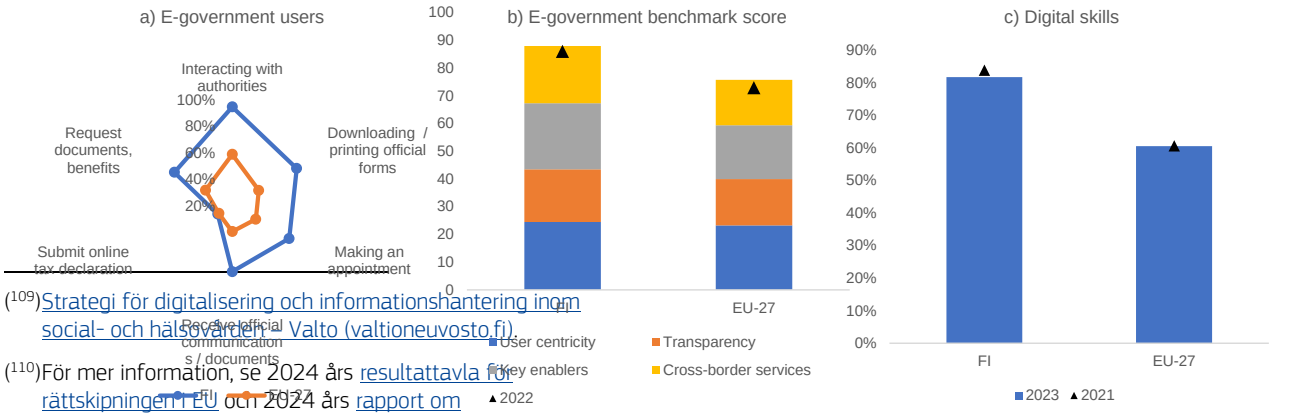
([107]) Statsrådet (2023), *Ett starkt och engagerat Finland: Regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering*, https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/165043/Regeringsprogrammet-f%c3%b6r-statsminister-Petteri-Orpos-regering-20062023_.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

([108]) Programmet för reformering av statens personalledning (vm.fi).

onlinekommunikation mellan myndigheter och allmänheten. Av de finska internetanvändarna använder 97 % e-förvaltningstjänster. När det gäller dessa tjänster har cybersäkerhet och riskhantering blivit allt viktigare. Arbetskraften inom offentliga tjänster i Finland är högkvalificerad. Finland har i enlighet med sin strategi för digitalisering och informationshantering inom social- och hälsovården ([109]) för avsikt att förbättra effektiviteten hos och styrningen av de digitala tjänsterna på detta område. Landet kommer att effektivisera transaktioner som rör olika livshändelser och utveckla sömlösa servicevägar (den digitala kompassen).

Rättssystemet är överlag effektivt ([110]). Det har ett genomsnittligt resultat i fråga om den beräknade tiden för att lösa civilrättsliga och handelsrättsliga tvistemål, som fortsätter att öka (327 dagar i första instans 2022 jämfört med 305 dagar 2021). Uppklarandegraden för att lösa förvaltningsmål i första instans har ökat från 102 % till 104 %. Rättssystemet håller på det hela taget hög kvalitet, och digitaliseringsnivån är avancerad. Processuella regler som möjliggör digitala verktyg finns till stor del på plats. Dessa verktyg används i stor utsträckning i domstolar och inbegriper ett elektroniskt ärendehanteringssystem, teknik för distanskommunikation och en miljö för säkert distansarbete för domare och personal. Det finns fortfarande särskilda utmaningar när det gäller att inleda och följa förfaranden i civilrättsliga och handelsrättsliga mål på nätet och när det gäller tilldelningen av elektroniska mål. Beträffande rättsväsendets oberoende har inga systematiska brister rapporterats.

Diagram A13.2: **a) Användning av myndigheters webbplatser eller appar (till vänster), b) mognadsnivå inom e-förvaltning (mitten), c) andelen personer med åtminstone grundläggande digitala färdigheter (till höger)**

([109]) Strategi för digitalisering och informationshantering inom social- och hälsovården – Valto (valtioneuvosto.fi).

([110]) För mer information, se 2024 års resultattavla för rättskipningen i EU och 2024 års rapport om rättsstatsprincipen (inte offentliggjord än).

(1) Uppgifter för 2023. Indikatorerna a och c: andelen personer som använde internet under det senaste året.

Källa: Eurostat och benchmarkingrapport om e-förvaltning.

Tabell A13.1: **Indikatorer för offentlig förvaltning**

FI	Indicator ([1])	2019	2020	2021	2022	2023	EU-27([2])
E-government and open government data							
1	Share of internet users within the last year that used a public authority website or app	n/a	n/a	n/a	97.0	97.6	75.0
2	E-government benchmark overall score ([3])	n/a	84.7	84.5	86.0	88.0	75.8
3	Open data and portal maturity index	0.8	0.9	0.9	0.8	0.8	0.8
Educational attainment level, adult learning, gender parity and ageing							
4	Share of public administration employees with higher education (levels 5-8, %)	72.3	75.0	71.1 (b)	68.8	70.4	52.9
5	Participation rate of public administration employees in adult learning (%)	41.7	40.2	44.8 (b)	33.6	32.0	17.9
6	Gender parity in senior civil service positions ([4])	2.4	11.0	12.6	4.6	8.4	9.2
7	Ratio of 25-49 to 50-64 year olds in NACE sector O	1.4	1.5	1.6 (b)	1.7	1.6	1.5
Public financial management							
8	Medium-term budgetary framework index	0.8	0.8	0.8	0.8	n/a	0.7
9	Strength of fiscal rules index	1.1	1.2	1.2	1.2	n/a	1.4
Evidence-based policy making							
10	Regulatory governance	n/a	n/a	1.50	n/a	n/a	1.7

(1) Höga värden anger goda resultat, med undantag för indikator nr 6. (2) Värde för 2023. Om det inte är tillgängligt visas det senaste tillgängliga värdet. (3) Mäter användarcentreringen (inklusive för gränsöverskridande tjänster) och insynen i de digitala offentliga tjänsterna samt förekomsten av viktiga förutsättningar för tillhandahållandet av dessa tjänster. (4) Beräknat som det absoluta värdet av skillnaden mellan andelen män och kvinnor i högre befattningar inom den offentliga förvaltningen.
Markeringar: (b) avbrott i tidsserier; (d) definitionen skiljer sig åt; (u) låg tillförlitlighet.
Källa: Enskilda personers e-förvaltningsaktiviteter via webbplatser, Eurostat (1), benchmarkingrapport om e-förvaltning (2), framstegsrapport om öppna data (3), arbetskraftsundersökning, Eurostat (4, 5, 7), Europeiska jämställdhetsinstitutet (6), databas för finanspolitisk styrning (8, 9), OECD:s indikatorer för regleringspolitik och styrning (10).

BILAGA 14: UTMANINGAR I FRÅGA OM SYSSELSÄTTNING, KOMPETENS OCH SOCIALPOLITIK MOT BAKGRUND AV DEN EUROPEISKA PELAREN FÖR SOCIALA RÄTTIGHETER

Den europeiska pelaren för sociala rättigheter fungerar som en kompass för den uppåtgående konvergensen mot bättre arbets- och levnadsförhållanden i EU. I denna bilaga ges en översikt över Finlands framsteg i genomförandet av pelarens 20 principer och av EU:s överordnade och nationella mål för 2030 när det gäller sysselsättning, kompetens och fattigdomsminskning.

Tabell A14.1: **Den sociala resultattavlan för Finland**

Policy area	Headline indicator	
Equal opportunities and access to the labour market	Adult participation in learning (during the last 12 months, excl. guided on the job training, % of the population aged 25-64, 2022)	51.8
	Early leavers from education and training (% of the population aged 18-24, 2023)	9.6
	Share of individuals who have basic or above basic overall digital skills (% of the population aged 16-74, 2023)	82.0
	Young people not in employment, education or training (% of the population aged 15-29, 2023)	9.2
	Gender employment gap (percentage points, population aged 20-64, 2023)	0.2
	Income quintile ratio (S80/S20, 2022)	3.8
Dynamic labour markets and fair working conditions	Employment rate (% of the population aged 20-64, 2023)	78.2
	Unemployment rate (% of the active population aged 15-74, 2023)	7.2
	Long term unemployment (% of the active population aged 15-74, 2023)	1.6
	Gross disposable household income (GDHI) per capita growth (index, 2008=100, 2022)	108.0
Social protection and inclusion	At risk of poverty or social exclusion (AROPE) rate (% of the total population, 2022)	16.3
	At risk of poverty or social exclusion (AROPE) rate for children (% of the population aged 0-17, 2022)	14.9
	Impact of social transfers (other than pensions) on poverty reduction (% reduction of AROP, 2022)	49.8
	Disability employment gap (percentage points, population aged 20-64, 2022)	19
	Housing cost overburden (% of the total population, 2022)	5.4
	Children aged less than 3 years in formal childcare (% of the under 3-years-old population, 2022)	40
	Self-reported unmet need for medical care (% of the population aged 16+, 2022)	6.5

Critical situation | To watch | Weak but improving | Good but to monitor | On average | Better than average | Best performers

Uppdaterad den 25 april 2024. Medlemsstaterna kategoriseras på grundval av den sociala resultattavlan enligt en metod som överenskommits med sysselsättningskommittén och kommittén för socialt skydd. Se bilagan till den gemensamma sysselsättningsrapporten för 2024 för mer information om metoden.
Källa: Eurostat.

Arbetsmarknadsutvecklingen saktade ned under första halvåret 2023, främst på grund av nedgången i byggsektorn. Trots de försvagade ekonomiska förhållandena är sysselsättningen i Finland fortfarande hög och uppgick till 78,2 % under 2023. Arbetslösheten är dock 7,2 % (EU: 6,1 %). Andelen unga som varken arbetar eller studerar var 9,2 % under 2023, vilket är lägre än EU-genomsnittet på 11,2 %. Andelen unga med högst grundskoleutbildning ligger nära EU-genomsnittet (9,6 % jämfört med 9,5), men siffrorna varierar avsevärt beroende på geografiskt område och kön (se bilaga 15). Löneskillnaderna mellan kvinnor och män ligger fortfarande långt över EU-genomsnittet (15,5 % jämfört med 12,7 % under 2022) och har inte förändrats nämnvärt under de senaste åren. De främsta bakomliggande orsakerna varierar från könssegregering på arbetsmarknaden till familjepolitik ([111]). Fördelningen av omsorgsarbetet inom hushållet, som fortfarande är ojämlik jämfört med andra nordiska länder, är också en bidragande faktor ([112]).

Bristen på arbetskraft och kompetensglappet är fortfarande akut inom social- och hälsovården. Totalt sett minskade antalet lediga platser inom alla sektorer under det senaste året, och vakansgraden uppgick till 1,8 % (EU: 2,5 %) under fjärde kvartalet 2023. Finland saknar framför allt personal i yrken med medelinkomst (med en timlön på mindre än 16 EUR) ([113]). Det rör sig bland annat om runt 6 000 förskollärare och 2 480 specialpedagoger, främst i Helsingforsområdet ([114]). Bristen på arbetskraft är fortsatt mest akut inom social- och hälsovården. De regionala skillnaderna är stora och vakansgraden varierar från 1,9 % i Södra Karelen till 6,7 % i Österbotten ([115]). Finland har färre yrkesverksamma läkare per capita än EU-genomsnittet, och bristen på sjuksköterskor har ökat dramatiskt under de senaste åren (se bilaga 16). Arbetskraften minskar även på grund av den åldrande befolkningen och utvandringen av

([111]) Social- och hälsovårdsministeriet, 2023. Helhetsbedömning av likalönsprogrammet och regeringens åtgärder för lika lön 2020–2023. Social- och hälsovårdsministeriet promemorior och rapporter.

([112]) Inklusive i en nordisk jämförelse, se SAAGE:s landsrapport om Finland 2023.

([113]) *En rapport om arbetskraft, brist på arbetskraft och matchningsproblem 2022 sammanfattar resultaten av färdplansprojektet för tillgång på arbetskraft (valtioneuvosto.fi)*.

([114]) https://www.keva.fi/sv/nyheter-och-artiklar/kommunernas-arbetskraftsprognos-bristen-pa-sjukskotare-fordubblades-pa-tva-ar/, Utbildningsöversikten 2023.

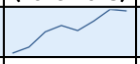
([115]) Tillgång till arbetskraft (Arbets- och näringsministeriets databas).

arbetskraft. Tillsammans med de demografiska utmaningarna undergräver även bristen på arbetskraft och kompetens Finlands potential att öka sin ekonomiska konkurrenskraft.

Att få in underrepresenterade grupper på arbetsmarknaden och locka till sig kvalificerade arbetstagare från länder utanför EU skulle gynna Finlands arbetsmarknad. Skillnaden i sysselsättningsgrad mellan inrikes och utrikes födda personer i åldrarna 20–64 var 12,9 procentenheter 2023. Den finska återhämtnings- och resiliensplanen främjar anställning av medborgare från länder utanför EU och personer från utsatta grupper. Reformen för att förenkla förfarandena vid arbets- och utbildningsbaserad invandring (2024) förväntas underlätta för studerande från länder utanför EU att få arbete och leda till ökad invandring av kvalificerad arbetskraft. En omfattande reform av den offentliga arbetsförmedlingen pågår också i syfte att effektivisera dess tjänster. Den 1 januari 2025 kommer arbets- och näringstjänsterna att överföras till kommunerna. Europeiska socialfonden+ (ESF+) kommer att hjälpa arbetslösa och andra personer utanför arbetskraften genom att till exempel effektivisera arbetslöshetstjänsterna och stimulera samarbete med företag. Dessa åtgärder förväntas stödja framstegen mot det nationella sysselsättningsmålet på 80 % senast 2030.

Finland uppvisar goda resultat inom vuxenutbildning. Vuxnas deltagande i lärande under de senaste tolv månaderna uppgick 2022 till 51,8 % (en ökning med 0,4 procentenheter från 2016), vilket är 12,3 procentenheter över EU-genomsnittet. Andelen personer med högre utbildning i åldern 25–34 minskade från 40,7 % under 2022 till 39,2 % under 2023 och ligger under EU-genomsnittet (43,1 %) (se bilaga 15). Regeringen har anslagit cirka 10 miljoner EUR mer per år fram till 2028 för yrkesutbildning och gymnasieutbildning. Vuxenutbildningsstödet kommer dock att avskaffas, vilket kan inverka negativt på vuxnas deltagande i lärande ([116]). ESF+ kommer att bevilja cirka 182 miljoner EUR till stöd för omskolning, kompetensutveckling och vuxenutbildning i Finland under 2021–2027. Återhämtnings- och resiliensplanen kommer att bidra till dessa mål genom reformer och investeringar för kontinuerligt lärande och genom införandet av åtgärder för att öka antalet högskoleplatser, vilket sammantaget kommer att bidra till att uppnå det nationella målet på att minst 60 % av alla vuxna ska delta i utbildning varje år senast 2030.

Tabell A14.2: **Översikt över målen för sysselsättning, kompetens och fattigdomsminskning 2030 i Finland**

Indicators	Latest data	Trend (2016-2023)	2030 target	EU target
Employment (%)	78.2 (2023)		80	78
Adult learning[1] (%)	51.8 (2022)		60	60
Poverty reduction[2] (thousands)	78 (2023)		-100	-15,000

(1) Undersökningen om vuxenutbildning, andelen vuxna som deltagit i lärande under de senaste tolv månaderna, särskilda utdrag med undantag för handledd utbildning på arbetsplatsen.
(2) Förändring av antalet personer som löper risk för fattigdom eller social utestängning, referensår 2019.
Källa: Eurostat, GD Sysselsättning, socialpolitik och inkludering.

Fattigdomsnivån är fortfarande låg, även om den visar en uppåtgående trend som kan försämras ytterligare av de planerade nedskärningarna i den sociala tryggheten. Andelen personer som löper risk för fattigdom eller social utestängning ökade från 14,2 % under 2021 till 16,3 % under 2022, vilket fortfarande är långt under EU-genomsnittet på 21,6 %. Likaså ökade andelen barn som löper risk för fattigdom eller social utestängning från 13,2 % till 14,9 % under samma period (EU: 24,7 %). De planerade nedskärningarna i den sociala tryggheten ([117]) kan ha en negativ inverkan på låginkomsthushåll och väntas leda till ökad fattigdom, främst bland unga vuxna, ensamstående föräldrar och vuxna i arbetsför ålder som bor ensamma, i samband med att 3 % av befolkningen förlorar mer än 10 % av sin inkomst ([118]). Investeringar från ESF+ stöder minskad barnfattigdom, reformen av

([116])Se *Ett starkt och engagerat Finland: Regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering 20.6.2023* (valtioneuvosto.fi).

([117])Ändringar planeras bland annat av bostadsbidraget och de inkomstrelaterade arbetslöshetsförmånerna. Se *Ett starkt och engagerat Finland: Regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering 20.6.2023* (valtioneuvosto.fi).

([118])Bedömning av de samverkande konsekvenserna av ändringarna i den sociala tryggheten 2024 – Social- och hälsovårdsministeriet, Helsingfors 2023.

barnskyddsmyndigheterna och åtgärder för aktiv inkludering. Detta kommer att hjälpa Finland att uppnå sitt nationella mål om att senast 2030 minska antalet personer som löper risk för fattigdom eller social utestängning med 100 000, varav minst en tredjedel ska vara barn. Ytterligare insatser krävs emellertid fortfarande. Genomförandet av den europeiska barngarantin pågår och beskrivs i den finska lägesrapporten.

Tillgången till hälso- och sjukvårdstjänster kvarstår som en stor utmaning. Tillhandahållandet av primär- och specialistvård för äldre är fortfarande ett särskilt stort problem. En fortsatt hög andel människor uppger att deras medicinska behov inte har tillgodosetts. Det rörde sig om 6,5 % av befolkningen 2022, vilket är långt över EU-genomsnittet på 2,2 %. Väntetiderna inom primär- och specialistvården är långa, särskilt på grund av bristen på vårdpersonal ([119]) (se bilaga 16). Finland genomför en omfattande social- och hälsovårdsreform som syftar till att förbättra tillgången till och kvaliteten på grundläggande offentliga hälso- och sjukvårdstjänster. Reformen stöds i återhämtnings- och resiliensplanen. De nya regionala välfärdsområdena har ännu inte uppnått alla sina mål inom reformen.

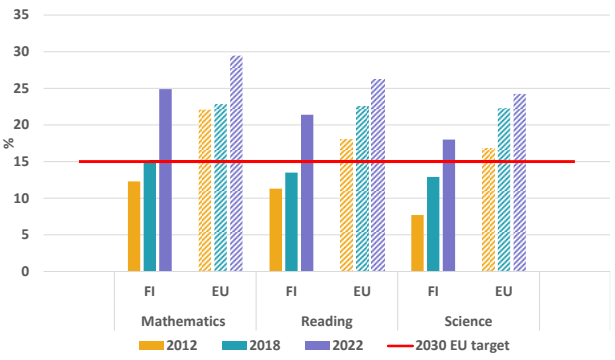
([119]) *Ordnande av social- och hälsovård i Finland: Riksomfattande expertutvärdering, våren 2023* (julkari.fi).

I denna bilaga beskrivs de viktigaste utmaningarna för Finlands utbildningssystem enligt utbildningsöversikten 2023 och OECD:s program för internationell utvärdering av elevprestationer (Pisa) 2022.

Andelen elever som underpresterar inom grundläggande färdigheter har stigit markant under det senaste årtiondet, samtidigt som andelen högpresterande elever sjunker. Av Pisa 2022 ([120]) framgick att andelen 15-åriga elever som underpresterar har ökat betydligt sedan 2012 – med 12,6 procentenheter i matematik (7,3 procentenheter i EU), 10,1 procentenheter i läsförståelse (8,2 procentenheter i EU) och 10,6 procentenheter i naturvetenskap (7,4 procentenheter i EU). Detta är en av de mest anmärkningsvärda förändringarna i EU. Under 2018 låg andelen 15-åringar som underpresterade enligt Pisa fortfarande under EU:s mål på 15 % i alla tre ämnen, men nu har de alla överskridits. Trots detta ligger nivåerna fortfarande under EU-genomsnittet. På samma sätt har andelen högpresterande elever minskat i alla tre ämnen sedan 2012, även om de fortfarande hamnar över EU-genomsnittet. Ytterligare forskning behövs för att fastställa de viktigaste drivkrafterna bakom de försämrade resultaten. Studier visar att pandemin påverkade välbefinnandet, stödbehovet, den sociala kompetensen och studiemotivationen. Samtidigt var onlineundervisningen särskilt utmanande för talare av minoritetsspråk och elever som saknar tillräckligt föräldrastöd i sina studier. Regeringen planerar att förbättra de grundläggande färdigheterna, särskilt på låg- och mellanstadiet. För att nå detta mål kommer man 2025 att utöka minimiantalet obligatoriska lektionstimmar för läsning, skrivning och räkning på låg- och mellanstadiet. Läroplanen kommer inte att utvidgas med denna reform, i vilken regeringen kommer att investera 200 miljoner EUR.

Underprestationerna har ökat i alla socioekonomiska grupper, men ökningen har varit mer uttalad för mindre gynnade elever. Under 2022 underpresterade 38,7 % av de mindre gynnade eleverna i matematik, jämfört med 24,5 % år 2018 och 19,9 % år 2012. Även om detta är en betydande ökning är den finska socioekonomiska klyftan fortfarande en av de minsta i EU (28,1 procentenheter jämfört med 37,2 procentenheter på EU-nivå). Samtidigt har underprestationerna även blivit vanligare bland de mest socioekonomiskt gynnade eleverna, med en andel på 10,7 % år 2022 (10,9 % i EU) i matematik, vilket är en ökning med 6,1 procentenheter jämfört med Pisa 2012.

Diagram A15.1: **Andelen elever som underpresterar per ämne, Pisa 2012, 2018 och 2022**

Källa: OECD (2023).

Även utrikes födda elever löper en betydligt större risk att underprestera i grundläggande färdigheter. I Finland, liksom i de flesta andra EU-länder, uppvisar utrikes födda elever sämre resultat än de inrikes födda eleverna. Andelen utrikes födda elever som underpresterade 2022 uppgick till 57,2 %, vilket innebar en skillnad på 35,2 procentenheter jämfört med inrikes födda elever utan invandrarbakgrund. Detta är en av de största klyftorna i EU, som också har betydande skillnader – på 21,2 procentenheter – för inrikes födda elever med föräldrar födda utomlands. Effekterna av invandrarbakgrund är bland de starkaste i EU, med en klyfta på 29 poäng efter att ha tagit hänsyn till socioekonomisk bakgrund och vilket språk som talas hemma. Dessutom har andelen utrikes födda unga med högst grundskoleutbildningen blivit större (16,3 % under 2021 jämfört med 13,4 % under 2022), medan motsvarande andel bland inrikes födda förblev stabil (7,6 % jämfört med 7,7 %) ([121]).

Läraryrket fortsätter att vara attraktivt i Finland, men bristen påverkar flera områden. Inom EU är finska lärare de som känner sig mest värdesatta av samhället. De är mycket nöjda med sitt arbete och bara ett fåtal av dem överväger att lämna läraryrket. Trots detta minskade antalet

([120])OECD (2023), *PISA 2022 Results (Volume I): The State of Learning and Equity in Education*.

([121])Eurostat: edat_lfse_02.

Tabell A15.1: **Mål på EU-nivå och andra kontextuella indikatorer inom den strategiska ramen för det europeiska utbildningsområdet**

				2012		2018		2023	
Indicator			Target	Finland	EU-27	Finland	EU-27	Finland	EU-27
[1]Participation in early childhood education (age 3+)			96%	80.0% 2013	91.8% 2013	86.4%	92.2%	90.6% 2021	92.5% 2021,d
[2]Low-achieving 15-year-olds in:		Reading	< 15%	11.3%	18.0%	13.5%	22.5%	21.4% 2022	26.2% 2022
		Mathematics	< 15%	12.3%	22.1%	15.0%	22.9%	24.9% 2022	29.5% 2022
		Science	< 15%	7.7%	16.8%	12.9%	22.3%	18.0% 2022	24.2% 2022
Early leavers from education and training (age 18-24)	[3]Total		< 9 %	8.9%	12.6%	8.3%	10.5%	9.6%	9.5%
	[3] By gender	Men		9.8%	14.5%	9.2%	12.1%	11.9%	11.3%
		Women		8.1%	10.6%	7.4%	8.7%	7.3%	7.7%
	[4] By degree of urbanisation	Cities		7.3% b	11.2%	6.7%	9.4%	6.2%	8.6%
		Rural areas		10.1% b	14.0%	10.4%	11.0%	15.1%	9.9%
	[5] By country of birth	Native		8.7%	11.3%	8.1%	9.2%	9.3%	8.2%
		EU-born		: u	26.2%	: u	22.4%	: u	21.0%
		Non EU-born		: u	30.1%	13.4% u	23.0%	: u	21.6%
[6]Socio-economic gap (percentage points)				15.4	:	18.5	29.5	28.1 2022	37.2 2022
[7]Exposure of VET graduates to work-based learning			≥ 60% (2025)	:	:	:	:	76.7%	64.5%
Tertiary educational attainment (age 25-34)	[8]Total		45%	39.7%	34.1%	40.3%	38.7%	39.2%	43.1%
	[8] By gender	Men		30.8%	29.1%	32.6%	33.3%	32.7%	37.6%
		Women		49.2%	39.2%	48.5%	44.2%	46.1%	48.8%
	[9] By degree of urbanisation	Cities		48.3% b	43.5%	49.3%	49.0%	46.0%	53.3%
		Rural areas		29.2% b	24.8%	27.0%	27.7%	28.4%	31.7%
	[10] By country of birth	Native		40.6%	35.4%	42.2%	39.7%	41.6%	44.2%
		EU-born		34.1%	29.3%	23.5%	36.7%	25.7% u	40.2%
		Non EU-born		27.3%	24.2%	22.7%	31.0%	26.3%	37.1%
[11]Participation in adult learning (age 25-64)			≥ 47% (2025)	:	:	51.4% 2016	37.4% 2016	51.8% 2022	39.5% 2022
[12]Share of school teachers (ISCED 1-3) who are 55 years or over				20.6% 2013	22.7% 2013	21.4%	23.8%	23.6% 2021	24.5% 2021

Anmärkning: b = avbrott i tidsserier, d = definitionen skiljer sig åt, e = uppskattning, p = preliminär, u = låg tillförlitlighet. = uppgift saknas.
Källa: 1,3,4,5,7,8,9,10,12 = Eurostat; 11 = Eurostat, vuxenutbildningsundersökningen; 2,6 = OECD, Pisa.

personer som sökte till lärarutbildningen som förstahandsval mellan 2015 och 2022 (från 4 675 till 3 280). Under 2021 var andelen studerande som var inskrivna på en lärarutbildning på högskolenivå omkring 5,4 % av det totala antalet studerande, vilket är lägre än EU-genomsnittet på 7,4 %. Det finns även regionala skillnader i tillgången till specialpedagoger och det råder brist på lärare i finska och svenska som andraspråk samt samisktalande lärare på alla utbildningsnivåer.

Finland strävar efter att öka deltagandet i förskoleverksamhet och barnomsorg bland låginkomsthushåll. Deltagandet i förskoleverksamhet och barnomsorg har ökat till 90,6 % för barn i åldrarna 3 år till skolpliktig ålder (2021) och 40 % för barn under 3 år (2022). Dessa nivåer ligger fortfarande under EU-målet på 96 % ([122]) och Barcelonamålet på 45 %. För att främja deltagandet i förskoleverksamhet och barnomsorg, särskilt bland låginkomsthushåll, sänkte regeringen avgifterna så att omkring 30 000 familjer kommer att ha rätt till avgiftsfri förskoleplats. Även om förskoleverksamheten och barnomsorgen i allmänhet är av hög kvalitet saknas det förskollärare, särskilt i Helsingforsområdet ([123]). För att komma till rätta med bristen kommer de tillgängliga studieplatserna inom förskoleverksamhet och barnomsorg att utökas under 2024–2025.

Andelen personer med högre utbildning har stagnerat sedan flera år tillbaka. År 2023 uppgick andelen personer med högre utbildning till 39,2 % (1,5 procentenheter mindre än 2022), vilket är under EU-genomsnittet på 43,1 % ([124]) och EU-målet på 45 %. Andelen har legat på en relativt stabil nivå omkring 40 % under de senaste tio åren. De regionala skillnaderna i andelen personer med högre utbildning är fortfarande betydande (från 34,6 % till 44,7 %) ([125]). Skillnaden beroende på födelseland är också stor (26,1 % bland utrikes födda jämfört med 41,6 %

([122])Eurostat: educ_uoe_enra21.

([123])https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/165043

([124])Eurostat: edat_lfse_03.

([125])Eurostat: edat_lfse_04.

bland inrikes födda) ([126]). Andelen kvinnor med högre utbildning var fortfarande större än andelen män 2023 (46,1 % jämfört med 32,7 %), vilket är en större klyfta än EU-genomsnittet (11,2 procentenheter).

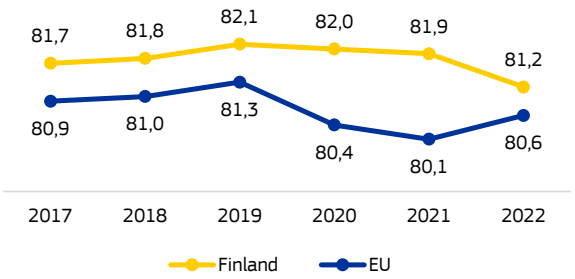
Antalet internationella högskolestuderande som flyttar till Finland ökade avsevärt 2022. I slutet av oktober 2022 hade fler än 7 000 nya studerande från länder utanför EU beviljats uppehållstillstånd. Antalet studiebaserade uppehållstillstånd ökade med 45 % jämfört med 2021.

([126])Eurostat: edat_lfs_9912.

En frisk befolkning och ett effektivt, tillgängligt och resilient hälso- och sjukvårdssystem är förutsättningar för en hållbar ekonomi och ett hållbart samhälle. I denna bilaga ges en översikt över befolkningens hälsa och hälso- och sjukvårdssystemet i Finland.

Den förväntade livslängden i Finland är högre än i EU i genomsnitt. Den uppåtgående trenden avbröts 2020 på grund av covid-19-pandemin. Under pandemins första två år sjönk den förväntade livslängden endast en aning, för att därefter följas av en betydande nedgång 2022 (0,7 år lägre än 2021) i och med att dödligheten från covid-19 ökade markant ([127]). År 2021 var de främsta dödsorsakerna cirkulationsorganens sjukdomar (hjärt–kärlsjukdomar) följt av cancer och Alzheimers sjukdom samt andra former av demens. Den åtgärdbara dödligheten i Finland är låg, vilket visar att hälsovårdssystemet generellt sett är effektivt.

Diagram A16.1: **Förväntad livslängd, år**

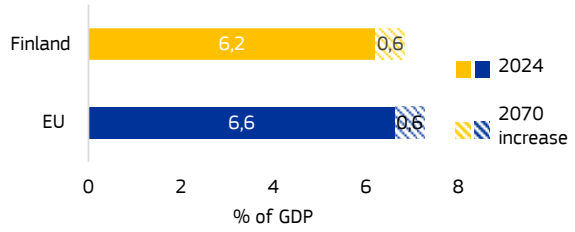

Källa: Eurostat.

Hälso- och sjukvårdsutgifterna i Finland är något lägre än EU-genomsnittet, och 79,3 % av utgifterna finansierades offentligt år 2021. Den största delen av de nuvarande hälso- och sjukvårdsutgifterna går till öppenvården. De andra stora utgiftskategorierna är den slutna vården, följt av långvarig vård och omsorg samt läkemedel och medicintekniska produkter. År 2021 ökade de totala utgifterna för hälso- och sjukvård till 10,1 % av BNP, från 9,6 % år 2020. Preliminära uppgifter (från OECD) tyder på att de totala hälso- och sjukvårdsutgifterna minskade till 10,0 % av BNP 2022. Baserat på den finska befolkningens ålderspyramid beräknas de offentliga hälso- och sjukvårdsutgifterna öka med 0,6 procentenheter av BNP fram till 2070, samma som för EU totalt sett (se diagram 16.2 och bilaga 21).

År 2021 uppgick utgifterna för förebyggande åtgärder i Finland till 8,3 % av de totala utgifterna för hälso- och sjukvård, jämfört med 6,0 % för EU som helhet. Mellan 2019 och 2021 mer än fördubblades utgifterna för förebyggande hälsovård i Finland, i enlighet med trenden i hela EU. Proportionellt sett var ökningen av budgetandelarna för förebyggande åtgärder i EU som störst inom programmen för krisinsatser, sjukdomsupptäckt och immunisering. Den främsta orsaken till att utgifterna för förebyggande hälsovård i Finland markant gick upp under 2021 var den kraftiga ökningen av utgifterna för program för sjukdomsupptäckt.

Diagram A16.2: **Förväntad ökning av offentliga utgifter för hälso- och sjukvård 2024–2070**

Grundscenario.
Källa: Europeiska kommissionen/kommittén för ekonomisk politik (2024).

Finland står inför brist på och en ojämn fördelning av vårdpersonal. Sysselsättningen inom hälso- och sjukvården sjönk med 5 % mellan första kvartalet 2020 och andra kvartalet 2023 (medan den ökade med i genomsnitt 9 % i EU). Det genomsnittliga antalet läkare per 1 000 invånare är lägre än EU-genomsnittet (3,6 jämfört med 4,1 under 2021). Antalet sjuksköterskor per 1 000 invånare är däremot mycket högre än EU-genomsnittet (18,9 jämfört med 7,9 under 2021), men det växande vårdbehovet har lett till en allt större brist på sjuksköterskor under de senaste åren. Samtidigt har sjuksköterskornas roll utökats till att omfatta i) rådgivning till patienter med akuta och kroniska hälsotillstånd, ii) förskrivning och vårdsamordning inom primärvården, iii) öppenvård, och iv) avancerade uppgifter i operationssalar. Enligt social- och

([127])På grundval av uppgifter som medlemsstaterna lämnar direkt till Europeiska centrumet för förebyggande och kontroll av sjukdomar inom ramen för det europeiska övervakningssystemet.

Tabell A16.1: **Nyckelindikatorer för hälsa**

	2018	2019	2020	2021	2022	EU average (latest year)
Treatable mortality per 100 000 population (mortality avoidable through optimal quality healthcare)	71,1	69,1	71,3	69,8	NA	93.3 (2021)
Cancer mortality per 100 000 population	212,8	214,5	211,4	209,9	NA	235.4 (2021)
Current expenditure on health, % GDP	9,0	9,2	9,6	10,1	NA	10.9 (2021)
Public share of health expenditure, % of current health expenditure	77,0	77,9	79,1	79,3	NA	81.1 (2021)
Spending on prevention, % of current health expenditure	4,1	4,0	5,6	8,3	NA	6.0 (2021)
Available hospital beds per 100 000 population	361	335	283	NA	NA	525 (2021)
Doctors per 1 000 population	3,5	3.6*	3.6*	3.6*	NA	4.1 (2021)*
Nurses per 1 000 population	18.7**	18.5**	18.9**	18.9**	NA	7.9 (2021)
Total consumption of antibacterials for systemic use, daily defined dose per 1 000 inhabitants per day ***	15,4	14,7	11,9	11,3	12,5	19.4 (2022)

Anmärkning: EU-genomsnittet viktas för alla indikatorer, med undantag för läkare och sjuksköterskor per 1 000 invånare, för vilka EU:s enkla genomsnitt används. Uppgifterna om läkartäthet avser praktiserande läkare i alla länder utom Grekland, Portugal (legitimerade) och Slovakien (yrkesverksamma). Uppgifterna om sjuksköterskетäthet avser praktiserande sjuksköterskor i alla länder utom Irland, Frankrike, Portugal, Slovakien (yrkes) och Grekland (endast sjuksköterskor som arbetar på sjukhus).
Källa: Eurostats databas, utom *OECD, **gemensamt frågeformulär om icke-monetär hälso- och sjukvårdsstatistik, ***ECDC, ****rådets rekommendation om intensifiering av EU:s åtgärder för att bekämpa antimikrobiell resistens genom en One health-modell.

hälsovårdsministeriet fanns det 2023 över 5 000 lediga tjänster för sjuksköterskor, 6 000 för närvårdare och nästan 900 lediga läkartjänster. Vårdgarantin och kraven på fler sjuksköterskor per patient vid inrättningar för långvarig vård och omsorg sätter extra press på personalstyrkan. En stor andel läkare (24,4 %) och sjuksköterskor (20,2 %) är 55 år eller äldre, vilket skapar oro över hälso- och sjukvårdens tillgänglighet på lång sikt. Sjuksköterskelönen är lägre än den nationella genomsnittslönen, och skillnaden mellan de två är bland de största i EU. I oktober 2022 nåddes en viktig, långsiktig överenskommelse om betydande lönehöjningar för sjuksköterskor. Skillnaderna i tillgången till vård förstärks av den ojämna geografiska fördelningen av vårdresurserna i Finland. Läkartätheten är större i huvudstadsregionen och i andra större städer än i avlägsna och glest befolkade regioner. I allmänhet har Finland arbetat för att åtgärda bristen på arbetskraft i många år. Bland de åtgärder som vidtagits ingår att utöka studieplatserna vid vårdskolor, stärka åtagandet att rekrytera utländska arbetstagare, införa nya lösningar för kompetensmix för att anställa fler inom vården samt öka användningen av teknik för att höja arbetskraftens produktivitet och övervinna geografiska hinder.

Genom sin återhämtnings- och resiliensplan investerar Finland 371,8 miljoner EUR (19 % av planens totala budget) i hälso- och sjukvård. Syftet med dessa investeringar är att bidra till att undanröja eftersläpningen inom social- och hälsovården på grund av covid-19-pandemin och att främja lika tillgång, stärka primärvården, se över modellerna för tillhandahållande av tjänster och öka digitaliseringen av hälso- och sjukvårdssystemet. Arbetet pågår med att genomföra social- och hälsovårdsreformen. Investeringar i e-hälsa kommer att kompletteras med ytterligare stöd från EU:s sammanhållningspolitiska fonder under 2021–2027. Finland planerar att investera omkring 15 miljoner EUR från Europeiska regionala utvecklingsfonden i utvecklingen av e-hälsotjänster och e-hälsotillämpningar ([128]).

Andelen personer i Finland som uppger att de har icke tillgodosedda vårdbehov är högre än EU-genomsnittet. Under 2022 uppgav 6,5 % av den finska befolkningen att deras vårdbehov inte tillgodosågs, vilket är en ökning jämfört med 2021 (4,4 %) (se bilaga 14). Den absolut vanligaste orsaken rapporteras vara väntetiderna. Andelen personer i den lägsta inkomstkvintilen som uppger att de har icke tillgodosedda vårdbehov är nästan dubbelt så stor som i den högsta inkomstkvintilen. Företagshälsovården skapar ett parallellt system som ger förvärvsarbetande snabbare och kostnadsfri tillgång till tjänster, medan de som använder kommunala hälso- och sjukvårdstjänster måste betala patientavgifter och vänta längre. Efter många års beredning antog riksdagen i juni 2021 en omfattande administrativ reform för att förbättra tillgången till hälso- och sjukvård, minska ojämlikheten, höja kvaliteten på hälso- och sjukvårdstjänsterna och åtgärda geografiska obalanser. År 2021 inrättades 21 välfärdsområden med ansvar för att ordna social- och hälsovården

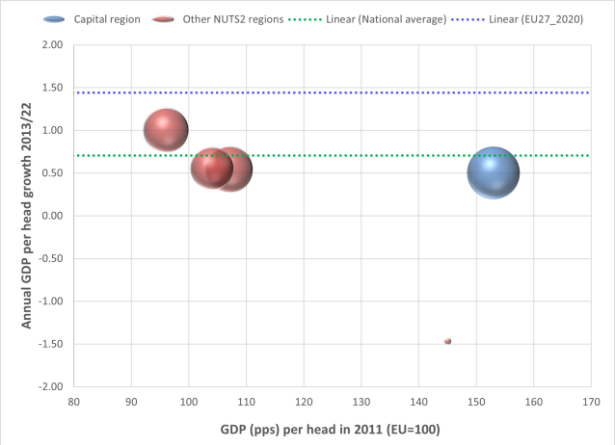
([128])Uppgifterna om EU:s sammanhållningspolitik återspeglar situationen per den 13 maj 2024.

från och med 2023. Samtidigt trädde en ny lag i kraft i januari 2023 om skärpning av vårdgarantin för icke-brådskande primärvård med förkortade väntetider, som dock drogs tillbaka i april 2024. Skälen var delvis ekonomiska och delvis kopplade till bristen på vårdpersonal.

I bilaga 17 visas den ekonomiska och sociala regionala dynamiken i Finland. Den innehåller en analys av den ekonomiska, sociala och territoriella sammanhållningen i de finska regionerna och en bedömning av nya investeringar och regionala reformbehov för att främja ekonomisk tillväxt, social utveckling och konkurrenskraft i landet.

Översikt över ekonomiska och sociala resultat på regional nivå

Diagram A17.1: **BNP per capita (2012) och genomsnittlig BNP-tillväxt per capita (2013–2022) i Finland**

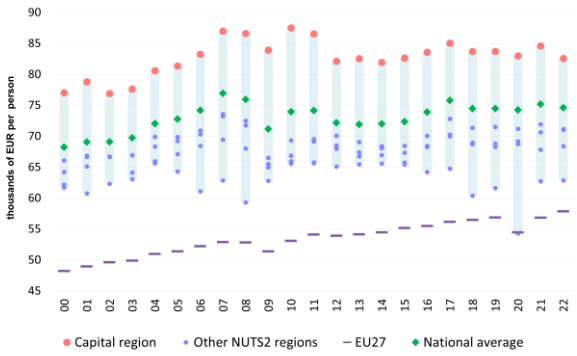

Källa: Bräkningar från GD Regional- och stadspolitik på grundval av uppgifter från det gemensamma forskningscentrumet (ARDECO) och Eurostat.

Finlands genomsnittliga BNP-tillväxt per capita var lägre än EU-genomsnittet under 2012–2022. De interna skillnaderna mellan huvudstadsregionen och resten av landet kvarstår men har minskat. År 2022 var Helsingfors-Nylands BNP per capita 140 % av genomsnittet för EU-27 och 27–44 procentenheter högre än i övriga regioner. Norra och Östra Finland hade det lägsta värdet på 95 % av genomsnittet för EU-27. Diagram A17.1 visar hur regionala skillnader och konvergenstrender har förändrats över tid.

Alla regioner har minskat jämfört med genomsnittet för EU-27, men i Norra och Östra Finland var den relativa förlusten mindre än i de övriga regionerna. Nedgången var särskilt tydlig på Åland, som hade en genomsnittlig årlig tillväxt i real BNP per capita på –0,82 % under 2013–2022. I Helsingfors-Nyland, Västra Finland och Södra Finland var den genomsnittliga årliga tillväxten +0,5 %, +0,54 % respektive +0,56 % (samtidigt som EU-genomsnittet ökade med 1,44 %). Minskningen av landets interna spridning av BNP per capita berodde därför delvis på en bristande eller negativ tillväxt i de rikaste regionerna, snarare än på en starkare upphämtning i de fattigaste regionerna. Helsingfors-Nyland och Åland har befunnit sig i en utvecklingsfälla 2003–2021, med en ihållande svag tillväxt.

Diagram A17.2: **Finland, arbetsproduktivitet 2000–2022**

Källa: ARDECO, rapport från GD Regional- och stadspolitik.

Skillnaden i BNP per capita mellan huvudstadsregionen och resten av landet var kopplad till skillnader i arbetsproduktivitet. År 2022 var den nationella arbetsproduktiviteten mätt i bruttoförädlingsvärde per arbetstagare (i köpkraftsstandarden) 102,6 % av genomsnittet för EU-27. Den var dock två procentenheter lägre än föregående år och mycket lägre än i mitten av 2000-talet (före lågkonjunkturen 2008–2009 och Nokiakrisen).

Regionala data visar på tydliga skillnader. År 2021 varierade arbetsproduktiviteten från 115,5 % av genomsnittet för EU-27 i Helsingfors-Nyland till cirka 100 % i Södra Finland, 98 % i Västra Finland, 96 % i Norra och Östra Finland och 87 % på Åland, som är ett specialfall med tanke på dess ökaraktär och ringa storlek. Förutom Åland och Norra och Östra Finland uppvisade alla regioner en nedgång jämfört med föregående år. Produktivitetsklyftan mellan huvudstadsregionen och resten av landet (diagram A17.2) ökade under lågkonjunkturen 2008–2010 och minskade sedan till nivåerna före krisen, främst på grund av en försämrad produktivitet i huvudstadsregionen, särskilt efter 2011, vilket sammanföll med Nokiakrisens kulmen. Klyftan ökade igen 2016–2021, framför allt på grund av förbättrade resultat i huvudstadsregionen och försämrade resultat på Åland, men krympte sedan något under 2022.

Tabell A17.1: **Urval av indikatorer på regional nivå i Finland**

NUTS region name	GDP per head (PPS)	Productivity (GVA (PPS) per person employed)	Real productivity growth	GDP growth	GDP per head growth	Population growth	At-risk-of-poverty or social exclusion	Employment rate, ages 20-64	Population aged 30-34 with high educational attainment	Innovation performance
	Index, EU27 = 100 (2022)	Index, EU27 = 100 (2022)	Average % change on the preceding year (2013-2022)	Average % change on the preceding year (2013-2022)	Average % change on the preceding year (2013-2022)	Average annual change per 1000 residents (2013-2021)	% of population (2022)	% of population aged 20-64 (2023)	% of population aged 30-34 (2023)	RIS regional performance group 2023
European Union (27 MS)	100	100	0.7	1.6	1.44	1.9	21.6	75.3	43.9	
Suomi/Finland	110	102.6	0.2	0.97	0.7	2.5	16.3	78.2	43.1	Innovation leader
Länsi-Suomi	98	95.7	0.4	0.65	0.54	1	17.6	78.2	42.3	Strong innovator+
Helsinki-Uusimaa	140	114.3	0	1.53	0.5	10	13.7	79.70	48.5	Innovation leader+
Etelä-Suomi	97	97.2	0.3	0.43	0.55	-1.4	17.4	77.7	37.4	Strong innovator+
Pohjois- ja Itä-Suomi	95	96	0.4	0.79	1	-2.5	17.30	76.2	39.5	Strong innovator+
Åland	113	87	-1.2	-0.82	-1.47	7	17.6	84.3		Moderate innovator-

Källa: Eurostat, Edgar-databasen.

Klyftan mellan regionerna förklaras av flera faktorer (t.ex. personalresurser och specialisering inom högteknologiska sektorer). På nationell nivå var andelen 30–34-åringar med högre utbildning något under genomsnittet för EU-27 under 2023. Andelen var dock i genomsnitt mer än 6 procentenheter högre i huvudstadsregionen än i de övriga regionerna (48,5 % jämfört med 42,3 %, en större skillnad än under föregående år). Ingen av de finska regionerna har hamnat i en kompetensutvecklingsfälla ([129]). Norra och Östra Finland riskerar dock att hamna i en sådan fälla eftersom de är hårt drabbade av utflyttning av invånare i åldrarna 15–39 (en minskning med i genomsnitt 6,7 per 1 000 invånare och år under 2015–2019). Sysselsättningsgraden inom högteknologiska sektorer och FoU-utgifterna inom den privata sektorn låg båda över genomsnittet för EU-27 på nationell nivå. Mönstret var dock återigen mycket polariserat, med minst dubbelt så höga siffror i Helsingfors-Nyland som i resten av landet. Alla dessa faktorer pekar konsekvent på en jämförelsevis minskad kapacitet i de övriga regionerna när det gäller att dra nytta av tillväxttrender inom dynamiska och avancerade sektorer.

Finlands regioner presterar alla relativt väl inom innovation. Huvudstadsregionen klassades som innovationsledare+ (2022 års regionala resultattavla för innovation) och betraktas som den näst mest innovativa regionen i Europa. De övriga tre fastlandsregionerna kategoriserades som stark innovatör+. I indexet för regional konkurrenskraft 2022 hamnar alla regioner i Finland över EU-genomsnittet, även om Helsingfors-Nyland stack ut från resten. Norra och Östra Finland och Åland, där infrastrukturen är svagare och näringslivets mognadsnivå lägre, ligger fortfarande mycket närmare EU-genomsnittet. En översikt över Finlands innovationssystem finns i innovationsbilagan.

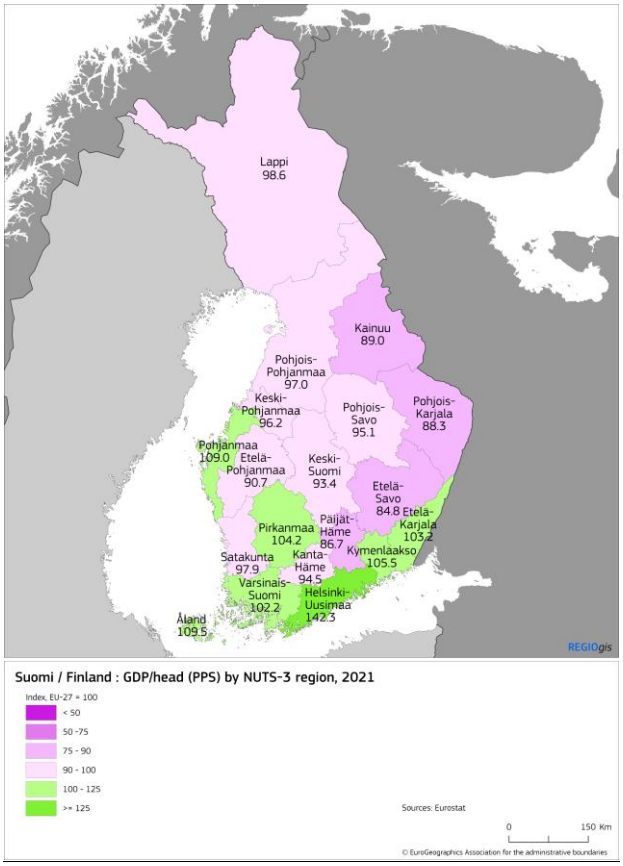
Storhelsingfors gynnas av en högre sysselsättningsgrad och en lägre fattigdomsrisk än de övriga regionerna. Under 2023 var sysselsättningsgraden i Finland 78,2 % högre än genomsnittet i EU (75,3 %). Sysselsättningsgraden var högst i de mer utvecklade regionerna (84,3 % på Åland och 79,7 % i huvudstadsregionen). Finlands siffra för risk för fattigdom och social utestängning (16,3 %) var bättre än EU-genomsnittet (21,6 %) 2022. I huvudstadsregionen var andelen 13,7 %, vilket var 3,6–3,9 procentenheter lägre än i övriga regioner.

Den demografiska dynamiken i huvudstadsregionen skiljer sig markant från den i övriga landet. Den genomsnittliga årliga befolkningstillväxten på nationell nivå 2013–2021 (2,5 personer per 1 000 invånare) var långt över genomsnittet i EU-27 (1,9). Befolkningstillväxten koncentrerades dock till Helsingfors-Nyland (+10 personer per 1 000 invånare i genomsnitt) medan Västra Finland ökade med bara 1,0 personer och Södra Finland samt Norra och Östra Finland drabbades av avfolkning (–1,4 respektive –2,5). Den lilla öregionen Åland upplevde en betydande tillväxt. Nettoinvandringen följde ett liknande territoriellt mönster. På kort sikt kan avfolkning leda till resursbrist inom vissa sektorer i förhållandevis mindre utvecklade regioner. På medellång till lång sikt kan avfolkningen även påverka regionernas förmåga att dra nytta av tillväxtmöjligheter och hantera mer omfattande socioekonomiska utmaningar.

([129])Meddelandet *Utnyttja talangen i Europas regioner*, COM(2023) 32 final.

Av BNP per capita efter Nuts 3-region i Finland under 2021 framgick en mer nyanserad bild av skillnaderna. Av karta A17.1 framgår t.ex. att alla sju regioner i Norra och Östra Finland hade en BNP per capita under EU-genomsnittet, medan Västra Finland och Södra Finland hade tre respektive två sådana regioner. BNP per capita var mindre än 90 % av EU-genomsnittet i tre av regionerna i Norra och Östra Finland (Södra Savolax, Kajanaland och Norra Karelen) och i en region i Södra Finland (Päijänne-Tavastland).

Karta A17.1:**Finland: BNP per capita (köpkraftsstandard) efter Nuts 3-region. 2021**

Källa: Eurostat, rapport från GD Regional- och stadspolitik.

Rysslands anfallskrig mot Ukraina har potential att påverka de finska regionerna, särskilt de Nuts 3-regioner som gränsar till Ryssland. De möjliga effekterna av kriget i de berörda regionerna syntes ännu inte inom de viktigaste regionala indikatorer som användes inom ramen för den europeiska planeringsterminen. Det finns vissa uppgifter som visar att importen av trä från Ryssland har upphört och att gränspassager, godstrafik och resor har minskat. Uppgifterna tyder på att konsekvenserna av den förändrade geopolitiska situationen känns av som mest i de två sydöstra Nuts 3-regionerna Södra Karelen och Kymmenedalen.

Framtida behov av investeringar och regionala reformer

Finland har två sammanhållningspolitiska program. Programmet ”Ett förnybart och kompetent Finland 2021–2027” samfinansieras av Eruf, ESF+ och Fonden för en rättvis omställning, medan Ålands strukturfondsprogram samfinansieras av Eruf och ESF+. Fördelningen av Finlands nationella anslag mellan programmen baseras på en stabil fördelningsnyckel. I halvtidsöversynen kommer programmen att slutligt tilldelas flexibilitetsbeloppen på 253 633 899 EUR (fastlandet) och 836 397 EUR (Åland), vilket motsvarar 15 % av det totala anslaget för varje program. Flexibilitetsbeloppen har redan preliminärt anslagits till program (med fastställda delmål).

Genomförandet av de prioriteringar som överenskoms 2022 inleddes till största delen hösten 2023. Programmen är långsiktiga investeringsstrategier, och det är viktigt med stabilitet för de nyligen överenskomna prioriteringarna. De många olika typerna av åtgärder inom ramen för de särskilda målen med prioriteringarna gör det dessutom möjligt för de förvaltande myndigheterna att anpassa genomförandet för att hantera potentiella förändringar i den operativa miljön utan att ändra programmen. De förvaltande myndigheterna tog inte upp några nya investeringsbehov vid de årliga översynsmötena i november 2023.

Den förvaltande myndigheten på fastlandet planerar att inleda tre studier inför halvtidsöversynen. Den första studien rör förändringarna i programmets driftsmiljö, den andra avser programmets inverkan på genomförandet av den nationella energi- och klimatplanen och den tredje handlar om kommunikationens synlighet.

Kommissionens preliminära uppfattning bekräftar de investeringsprioriteringar som överenskoms 2022 ([130]). Detta kommer att

([130])När det gäller flexibilitetsbeloppet för FRO/den fleråriga budgetramen på 30 585 636 EUR (det finns inget flexibilitetsbelopp för FRO/Next Generation EU) är det enda rimliga alternativet att bekräfta det ursprungliga anslaget till FRO-prioriteringen.

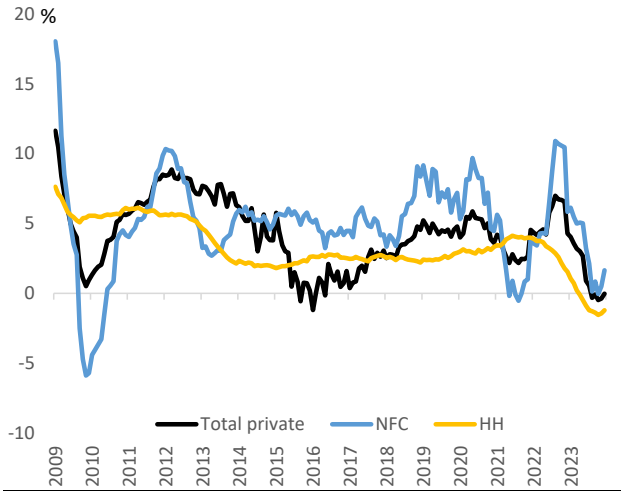
användas som diskussionsunderlag för de förvaltande myndigheternas bedömningar av halvtidsöversynens resultat och förslagen om tilldelning av flexibilitetsbeloppen. Om nya investeringsbehov uppstår fram till dess är kommissionen fortfarande öppen för att diskutera riktade förslag som är vederbörligen motiverade, om det är relevant och tillräckligt viktigt. Finland skulle till exempel kunna dra nytta av de möjligheter som erbjuds inom initiativet **den europeiska plattformen för strategisk teknik** ()som syftar till att stödja industrins omställning, till exempel på områdena artificiell intelligens, cybersäkerhet och robotteknik, energi- och resurseffektivitet samt medicinteknik som är avgörande för hälsosäkerheten.

Den finska regeringen kommer att inleda en reform av statens regionförvaltning. Planen är att låta ett nytt förvaltningsövergripande ämbetsverk ta över ansvaret för miljötillståndsförfarandena, ersätta närings-, trafik- och miljöcentralerna med nya livskraftscentraler och i detta sammanhang överväga den redan beslutade överföringen av arbets- och näringstjänsterna till kommunerna 2025. För den förvaltande myndigheten bör reformen endast påverka administrativa arrangemang.

Finlands finanssektor domineras av stora banker och är fortfarande mycket koncentrerad. Förhållandet mellan de totala tillgångarna i banksektorn och BNP låg nära 300 % i slutet av 2023, vilket är något högre än EU-genomsnittet, samtidigt som de fem största långivarna innehar över 80 % av de sammanlagda tillgångarna i sektorn. Den finska banksektorns internationella exponering är fortfarande begränsad till de nordiska och baltiska regionerna, och landet har avsiktligt tagit avstånd från direkta förbindelser med Ryssland, Ukraina eller Belarus. På det hela taget har inhemska långivare tillräckligt kapital och är väl rustade för att klara av potentiella makroekonomiska chocker. Kapitaltäckningskvoten ökade på årsbasis med 50 räntepunkter till 21,1 % (tredje kvartalet 2023), vilket är runt 150 räntepunkter högre än EU-genomsnittet. Banksystemet utgör en solid grund för att finansiera ekonomin och fortsätter att vara digitalt avancerad. Trots den höga koncentrationsnivån är den finska banksektorn även mycket konkurrenskraftig.

Stark resiliens stöds av mätningar av finansiell sundhet, men högre räntor utgör en risk. Trots volatiliteten på de globala finansmarknaderna under våren 2023, kombinerat med den högre inflationen, den ekonomiska avmattningen och de ihållande geopolitiska spänningarna, har det finska finanssystemet stått stabilt under de senaste 18 månaderna. Banksystemets resiliens och stabilitet härrör från höga solvensnivåer, balansräkningar av god kvalitet och lämpliga lönsamhetsnivåer. Banksektorn uppvisade goda övergripande finansiella resultat 2023. Den sammanlagda avkastningen på eget kapital på 14,5 % (tredje kvartalet 2023) ligger mer än 4 procentenheter över EU-genomsnittet. Riskerna i banksektorns verksamhetsmiljö har dock ökat betydligt. I detta skede beror de största hoten mot Finlands finansiella stabilitet på den snabba och kraftiga räntehöjningen. De högre räntorna har å ena sidan bidragit till att lyfta bankernas lönsamhet genom att markant öka räntemarginalerna (netto). Å andra sidan, mot bakgrund av förekomsten av rörliga utlåningsräntor och den höga skuldsättningen i den privata sektorn, känner både hushållen och lokala företag av de stigande lånekostnaderna. De nödlidande lånen ligger likväl kvar på låga nivåer (på endast 1 % under tredje kvartalet 2023, dvs. samma nivå som 2022) och är bland de lägsta i EU. Bankerna har kapacitet att stå emot den ekonomiska avmattningen och eventuella låneförluster genom inkomster och stora kapitalbuffertar.

Diagram A18.1: **Kredittillväxt**

Källa: ECB.

Liksom är fallet med de cykliska utmaningarna har sektorns strukturella svagheter inte förändrats. De lokala hushållens höga skuldsättning, det ovanligt stora beroendet av kapitalmarknadsfinansiering och sammanlänkningen med de angränsande nordiska marknaderna är fortfarande de främsta svagheterna i det finska banksystemet. Hushållens skuldsättning i procent av den disponibla inkomsten är fortfarande mycket hög, på över 130 % (i mitten av 2023). Nio av tio bostadslån har rörlig ränta, vilket gör gäldenärerna känsliga för ändrade räntesatser. Det finska banksystemets sammanlänkning med grannländerna och dess beroende av kapitalmarknadsfinansiering är fortsatt oroande eftersom detta kan förvärra ekonomiska chocker, särskilt om investerarnas förtroende minskar. Den lokala finansieringsmodellen överlevde pandemin och tidigare även den globala finanskrisen. Den har därmed visat sig vara stabil även under större kriser. Tidigare erfarenheter kan dock inte ses som en garanti för att denna modell inte kommer att misslyckas i framtiden. Det är därför av intresse för de finska bankerna att ytterligare minska sitt beroende av den kortfristiga delen av sin kapitalmarknadsfinansiering.

Kredittillväxten har saktat ned för företagen och stannat upp helt för hushållen, mot

Tabell A18.1: **Indikatorer på finansiell sundhet**

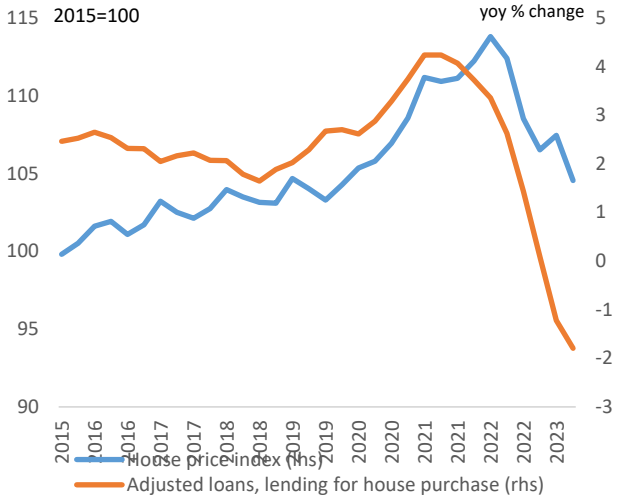
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	EU	Median
Total assets of the banking sector (% of GDP)	199.7	269.2	271.9	293.5	285.4	288.8	255.3	257.0	184.6
Share (total assets) of the five largest banks (%)	73.5	81.6	80.4	80.1	80.0	82.0	-	-	69.6
Share (total assets) of domestic credit institutions (%)[1]	46.0	89.2	88.0	86.5	87.2	87.5	84.6	-	62.9
NFC credit growth (year-on-year % change)	4.2	8.4	7.2	4.5	3.9	5.8	1.6	-	2.4
HH credit growth (year-on-year % change)	2.7	2.2	2.9	3.3	4.0	1.5	-1.2	-	1.4
Financial soundness indicators:[1]									
- non-performing loans (% of total loans)	1.2	1.5	1.4	1.5	1.2	1.0	1.1	1.8	1.8
- capital adequacy ratio (%)	23.4	20.9	21.3	21.2	21.4	20.6	21.1	19.6	20.1
- return on equity (%)[2]	8.8	8.1	4.9	5.8	9.2	9.6	14.4	9.9	13.2
Cost-to-income ratio (%)[1]	55.7	55.4	60.7	55.6	50.6	50.5	41.8	52.8	44.9
Loan-to-deposit ratio (%)[1]	94.8	133.2	136.7	127.7	121.4	120.2	123.5	93.3	80.2
Central bank liquidity as % of liabilities	2.5	1.7	0.9	3.9	6.0	4.6	0.6	-	0.7
Private sector debt (% of GDP)	147.7	143.9	146.1	152.7	150.5	144.7	-	133.0	118.4
Long-term interest rate spread versus Bund (basis points)	23.1	26.6	32.0	29.1	28.0	54.5	60.3	107.7	104.2
Market funding ratio (%)	64.4	63.8	62.7	62.5	61.8	61.1	-	50.8	39.8
Green bonds outstanding to all bonds (%)[3]	-	-	-	2.2	3.1	4.1	5.9	4.0	2.7

1-3 **4-10** **11-17** **18-24** **24-27** Colours indicate performance ranking among 27 EU Member States.

(1) De senaste uppgifterna är för tredje kvartalet 2023.
(2) Uppgifterna är årliga.
(3) Uppgifterna är endast tillgängliga för länder i euroområdet – EU-genomsnittet avser euroområdet.
Källa: ECB, Eurostat.

bakgrund av de höga räntorna och osäkerheten. Sedan 2022 har låntagarna utsatts för prövningar i samband med den snabba räntehöjningen. I takt med att konkurser och omstruktureringsförfaranden bland lokala företag fortsatte att stiga under 2023 sjönk även efterfrågan på nya lån från icke-finansiella bolag till nivåer som senast observerades under den globala finanskrisen och var knappt positiv under fjärde kvartalet 2023. Stocken av företagslån hade i oktober 2023 minskat med cirka 3 % (på 12-månadersbasis) (diagram A18.1). De finska hushållen var också fortsatt ovilliga att låna, eftersom både konsumentpriserna och räntorna fortsatte att belasta de lokala familjefinanserna. Den genomsnittliga räntan på nya hypotekslån för hushållen hade i oktober 2023 ökat till omkring 4,73 %, vilket gjorde hypotekslånen dyrare än vid någon annan tidpunkt under det senaste årtiondet. Föga förvånande hade stocken av hypotekslån sjunkit med nästan 3 % (på 12-månadersbasis) i oktober 2023.

Diagram A18.2: **Bostadsprisindex och hypotekslån**

Källa: ECB.

Det är tydligt att den finska fastighetsmarknaden har mattats av. Fastighetsmarknaden gick in i en korrigeringsfas 2022, främst på grund av högre finansieringskostnader. År 2023 var i allmänhet ett utmanande år för finska fastighetsinvesterare. Värdemässigt sjönk transaktionerna till ungefär en tredjedel av de transaktioner som registrerades 2022. Marknaden för bostadsfastigheter förblev aktiv, även om efterfrågan på bostadslån också har minskat (diagram A18.2). Sektorn för kommersiella fastigheter har haft en mycket ojämn tillväxt sedan pandemin och påverkas mer av den geopolitiska osäkerheten, de svårare finansieringsvillkoren och de ändrade arbetsmönstren, som återspeglas i en lägre

efterfrågan på kontorsutrymmen. Investerare på marknaden för kommersiella fastigheter har blivit mer selektiva och mer inriktade på investeringar i miljö, samhällsansvar och bolagsstyrning. Marknaden har kännetecknats av ett fokus på miljöcertifierade tillgångar och fastigheterna med bäst läge mot bakgrund av lågkonjunkturen och osäkerheten. Positivt är att Finlands fastighetsmarknad fortfarande har en stark grund, och de utländska investerarna, främst från andra nordiska länder, står för en stor andel av transaktionerna. Finlands fastighetsmarknad är dessutom mindre utsatt för omfattande prisvolatilitet. Detta kan tillskrivas Finlands politik inom sektorn och den övergripande stabila ekonomiska situationen.

Denna bilaga innehåller en indikatorbaserad översikt över Finlands skattesystem. Den omfattar information om skattestrukturen (vilka typer av skatt som ger Finland störst intäkter), skattetrycket på arbete samt skattesystemets progressivitet och omfördelningseffekter. Den ger också information om skatteuppbörd och skattemoral.

Finlands skatteintäkter som andel av BNP var bland de högsta i EU 2022. Såsom framgår av tabell A19.1 är Finlands skatteintäkter från de flesta källor högre än för EU-27. Skatter på arbete och sociala avgifter var den största inkomstkällan (49 % av de totala skatteintäkterna). Av skatteintäkterna kommer 32 % från konsumtion och 20 % från kapital (diagram A19.1). De totala skatteintäkterna som andel av BNP har sjunkit med 0,2 procentenheter, vilket helt och hållet beror på minskade intäkter från konsumtion. Ett antal nyligen genomförda reformer av den personliga inkomstskatten, vilka trädde i kraft i januari 2024, har minskat skattetrycket på arbete. Man har framför allt höjt grundavdraget och inkomstskatteavdraget. Dessutom har skatteskalan för inkomst anpassats för att ta hänsyn till inflationen.

Finland förväntas öka sina skatteintäkter genom en höjning av mervärdesskattesatsen. Finland kommer att höja normalskattesatsen för mervärdesskatt från 24 % till 25,5 % senare under 2024, vilket innebär att landet får den näst högsta normalskattesatsen efter Ungern. Utöver ökningen av normalskattesatsen har flera reducerade skattesatser övergetts eller höjts. Det skulle eventuellt kunna finnas ytterligare intäktspotential hos för närvarande relativt underutnyttjade skattetyper, såsom periodisk fastighetsskatt eller vissa andra skattebefrielser. En minskning av förmånsbehandlingen vid utdelningar från onoterade företag (75 % av de första 150 000 EUR är skattebefriade) skulle kunna ge ytterligare intäkter. Vidare användning av vissa former av miljöbeskattning skulle också kunna undersökas.

Vissa former av miljöskatter skulle kunna spela en mer framträdande roll i Finland. De totala intäkterna från miljöskatter är högre i Finland (5,7 % av de totala intäkterna) än för EU som helhet (5 % av de totala intäkterna – se diagram A19.1). Detta beror främst på de förhållandevis höga intäkterna från skatt på transporter. Skatter på föroreningar och resurser står endast för 0,8 % av miljöskatterna (och för 0,04 % av de totala intäkterna), så det kan finnas potential att stärka tillämpningen av principen att förorenaren betalar. Finland har endast infört två av de sex huvudsakliga typerna av skatt på föroreningar och resurser (dvs. skatter på deponering av avfall och på plastprodukter). Det finns fortfarande utrymme för att utöka skatten på bortskaffande av avfall (inklusive förbränning) och för att införa de fyra andra typerna av skatt

Tabell A19.1: **Skatteindikatorer**

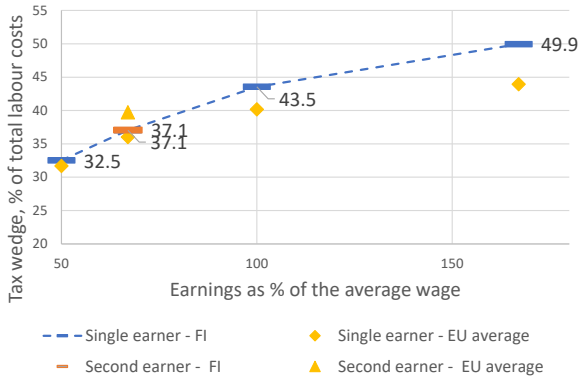
		Finland					EU-27				
		2010	2020	2021	2022	2023	2010	2020	2021	2022	2023
Tax structure	Total taxes (including compulsory actual social contributions) (% of GDP)	40.6	41.8	43.2	43.0		37.9	40.0	40.4	40.2	
	Labour taxes (as % of GDP)	21.1	20.6	21.0	21.0		20.0	21.3	20.7	20.3	
	Consumption taxes (as % of GDP)	12.9	13.9	13.8	13.6		10.8	10.7	11.2	11.0	
	Capital taxes (as % of GDP)	6.5	7.3	8.5	8.5		7.1	8.0	8.6	8.9	
	Of which, on income of corporations (as % of GDP)	2.4	2.1	2.7	3.0		2.4	2.5	3.0	3.4	
	Total property taxes (as % of GDP)	1.1	1.6	1.6	1.6		1.9	2.3	2.2	2.1	
	Recurrent taxes on immovable property (as % of GDP)	0.6	0.8	0.8	0.8		1.1	1.2	1.1	1.0	
	Environmental taxes as % of GDP	2.7	2.7	2.5	2.4		2.4	2.2	2.3	2.0	
Progressivity & fairness	Tax wedge at 50% of average wage (Single person) (*)	33.5	31.0	32.5	32.5	32.5	33.9	31.7	32.1	31.8	31.7
	Tax wedge at 100% of average wage (Single person) (*)	42.3	41.8	43.1	43.1	43.5	41.0	40.1	39.9	40.0	40.2
	Corporate income tax - effective average tax rates (1) (*)		19.6	19.6	19.8			19.5	19.0	19.0	
	Difference in Gini coefficient before and after taxes and cash social transfers (pensions excluded from social transfers) (2) (*)	11.7	11.5	12.2	13.2		8.6	8.1	8.2	7.9	
Tax administration & compliance	Outstanding tax arrears: total year-end tax debt (including debt considered not collectable) / total revenue (in %) (*)		6.2	4.5				40.9	35.5		
	VAT Gap (% of VAT total tax liability, VTTL)(**)	8.9	2.3	0.4	2.0			9.7	5.4		

(1) Uppskattning av den framtida effektiva skattesatsen (OECD).
(2) Ett högre värde tyder på en starkare omfördelande effekt av beskattningen.
(*) Enkelt genomsnitt för EU-27.
(**) Prognosvärde för 2022, om det finns tillgängligt. För mer information om mervärdesskattegapet, se Europeiska kommissionen, generaldirektoratet för skatter och tullar, 2023, *VAT gap in the EU*: https://data.europa.eu/doi/10.2778/911698.
För mer uppgifter om skatteintäkter samt om den metod som tillämpas, se webbsidan för uppgifter om beskattning, https://ec.europa.eu/taxation_customs/taxation-1/economic-analysis-taxation/data-taxation_sv.
Källa: Europeiska kommissionen och OECD.

(dvs. skatter på kväveoxidutsläpp, avloppsvattenbelastning, gödselmedel och bekämpningsmedel). Finland hade tidigare infört en skatt på gödselmedel, för att senare avskaffa den. En ny gruvmineralskatt infördes 2024.

Beskattningen av arbete i Finland är mer progressiv än i EU i genomsnitt. Diagram A19.2 visar skattekilen för Finland 2023. Att beskattningen av arbete i Finland är mer progressiv än i EU framgår av att landet har en högre skattekil för hög- och låginkomsttagare (ett mått på hur progressiv beskattningen av arbete är). Skatte- och bidragssystemet bidrar avsevärt till de låga inkomstskillnaderna i Finland. Ginikoefficienten (ett mått för inkomstskillnad) minskade med 13,2 procentenheter 2022, vilket är mer än den genomsnittliga minskningen i EU på 7,9 procentenheter (se tabell A19.1). Det kvarstår dock fortfarande utmaningar när det gäller komplexiteten i det sociala trygghetssystemet, som leder till negativa incitament att ta arbete.

Diagram A19.2: **Skattekil för ensamförsörjare och andraförsörjare i procent av de totala arbetskostnaderna, 2023**

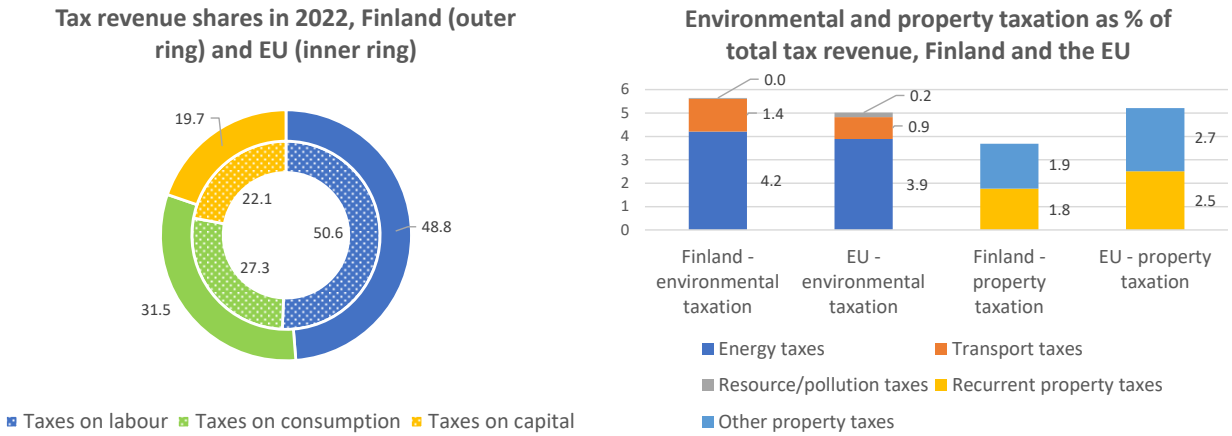

Skattekilen för andraförsörjare utgår från att den första försörjaren tjänar 100 % av den genomsnittliga lönen och att de inte har barn. För mer information om metoden för skattekilen för andraförsörjare, se OECD, 2016, *Taxing Wages 2014-2015*.
Källa: Europeiska kommissionen.

I Finlands återhämtnings- och resiliensplan ingår flera skattereformer för att stödja den gröna omställningen. Reformen av energibeskattningen till stöd för elektrifieringen av industriprocesser har genomförts, och respektive delmål bedöms ha uppfyllts på ett tillfredsställande sätt. En reform har även genomförts av transportbeskattningen i syfte att stimulera användningen av elfordon, kollektivtrafik och cyklar för anställda.

Finland har genomfört ett antal skattereformer. År 2023 slutade räntebetalningar för bostadslån att vara avdragsgilla vid inkomstbeskattning. Avdraget hade fasats ut under en tioårsperiod. Under 2023 sänktes även ett antal tillfälliga mervärdesskattesatser för persontransporter och el, och ett tillfälligt skatteavdrag vid höga elkostnader infördes. När det gäller företagsbeskattning har Finland infört ett avdrag på 45 % på ytterligare FoU-kostnader. Dessutom har en tillfällig höjd avskrivning för anläggningstillgångar införts för 2024–2025.

Diagram A19.1: **Skatteintäkter från olika skattetyper i procent av de totala intäkterna**

Källa: Europeiska kommissionen.

Finland presterar väl när det gäller efterlevnaden av skattereglerna och skatteförvaltningen. Digitaliseringen av skatteförvaltningen i Finland är på god väg. Den bristande efterlevnaden av momslagstiftningen förväntades uppgå till 2,0 % under 2022 (den var 0,4 % år 2021), vilket är långt under motsvarande andel på EU-nivå (5,4 %). Finland har inlett en särskild kampanj för att främja en positiv inställning till att betala skatt och öka efterlevnaden. Finland har dessutom ett nationellt inkomstregister som innehåller omfattande uppgifter om lön, pension och förmåner i enlighet med principen om att bara rapportera uppgifter en gång. Den övergripande efterlevnaden av skatteregler i Finland anses vara hög.

Tabell A20.1: **Ekonomiska och finansiella nyckelindikatorer**

							forecast	
	2004-07	2008-12	2013-20	2021	2022	2023	2024	2025
Real GDP (y-o-y)	4.0	-0.7	0.9	2.8	1.3	-1.0	0.0	1.4
Potential growth (y-o-y)	.	0.6	0.8	0.7	1.2	1.1	0.6	0.6
Private consumption (y-o-y)	3.6	1.0	0.6	3.2	1.8	0.4	0.5	1.4
Public consumption (y-o-y)	1.5	0.7	1.0	3.9	-1.0	4.5	0.0	-0.7
Gross fixed capital formation (y-o-y)	4.8	-1.3	1.9	1.0	2.5	-4.2	0.2	4.0
Exports of goods and services (y-o-y)	8.6	-1.6	1.5	6.2	3.6	-1.7	0.9	2.1
Imports of goods and services (y-o-y)	8.3	0.5	1.8	6.1	8.4	-7.1	1.2	2.5
Contribution to GDP growth:								
Domestic demand (y-o-y)	3.2	0.4	1.0	2.8	1.3	0.3	0.3	1.5
Inventories (y-o-y)	0.3	-0.2	0.0	0.0	1.8	-3.4	-0.1	0.0
Net exports (y-o-y)	0.6	-0.8	-0.1	0.0	-1.9	2.6	-0.1	-0.2
Contribution to potential GDP growth:								
Total Labour (hours) (y-o-y)	.	-0.1	0.2	0.2	0.8	0.7	0.3	0.1
Capital accumulation (y-o-y)	.	0.5	0.5	0.5	0.5	0.4	0.4	0.5
Total factor productivity (y-o-y)	.	0.1	0.1	0.0	-0.1	-0.1	0.0	0.0
Output gap	1.5	-1.0	-1.1	-0.3	-0.1	-2.2	-2.8	-2.1
Unemployment rate	8.1	7.9	8.2	7.7	6.8	7.2	7.4	7.2
GDP deflator (y-o-y)	1.3	2.1	1.3	2.4	5.4	4.8	1.8	2.1
Harmonised index of consumer prices (HICP, y-o-y)	0.9	2.7	0.7	2.1	7.2	4.3	1.4	2.1
HICP excluding energy and unprocessed food (y-o-y)	0.6	2.4	0.9	1.4	4.4	5.0	1.9	2.2
Nominal compensation per employee (y-o-y)	3.3	2.9	0.8	4.2	2.5	3.4	2.6	3.5
Labour productivity (real, hours worked, y-o-y)	2.7	-0.5	0.7	0.8	-1.2	-0.6	-0.1	0.9
Unit labour costs (ULC, whole economy, y-o-y)	0.9	3.9	0.4	3.6	4.6	5.0	2.5	2.2
Real unit labour costs (y-o-y)	-0.4	1.7	-1.0	1.2	-0.7	0.2	0.7	0.1
Real effective exchange rate (ULC, y-o-y)	-0.5	1.6	-1.1	3.4	1.1	-1.4	-2.1	-0.1
Real effective exchange rate (HICP, y-o-y)	-0.4	-0.2	0.0	-0.6	-2.4	0.9	.	.
Net savings rate of households (net saving as percentage of net disposable income)	0.3	1.5	0.2	2.6	-1.6	-0.8	.	.
Private credit flow, consolidated (% of GDP)	10.1	7.5	5.1	6.1	2.3	.	.	.
Private sector debt, consolidated (% of GDP)	114.9	141.9	148.5	150.6	145.2	.	.	.
of which household debt, consolidated (% of GDP)	45.8	57.5	64.9	68.0	65.6	.	.	.
of which non-financial corporate debt, consolidated (% of GDP)	69.1	84.5	83.6	82.7	79.6	.	.	.
Gross non-performing debt (% of total debt instruments and total loans and advances) (1)	0.6	0.9	1.3	1.1	0.9	.	.	.
Corporations, net lending (+) or net borrowing (-) (% of GDP)	4.1	3.6	3.8	4.3	1.5	3.7	4.4	4.7
Corporations, gross operating surplus (% of GDP)	27.7	24.4	24.2	24.7	25.0	25.4	24.9	25.4
Households, net lending (+) or net borrowing (-) (% of GDP)	-3.2	-2.2	-2.5	-1.1	-3.4	-2.7	-2.8	-2.9
Deflated house price index (y-o-y)	6.0	0.2	-0.1	2.3	-4.7	-9.5	.	.
Residential investment (% of GDP)	6.4	6.2	6.7	6.9	7.3	6.6	.	.
Current account balance (% of GDP), balance of payments	4.2	0.5	-1.0	0.4	-2.4	-1.4	-1.6	-0.8
Trade balance (% of GDP), balance of payments	4.8	0.9	-0.6	0.0	-2.4	-0.4	.	.
Terms of trade of goods and services (y-o-y)	-2.2	-1.1	0.7	-0.2	-0.7	-1.5	-0.3	0.2
Capital account balance (% of GDP)	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	-0.1	.	.
Net international investment position (% of GDP)	-24.2	7.5	0.4	1.0	-2.2	5.2	.	.
NENDI - NIIP excluding non-defaultable instruments (% of GDP) (2)	19.5	4.1	6.0	18.3	5.9	3.3	.	.
IIP liabilities excluding non-defaultable instruments (% of GDP) (2)	178.4	225.6	228.7	214.3	227.8	224.7	.	.
Export performance vs. advanced countries (% change over 5 years)	.	.	-9.1	8.1	1.3	-5.0	.	.
Export market share, goods and services (y-o-y)	-1.1	-7.5	-0.1	-3.9	-1.9	-2.8	-2.5	-1.5
Net FDI flows (% of GDP)	-1.4	1.8	-0.6	-1.4	2.7	1.0	.	.
General government balance (% of GDP)	3.5	-0.8	-2.2	-2.8	-0.4	-2.7	-3.4	-2.8
Structural budget balance (% of GDP)	.	.	-1.5	-2.7	-0.3	-1.4	-1.8	-1.6
General government gross debt (% of GDP)	40.8	47.7	67.3	72.6	73.5	75.8	80.5	82.4

(1) Inhemska bankkoncerner och fristående banker, utlandskontrollerade dotterbolag (i och utanför EU) och utlandskontrollerade filialer (i och utanför EU).
(2) Finansiell nettoutlandsställning exkl. direktinvesteringar och fondandelar.
Källa: Eurostat och ECB från och med den 17 maj 2024, om uppgifter är tillgängliga, Europeiska kommissionen för prognosuppgifter (vårprognos 2024).

Denna bilaga innehåller en bedömning av riskerna när det gäller offentligfinansiell hållbarhet i Finland på kort, medellång och lång sikt. Den följer det flerdimensionella tillvägagångssättet i Europeiska kommissionens *Debt Sustainability Monitor 2023* och har uppdaterats på grundval av kommissionens vårprognos för 2024.

1 – Riskerna när det gäller offentligfinansiell hållbarhet på kort sikt är låga. Kommissionens indikator för tidig upptäckt (S0) visar inte på några allvarliga kortsiktiga offentligfinansiella risker (tabell A21.2) ([131]). Det offentliga bruttofinansieringsbehovet förväntas öka till i genomsnitt cirka 15 % av BNP under 2024–2025 (tabell A21.1, tabell 1). Finansmarknadernas syn på den statsfinansiella risken är fortfarande stabil, vilket bekräftas av kreditvärderingsinstituten.

2 – Riskerna när det gäller offentligfinansiell hållbarhet på medellång sikt är höga.

Enligt grundscenariot för skuldhållbarhetsanalysen förväntas den offentliga skuldkvoten öka betydligt till 96 % av BNP under 2034, vilket är relativt högt (diagram 1, tabell 1) ([132]). Skuldökningen beror på antagandet om ett strukturellt primärt underskott på 0,7 % av BNP (exklusive förändringar i fråga om kostnaderna för åldrande) från och med 2025. Mot bakgrund av tidigare uppgifter förefaller detta antagande rimligt, eftersom samtliga tidigare offentligfinansiella ställningar var strängare än antagandet i grundscenariot (tabell A21.2) ([133]). Skuldökningen kan också bero på en positiv stock-/flödesjustering (i genomsnitt 1,5 procentenheter av BNP under samma period) på grund av uppbyggnaden av reserver för en pensionsreservfond. Å andra sidan minskas skuldökningen tack vare en fortsatt gynnsam men avtagande snöbollseffekt (i genomsnitt cirka -0,9 procentenheter av BNP per år under perioden 2025–2034), som också stöds av effekterna av Next Generation EU.

Prognosen i grundscenariot stresstestas mot fyra andra deterministiska scenarier för att bedöma effekten av förändrade viktiga antaganden i förhållande till grundscenariot (diagram 1). Enligt det tidigare scenariot för det strukturella primärsaldot (dvs. att det strukturella primärsaldot återgår till sitt tidigare 15-åriga genomsnitt på 0,1 % av BNP) skulle skuldkvoten 2034 vara cirka 4 procentenheter lägre än enligt grundscenariot. I ett scenario med en negativ ränte-tillväxtdifferens (dvs. ränte-tillväxtdifferensen försämras med 1 procentenhet jämfört med grundscenariot) skulle skuldkvoten 2034 dock vara cirka 7 procentenheter högre än enligt grundscenariot. I ett scenario med finansiell påfrestning (dvs. räntorna stiger tillfälligt med 1 procentenhet jämfört med grundscenariot) skulle den offentliga skuldkvoten vara cirka 1 procentenhet högre 2034. Slutligen skulle skuldkvoten i ett scenario med ett lägre strukturellt primärsaldo (dvs. den beräknade kumulativa förbättringen av det strukturella primärsaldot under 2023–2024 halveras) vara cirka 2 procentenheter högre år 2034 jämfört med grundscenariot.

De stokastiska prognoserna tyder på höga risker, vilket innebär att dessa prognoser är mycket känsliga för sannolika oförutsedda händelser ([134]).

([131]) S0-indikatorn är en sammansatt indikator för kortsiktig risk för offentligfinansiella påfrestningar. Den bygger på ett antal offentligfinansiella indikatorer och indikatorer på finansiell konkurrenskraft, med hjälp av vilka man har kunnat förutse nya offentligfinansiella påfrestningar.

([132]) De antaganden som ligger till grund för kommissionens grundscenario med oförändrad finanspolitik innefattar särskilt i) ett strukturellt primärt underskott, före åldrandekostnaderna, på 0,5 % av BNP från och med 2024; ii) en inflation som konvergerar linjärt mot den tioåriga inflationsindexerade swappräntan om tio år (vilket avser inflationsförväntningar för tio år, om tio år), iii) nominella kortfristiga och långfristiga räntor för nya och förlängda lån som konvergerar linjärt från dagens nivåer till marknadsbaserade nominella terminsräntor senast T+10, iv) en real BNP-tillväxt enligt kommissionens vårprognos 2024 fram till 2025, därefter enligt prognoser baserade på "T+10-metoden" från arbetsgruppen för produktionsgap inom kommittén för ekonomisk politik mellan T+3 och T+10 (i genomsnitt 0,9 %), v) åldrandekostnader i linje med 2024 års åldranderapport (Europeiska kommissionen, *2024 Ageing Report*, Institutional Paper 279, april 2024). För information om metoder, se *Debt Sustainability Monitor 2023* (Europeiska kommissionen, Institutional Paper 271, mars 2024).

([133]) Bedömningen bygger på indikatorn för utrymmet för konsolidering av de offentliga finanserna, som mäter hur ofta en stramare offentligfinansiell ställning än antagandet för ett visst scenario har observerats tidigare. Tekniskt sett handlar detta om att se på percentilvärdet för det prognostiserade strukturella primära saldot inom den fördelning av strukturella primära saldon som tidigare observerats i landet, med beaktande av alla tillgängliga uppgifter för perioden 1980–2023.

([134]) De stokastiska prognoserna visar den sammanlagda effekten på skulden av 10 000 olika chocker som påverkar den offentliga sektorns finanser, den ekonomiska tillväxten, räntorna och växelkurserna. Detta täcker 80 % av alla

Enligt dessa stokastiska simuleringar är sannolikheten 87 % för att skuldkvoten kommer att vara högre 2028 än 2023, vilket tyder på höga risker med tanke på den nuvarande höga skuldnivån. Samtidigt råder det låg osäkerhet kring skuldprognoserna enligt grundscenariot (mätt som skillnaden mellan den 10:e och 90:e skuldfördelningspercentilen, cirka 24 % av BNP efter fem år) (diagram 2).

3 – Riskerna när det gäller offentligfinansiell hållbarhet på lång sikt är på det hela taget medelhöga. Denna bedömning bygger på en kombination av två indikatorer för budgetgap, som beskriver den finanspolitiska anpassning som krävs för att stabilisera skulden på lång sikt (S2-indikatorn) och för att minska skulden till 60 % av BNP senast 2070 (S1-indikatorn) ([135]). Bedömningen stöds främst av den beräknade ökningen av åldrandekostnaderna, men också av det ogynnsamma ursprungsläget för de offentliga finanserna. För detta resultat krävs det att landet bibehåller ett betydande strukturellt primärsaldo på lång sikt.

S2-indikatorn visar att riskerna när det gäller offentligfinansiell hållbarhet är medelhöga. Indikatorn visar att det strukturella primärsaldot i förhållande till grundscenariot skulle behöva förbättras med 2,7 procentenheter av BNP 2025 för att säkerställa en långsiktig stabilisering av skulden. Detta resultat stöds framför allt av den beräknade ökningen av åldrandekostnaderna (bidrar med 2,2 procentenheter) och av det ogynnsamma utgångsläget för de offentliga finanserna (0,5 procentenheter). Åldrandekostnadernas utveckling stöds främst av en beräknad ökning av långvarig vård och omsorg (+ 1,8 procentenheter), pensioner (0,7 procentenheter) och hälso- och sjukvård (0,6 procentenheter) och uppvägs endast delvis av en beräknad minskning av utbildningsutgifterna (-1,0 procentenheter) (tabell A21.1, tabell 2). Ett antal investeringar och reformer i återhämtnings- och resiliensplanen (särskilt den pågående social- och hälsovårdsreformen) bidrar till en ökad effektivitet i Finlands system för långvarig vård och omsorg, och det kommer därmed att vara viktigt att noga övervaka genomförandet av dem.

S1-indikatorn visar att riskerna när det gäller offentliggfinansiell hållbarhet är låga. Indikatorn visar att landet måste förbättra sin offentligfinansiella ställning med 1,5 procentenheter av BNP år 2025 för att minska sin skuld till 60 % av BNP fram till 2070. Detta resultat stöds främst av det befintliga ogynnsamma utgångsläget för de offentliga finanserna (bidrar med 0,6 procentenheter), den beräknade ökningen av de åldersrelaterade offentliga utgifterna (0,5 procentenheter) och skuldkravet (0,4 procentenheter) (tabell A.21.2, tabell 2).

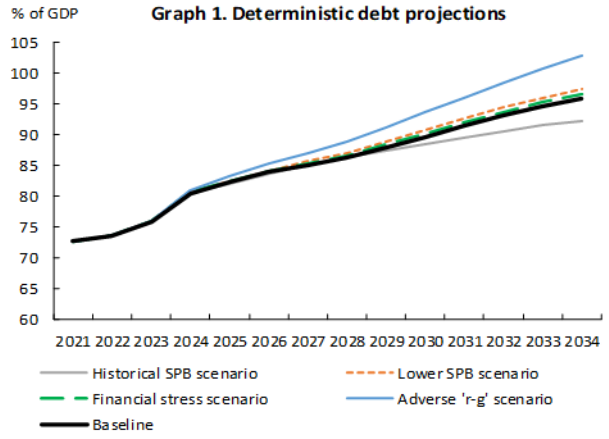
4 – Flera andra riskfaktorer behöver också övervägas i bedömningen. Å ena sidan finns det riskhöjande faktorer med koppling till den senaste tidens stigande räntor och risker från fastighets- och bostadsmarknaden. Till de riskreducerande faktorerna hör å andra sidan förlängningen av skuldernas löptid under de senaste åren, relativt stabila finansieringskällor (med en diversifierad och stor investerarbas), och skuldens valuta.

simulerade utvecklingsbanor för skulden, vilket innebär att extrema händelser räknas bort.

([135])S2-indikatorn för offentligfinansiell hållbarhet mäter den permanenta justering av det strukturella primärsaldot under 2025 som skulle krävas för att stabilisera den offentliga skulden i ett oändligt tidsperspektiv. Den kompletteras av S1-indikatorn, som mäter den permanenta justering av det strukturella primärsaldot under 2025 som krävs för att få ned skuldkvoten till 60 % senast 2070. Effekten av de faktorer som stöder S1 och S2 kan skilja sig åt beroende på komponenten för oändligt tidsperspektiv som beaktas i S2-indikatorn. För både S1-indikatorn och S2-indikatorn beror riskbedömningen på i vilken omfattning de offentliga finanserna behöver konsolideras: ”hög risk” om den insats som krävs överstiger 6 % av BNP, ”medelhög risk” om insatsen ligger mellan 2 % och 6 % av BNP och ”låg risk” om insatsen är negativ eller understiger 2 % av BNP. I den övergripande klassificeringen av långsiktig risk kombineras de riskkategorier som härletts från S1 och S2. S1 kan höja den riskkategori som härletts från S2 om den visar på en högre risk än S2. Se *Debt Sustainability Monitor 2023* för mer information.

Tabell A21.1: **Skuldhållbarhetsanalys – Finland**

Table 1. Baseline debt projections	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
Gross debt ratio (% of GDP)	**72.6**	**73.5**	**75.8**	**80.5**	**82.2**	**83.9**	**85.0**	**86.2**	**87.9**	**89.7**	**91.4**	**93.1**	**94.6**	**95.8**
Changes in the ratio	-2.2	0.9	2.3	4.7	1.7	1.7	1.1	1.2	1.7	1.7	1.7	1.7	1.5	1.2
of which														
Primary deficit	2.3	-0.2	1.6	2.2	1.5	1.2	0.7	0.6	0.7	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8
Snowball effect	-3.2	-4.0	-1.5	-0.1	-1.5	-1.2	-1.3	-1.0	-0.6	-0.6	-0.6	-0.7	-0.7	-0.8
Stock-flow adjustments	-1.2	5.2	2.3	2.6	1.7	1.7	1.7	1.6	1.6	1.5	1.5	1.5	1.4	1.2
Gross financing needs (% of GDP)	11.7	14.2	14.2	15.3	14.4	14.5	14.4	14.6	15.0	15.4	15.8	16.2	16.4	16.6

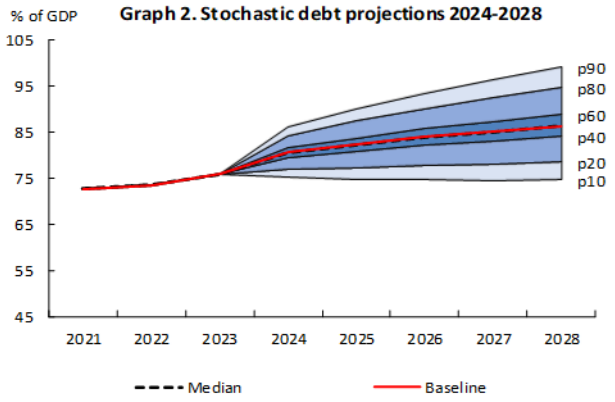

Table 2. Breakdown of the S1 and S2 sustainability gap indicators

		S1	S2
Overall index (pps. of GDP)		**1.5**	**2.7**
of which			
Initial budgetary position		0.6	0.5
Debt requirement		0.4	
Ageing costs		0.5	2.2
of which	*Pensions*	-0.2	0.7
	Health care	0.4	0.6
	Long-term car	1.0	1.8
	Education	-0.7	-1.0

Källa: Kommissionens avdelningar.

Tabell A21.2: **Färgdiagram över riskerna när det gäller offentligfinansiell hållbarhet – Finland**

Short term	Medium term - Debt sustainability analysis (DSA)								Long term		
Overall (S0)	Overall		Deterministic scenarios					Stochastic projections	S2	S1	Overall (S1+S2)
			Baseline	Historical SPB	Lower SPB	Adverse 'r-g'	Financial stress				
LOW	HIGH	Overall	HIGH	HIGH	HIGH	HIGH	HIGH	HIGH	MEDIUM	LOW	MEDIUM
		Debt level (2034), % GDP	95.8	92.2	97.4	102.7	96.5				
		Debt peak year	2034	2034	2034	2034	2034				
		Fiscal consolidation space	100%	94%	100%	100%	100%				
		Probability of debt ratio exceeding in 2028 its 2023 level						87%			
		Difference between 90th and 10th percentiles (pps. GDP)						24.3			

(1) Debt level in 2034. Green: below 60% of GDP. Yellow: between 60% and 90%. Red: above 90%. (2) The debt peak year indicates whether debt is projected to increase overall over the next decade. Green: debt peaks early. Yellow: peak towards the middle of the projection period. Red: late peak. (3) Fiscal consolidation space measures the share of past fiscal positions in the country that were more stringent than the one assumed in the baseline. Green: high value, i.e. the assumed fiscal position is plausible by historical standards and leaves room for corrective measures if needed. Yellow: intermediate. Red: low. (4) Probability of debt ratio exceeding in 2028 its 2023 level. Green: low probability. Yellow: intermediate. Red: high (also reflecting the initial debt level). (5) the difference between the 90th and 10th percentiles measures uncertainty, based on the debt distribution under 10000 different shocks. Green, yellow and red cells indicate increasing uncertainty. (For further details on the Commission's multidimensional approach, see the 2023 Debt

Källa: Kommissionens avdelningar.